

**T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI**

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL TERKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HASAN DİRİK

**ÇANAKKALE
HAZİRAN, 2020**

**T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı**

Ortaöğretim Kurumlarında Okul Terkinin İncelenmesi

**Hasan DİRİK
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Danışman
Prof. Dr. Hasan ARSLAN**

**Çanakkale
Haziran, 2020**

Taahhüname

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaöğretim Kurumlarında Okul Terkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

15./06./2020

Hasan DİRİK

Önsöz

Eğitim süreklilik gerektiren, sadece bireyleri kişisel olarak hayata hazırlamakla kalmayıp, aileden başlayarak yaşanılan toplum, ülke ve tüm dünya için sonuçları olabilecek bir olgudur. İnsan doğduğu andan öldüğü ana kadar eğitimin içindedir. Ancak bütün dünyada genellikle altı ile on sekiz yaşları arasındaki kapsayan ve eğitim ile iç içe geçmiş öğretim de okullarda, çocukların kişisel, bilişsel, psikolojik gelişimlerini sağlayarak hem onları hayatlarında ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve yetenekleri kazandırmakta ya da ortaya çıkarmakta hem de insanların yaratılış gereği sahip oldukları sosyal varlık olma özelliğini geliştirerek onları toplumsal hayata olumlu şekilde hazırlamaktadır.

Şu herkes tarafından kabul edilmektedir ki, eğitim bir süreçtir. Bu süreç kesinlikle tamamlanmadan bırakılmamalı, çocukların gelişimleri de sekteye uğramamalıdır. Büyük devlet adamı ve ülkemizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi “eğitimde feda edilecek tek bir fert bile yoktur.” Zira her bir fert sadece kendi geleceği için değil, yaşadığı toplum için de kaliteli ve tam bir eğitim almak zorundadır. Her şeyden önce bu bir insan hakkıdır ve Birleşmiş Milletler ile UNICEF tarafından da güvence altına alınmıştır.

Eğitimin önemini bilen bir cumhuriyet öğretmeni olarak, her bireyin eşit, demokratik, bilimsel, çağdaş, parasız ve tam bir eğitim alması gerekliliğini savunmaktayım. Yüksek lisans ders dönemimde kendilerinden çok şey öğrendiğim tüm hocalarıma, sınıf arkadaşlarıma, ölçeklerini kullanmama izin veren hocalarıma teşekkür ederim. Tez danışmanım, çok değerli hocam Prof. Dr. Hasan ARSLAN'ın rehberliğinde hazırladığım bu çalışmamı, yoldaşım ve hayat arkadaşım Zehra Senem BEKTAŞ DİRİK'e, canlarım Ege Ramazan ve Aslı'ya, bana destek olan tüm aileme ve dostlarıma adıyorum.

Ortaöğretim Kurumlarında Okul Terkinin İncelenmesi

Hasan DİRİK

Özet

Bu araştırmanın amacı orta öğretim seviyesindeki öğrencilerin okul terk sebeplerini incelemek, bu terklerin önlenmesi için öneriler getirmek ve okulu terk etmiş bireylerin okul terki ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel ve nicel araştırma modelleri karma olarak kullanılmıştır. Araştırmada örneklem olarak Çan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan sekiz orta öğretim kurumunda öğrenim gören 221 öğrenci ve okul terki yapmış 38 bireyden, ayrıca araştırma sonuçlarını derinleştirmek için görüşme yapılan okul terki yapmış sekiz bireyden oluşmaktadır. Verileri toplamak için “Orta öğretime Devam Eden Çocuk Ölçeği”, “Ortaöğretimi Terk Eden Birey Ölçeği” ve altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel veriler, analiz edilirken frekans ve yüzde analizleri, parametrik ve non-parametrik testler kullanılmış, nitel verilerin analizinde de yapılan görüşmeler için içerik analizi yapılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre, ders başarısı yükseldikçe okulu terk etme olasılığı azalmaktadır. Evde ders çalışan, okul yöneticilerinin kendileriyle iletişim kurduğunu söyleyen, sorunlarını öğretmenleriyle kolayca paylaşabilen öğrenciler, okula, derslerine ve öğretmenlerine daha bağlı olmakta ve okula devam etme istekleri artmaktadır. Bu bulgudan hareketle okuldaki rehberlik, danışma ve yönlendirme etkinliklerinin önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca okul terki konusunda öğrencilerin annelerine ve onların görüşlerine daha çok güvendiği ve değer verdiği anlaşılmıştır. Okul terkini etkileyen başka bir sonuç ise öğrencinin çevresinde okula gitmeyen akranlarının bulunup bulunmaması olarak ortaya çıkmaktadır. Yapılan görüşmelerde de okul terki yapan bireylerin arkadaşlarının da okuldan

ayrılmaları ve bir an önce hayata atılmaları konusunda akranlarını teşvik ettikleri görülmüştür. Öğrenciler okulu ileride para kazanmalarını sağlayacak bir araç olarak gördüklerinde okulu terk edip aynı parayı bir işe girerek de kazanabildiklerini anladıklarında okulun ekonomik açıdan bir yatırım aracı olduğu tartışılabilir.

Anahtar sözcükler: Okul terki, ortaöğretim, erken ayrılma, zorunlu eğitim

Investigation Of School Dropout In Secondary Education Institutions

Hasan DİRİK

Abstract

The aim of this study is to examine the reasons of school leaver students at secondary education level, to make suggestions in order to prevent these dropouts, and to reveal the opinions of individuals who have left school about school dropout. In this study both qualitative and quantitative research models were used. The sample consists of 221 students studying at eight secondary education institutions within the Çan District Directorate of National Education and 38 individuals who have dropped out of the school, also to deepen the research results eight individuals who have dropped out. In order to collect data “the scale of continuing child secondary education level”, “the scale of dropped out individuals at secondary education level” and a semi-structured interview form consisting of six questions were used. While quantitative data were analyzed, frequency and percentage analyzes, parametric and non-parametric tests were used, and content analysis was conducted for the interviews in the analysis of qualitative data. According to the findings of the research, the probability of leaving school decreases as the course success increases. Students studying at home, saying school administrators communicate with them, sharing their problems easily with their teachers, are more connected to their schools, lessons and teachers, and their desire to continue school life increases. Based on this finding, it can be said that the guidance, counseling and guidance activities in the school are important. Also, it was understood that the students trust and value their mothers and their views more about school dropout. Another result that affects school dropout is the presence of peers who do not go to school around the student. In the interviews, it was seen that the friends of the students who dropped out of

school also encouraged them to leave the school and be brought to life as soon as possible. It can be argued that the school is an economic investment tool when students understand that they leave school and earn the same money by getting a job if they see the school as a place to make money in the future.

Key words: School dropout, secondary level education, early leaving, compulsory education.

İçindekiler

Onay	i
Önsöz.....	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	v
İçindekiler.....	vii
Tablolar Listesi	x
Grafikler Listesi.....	xv
Kısaltma ve Semboller	xvii
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın problemleri.	4
Alt problemler.	4
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Araştırmanın Varsayımları	7
Tanımlar	8
Bölüm II: Kuramsal Çerçeve.....	10

Okul Terki Kavramı	10
Okul Terkinin Yaygınlığı	14
Okul Terki İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	21
Okul Terki İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	25
Bölüm III: Yöntem	31
Araştırmanın Modeli	31
Evren ve Örneklem.....	31
Okula Devam Eden Bireylerin Demografik Özellikleri.....	32
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Demografik Özellikleri.....	34
Çalışma Grubu.....	36
Veri Toplama Araçları.....	37
Verilerin Toplanması.....	38
Verilerin Analizi.....	39
Bölüm IV: Bulgular.....	43
Okula Devam Eden Bireylerin Okul Terkine İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular..	43
Okula Devam Eden Bireylerin Okul, Öğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri.....	49
Okula Devam Eden Bireylerin Alınan Eğitimin Algısına İlişkin Görüşleri.....	59
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Okul Terkine İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular	67
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Okul, Öğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri	74
Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okul yöneticilerinin kendileri ile konuşma durumuna göre incelenmesi.....	78

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sorunu olduğunda öğretmenine söyleyebilme durumuna göre incelenmesi.....	79
Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi..	79
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Alınan Eğitimin Algısına İlişkin Görüşleri	82
Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının sınıf tekrarı yapma değişkenine göre incelenmesi.....	85
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Görüşleri	90
Ortaöğretim Seviyesinde Okul Terkinde Öğrencilerin Okul, Öğretmen ve Ders Algısı İle İlgili Görüşme Bulguları	91
Ortaöğretim Seviyesinde Okul Terkinde Öğrencilerin Alınan Eğitimin Önemi Algısı İle İlgili Görüşme Bulguları	94
Bölüm V:Tartışma, Sonuç ve Öneriler	96
Tartışma.....	96
Sonuçlar.....	97
Öneriler.....	102
Kaynakça.....	104
Ekler	114
Ek 1 Anket Kullanım İzni.....	114
Ek 2 Ölçekler.....	117
Özgeçmiş	123

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Öğretmen, okul ve derslerinizle ilgili düşünceleriniz.....	49
2	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları	50
3	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	51
4	Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	51
5	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Sınıf Tekrarı Yapan Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları	52
6	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Evde Ders Çalışma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	53
7	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna göre MWU Testi Sonuçları	54
8	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	55
9	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları	56
10	Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Annelerinin Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları	57
11	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Çevresinde Okula Gitmeyen Arkadaşı Olma Durumuna Göre MWU Testi	

	Sonuçları	58
12	Öğrencilerin Alınan Eğitim Algısı ile ilgili görüşleri	59
13	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları	60
14	Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Sınıf Seviyesine Göre KW Testi Sonuçları	60
15	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	61
16	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	61
17	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Sınıf Tekrarı Yapan Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları	62
18	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Evde Ders Çalışma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	63
19	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları .	63
20	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	64
21	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları	65
22	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Annelerinin Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları	65
23	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Babalarının Tepkisine Göre KW	

	Testi Sonuçları	66
24	Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Çevresinde Okula Gitmeyen Arkadaşı Olma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	67
25	Okulu terk etmeden önceki öğretmen ve okulunuzla ilgili düşünceleriniz	74
26	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları	75
27	Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Evde Yaşayan Kişi Sayısına Göre KW Testi Sonuçları	75
28	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	76
29	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	77
30	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okula Düzenli Giden Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları	77
31	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	78
32	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları.	78
33	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	79
34	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Annelerinin Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre	

	KW Testi Sonuçları	80
35	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Babalarının Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları	81
36	Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları	81
37	Okulu terk etmiş bireylerin alınan eğitimin önemi algısına ilişkin görüşleri	82
38	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları	83
39	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Evde Yaşayan Kişi Sayısına Göre KW Testi Sonuçları	83
40	Alınan Eğitimin Önemi Algısı puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	84
41	Öğretmen, Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	84
42	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okula Düzenli Giden Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları	85
43	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları	85
44	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	86
45	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları	87

46	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Annelerinin Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi	
	Sonuçları	87
47	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Babalarının Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi	
	Sonuçları	88
48	Alınan Eğitimin Önemi Algısının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları	89

Grafikler Listesi

Grafik Numarası	Başlık	Sayfa
1	Ortaöğretim Net Okullaşma Oranı	18
2	15-17 Yaş Grubundaki Çocuk İstihdam Oranı	19
3	Ne Eğitimde Ne de İstihdamda Olan 15-17 Yaş Grubundaki Çocuk Nüfusunun Oranı	19
4	Okula devam eden bireylerin cinsiyeti.....	32
5	Okula devam eden bireylerin sınıf seviyeleri.....	32
6	Okula devam eden bireylerin evinde yaşayan kişi sayısı.....	33
7	Okula devam eden bireylerin evlerinde birlikte yaşadıkları kişiler.....	33
8	Okulu terk etmiş bireylerin cinsiyetleri.....	34
9	Okulu terk etmiş bireylerin doğum yılları.....	34
10	Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde yaşayan kişi sayısı.....	35
11	Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde birlikte yaşadıkları kişiler.....	35
12	Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde 18 yaş altında çalışan sayısı.....	36
13	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 1.....	43
14	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 2.....	44
15	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 3.....	45
16	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 4.....	45
17	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 5.....	46
18	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 6.....	46
19	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 7.....	47
20	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 8.....	47

21	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 9.....	48
22	Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 10.....	48
23	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 1.....	67
24	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 2.....	68
25	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 3.....	69
26	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 4.....	69
27	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 5.....	70
28	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 6.....	71
29	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 7.....	71
30	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 8.....	72
31	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 9.....	72
32	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 10.....	73
33	Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 11.....	73

Kısaltma ve Semboller

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ERG : Eğitim Reformu Girişimi

NLSCY : Kanada Ulusal Çocuk ve Gençlik Boylamsal Araştırması

MWU : Mann Whitney U

KW : Kruskal Wallis

Bölüm I: Giriş

Bu bölümde okul terki konusunda problem durumuna değinilecek, araştırmanın amacı ve alan için öneminden bahsedilecek, araştırmada dikkat edilecek sınırlılıklar ve varsayımlardan sonra okul terki ile ilgili temel bazı temel kavramlar açıklanacaktır.

Problem Durumu

Eğitim, toplumların kalkınması ve bireylerin belirli bir refah seviyesine ulaşmasının en önemli araçlarından birisidir. Çok açıktır ki; nitelikli bir eğitimin tüm toplum katmanları tarafından eksiksiz bir şekilde alınması, toplumların geleceğini direkt olarak etkilemektedir. Ülkemizde zorunlu eğitimin on iki yıla çıkartılmış olmasına, örgün eğitim dışına çıkan öğrencilerin açık öğretim liselerine zorunlu olarak kayıtlarının yapılmasına rağmen, okul terki oranı Avrupa Birliğinin 2020 eğitim hedeflerinde gösterdiği; %10'un altına düşürme hedeflerinin çok üstünde, yüksek oranda kalmaya devam etmektedir. Tüm dünya da eğitim bilimleri alanında okulu terk eden bireyler üzerine yaklaşık yarım yüzyıldan beri çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalar özellikle son on yılda daha yoğunlaşmıştır. Son yıllarda okul terkinin önemini kavranması ve üzerine daha fazla araştırma yapılmasına rağmen hala araştırılması gereken birçok noktası bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde okul terki sebepleri; cinsiyet eşitsizlikleri, sigara, alkol, uyuşturucu madde kullanımı, iş gücüne katılma zorunluluğu, okul dışındaki hayatın cazip gelmesi, akademik başarısızlık, devamsızlık sorunları, sınıf tekrarı, disiplin sorunları, ailevi sorunlar, etnik köken v.b. olduğu gözlenmiştir.

Ülkemizde, özellikle Doğu ve Güney Doğu Anadolu ile Karadeniz Bölgesinin bazı bölümlerinde cinsiyet eşitsizliği kendisini kız çocuklarının ebeveynleri tarafından okuldan alınması dahası okula hiç gönderilmemesi şeklinde göstermektedir. 2018-19 eğitim öğretim

yılında ülkemizde kız öğrencilerin ortaöğretime katılım oranı %83.9, erkek öğrencilerin ise %84.5 olarak gerçekleşmiştir. Cinsiyetteki bu oran Türkiye ortalamasında %0.6 olan fark, Güneydoğu Anadolu bölgesinde % 3.7 puana kadar çıkmaktadır (Eğitim Reformu Girişimi, 2019). Örneğin Karacabey (2009), Şanlıurfa ilini kapsayan çalışmasında okul terki yapan bireylerin bu konudaki durumlarında dokuzuncu sınıfı önemli bir eşik olarak belirlemesine rağmen, 11 ve 12. Sınıflarda ise kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda okulu terk ettiğini, bunun nedenini ise ilin sosyoloji yapısından kaynaklanan kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesi ve erkeklerin kızlara göre daha özgür olmalarını belirtmiştir. Cinsiyet eşitsizliği gelecek nesilleri yetiştirecek geleceğin annelerinin yeterli eğitimi alamaması ve bu da toplumun eğitim seviyesinin azalmasına sebep olabilecektir.

Okul terkine sebep olan en önemli sebeplerden birini akademik yönden başarılı olamama olduğunu söyleyebiliriz. İlköğretim seviyesinden mezun olan öğrenciler hem ergenlik döneminin etkisiyle, hem de 8. Sınıfta girdikleri liselere giriş sınavının vermiş olduğu rahatlıkla özellikle ortaöğretimin ilk yılında derslerine odaklanmakta başarısız olmakta ve bu da akademik başarısızlığı getirmektedir.

Öğrencilerin ailelerinde yaşadıkları sorunlar da okul terkine sebep olmaktadır. Okulu terk etme eğilimindeki çocuklar aile üyelerinin desteğine güvenmedikleri, aileleriyle iletişim sorunları yaşadıkları, ödevleri konusunda yardımcı olmadıkları ve gelecekleri ile ilgili olan tartışmaları olarak dört ana sorun yaşamaktadırlar(Fortin ve ark., 2006). Ailenin ekonomik yapısı da okul terkine sebep olabilmektedir. Zira ortaöğretime devam eden birey evin bütçesine katkı sağlamak ya da en azından kendi cep harçlığını çıkarmak için yarı zamanlı işlerde çalışma yoluna gidebilmektedir. Bu durum çocuğun okuldan ve derslerinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir. Okul terki ile alakalı risk durumlarından demografik faktörler arasında; düşük sosyo-ekonomik durum ve ekonomik sıkıntılar yanında,

ebeveynlerin eğitim düzeyi, ailedeki çocuk sayısı, parçalanmış aile, çekirdek olmayan aile, okulu terk etmiş ebeveyn, anne ya da babanın tutuklu, hükümlü olması gibi sebepler de sayılabilir(Özdemir ve ark., 2010). Tüm bunlarla beraber, aile içi iletişim kuramama, öğrencinin içinde bulunduğu gelişim seviyesine uygun davranmama, derslerine yardım edecek akademik beceriye sahip olmama durumu, anne baba arasındaki tartışmalar, parçalanmış aileler, eğitim düzeyi düşük ebeveyn, ailesinin kendisini anlamadığını hissetmesi ailenin sebep olduğu okul terki sebepleri olarak belirtilebilir.

Aile içi iletişimin okula bağlılığı ve devamı sağlayarak okul terkini önleme olgusu kadar, çocuğun okulda arkadaşları, öğretmenler ve okul yöneticileri ile olan ilişkileri ve iletişimi de önemlidir. Öğretmenleri ile sorunlarını paylaşabilen öğrenciler denetimsiz olarak okuldan ayrılmaz ve aradıkları cevapları başka yerlerde bulmayı da umut etmez. Öğretmenler okul içinde olduğu gibi okul dışında da rehberlik yaparlar ve onlara rol model olurlar. Her ne kadar öğretmenleriyle iletişimleri daha fazla da olsa öğrenciler için okul yöneticilerinin yaklaşımları ve olumlu iletişimi yaşadıkları problemlerin çözümünü kolaylaştıracaktır. Ayrıca klasik anlamda bir yönetici olarak davranmaması, liderlik özelliklerini kullanıp, okulun tüm paydaşlarını okulla ilgili her türlü sürece dâhil etmesi, okulun öğrencilerin bütün ihtiyaçlarının karşılandığı bir yer haline getirebilmesi ve öğrencileri sahiplenmesi, böylelikle okulun dışına itici engellerin ortadan kaldırması gerekmektedir(İra ve ark., 2019). Öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkileri, öğretmenleri ile olan ilişkilerinden daha farklı ve güçlüdür, aynı zamanda yaşıt öğrenciler karar verme süreçlerinde birbirlerini daha çok etkilemekte ve birbirlerinden daha fazla etkilenmektedirler (Güngör, 2019). Dolayısıyla öğretmen ya da yöneticilerle olan ilişkilerinden daha çok öğrencilerin akranlarıyla olan ilişkileri de okulu sevmesini ve devamını sağlayan bir etmendir.

Öngörülen ve yeterli eğitimi alamadan okul terki yapmanın sadece kişisel değil toplumsal sorunlara da neden olduğunu söylemek mümkündür. Ortaöğretim diploması alamamış birey elde edeceği gelir düşecek dolayısıyla devletin elde edeceği vergiler düşecek, kişi ve ailesi için sağlaması gereken sosyal güvenlik harcaması artacak, sosyal uyumsuzluklar ortaya çıkacak ve suç oranı artacak ve sağlıkla ilgili sorunlar artacaktır(Hayes v.d., 2002). Bununla birlikte okul terki yapan bireylerin suça karışma olasılıkları daha fazladır. Kızmaz, (2004), hapishanelerdeki tutuklu ve hükümlüleri kapsayan araştırmasında, okulda yaşadığı en büyük sorunu okulu terk etmek ya da atılmak olarak tanımlayan bireylerin %13.8 olduğunu ve %86.8'inin okulu terk ederek lise veya yüksek öğrenim görmediğini saptamıştır. Ülkemizdeki sonuçlara benzer şekilde Harlow(2003), araştırmasında suçluların eyalet hapishanelerinde %40'ının, federal hapishanelerde %20'sinin, yerel hapishanelerde %47'sinin ve tutuklu bulunanların da % 18'inin liseden mezun olamadığını ortaya koymuştur. Zorunlu eğitim süresini tamamlayamayan bireyler bütün toplumlarda suça daha yatkın ve sürüklenmiş olduklarını söyleyebiliriz.

Okul terki sonucunda ortaya çıkabilecek olan tüm bu olumsuzluklar, okulu terk etmenin birey ve toplum için ciddi sorunlar ortaya çıkarma olasılığı yüksektir. Bu araştırmayla da ortaöğretim kurumlarında okuldan ayrılan öğrencilerin hangi sebeplerle okulu bıraktıklarının araştırılarak tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın problemleri. Araştırmanın problem sorusu “Ortaöğretim seviyesinde okul terk sebepleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Alt problemler. Araştırmanın amacı ortaöğretime devam eden ve okul terki yapan bireylerin okul terki sebeplerinin incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ortaöğretim devam eden öğrencilerin;
  - a. Kişisel özelliklerine göre,
  - b. Okul, ders ve öğretmen algılarına göre,
  - c. Yaşadıkları yer ve okulun fiziki durumuna göre,
  - d. Anne ve babalarının tutumlarına göre okulu terk etmeleriyle ilgili algıları nelerdir?
2. Ortaöğretime terk eden öğrencilerin;
  - a. Kişisel özelliklerine göre,
  - b. Ekonomik ve aile durumlarına göre,
  - c. Okul içi nedenlere göre,
  - d. Okul dışı nedenlere göre algıları nelerdir?
3. Okulu terk eden bireylerin, okulu terk etmeyle ilgili görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ortaöğretim öğrencilerinin okul terki risklerini ve okul terki yapmış bireylerin terk sebeplerini; okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, ebeveyn eğitim durumu, ekonomik durum, sınıf tekrarı, okul başarısı, üniversite kaygısı değişkenlerine göre ortaya çıkarmak ve bunlara yönelik çözüm önerileri getirmektir.

Araştırmanın Önemi

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde de belirtildiği gibi her çocuk kendi yetenekleri ve istekleri doğrultusunda eğitim alma hakkına sahiptir. Eğitim, her bireyin kedisini kişisel, sosyal ve ekonomik olarak hayata hazırlamanın en temel ve yegane yoludur. Eğitim her toplumda okullar eliyle yürütülür ve okullar, bireyleri en üst seviyede bilgi sahibi, sorumluluk alan, bilişsel ve sosyal becerileri gelişmiş, bedenen ve zihnen sağlıklı ve ülkesine ve dünyaya kendi becerileri ve yetenekleri ölçüsünde katkı sağlayan bireyler olarak eğitmeyi

amaçlamaktadır. Eğitimin tanımında mutlaka bir süreçten bahsedilmektedir. Dolayısıyla eğitimde süreklilik ve devam çok önem arz etmektedir. Ancak bütün eğitim kademelerinde öğrenciler, farklı sebeplerle okulu terk riskiyle karşı karşıya kalabilmektedir. İstatistikler incelendiğinde okul terki tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Okulu terk eden birey sadece kendisiyle ilgili sorunları oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda içinde yaşadığı toplumla ilgili de bazı problemlerin temeli oluşturabilmektedir. Çünkü sistemin dışına çıkan bireyde istihdam, nitelikli iş gücü, mesleki yeterlilikler, olumlu davranış geliştirme, topluma uyum, hatta yaşadığı çevrede adli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Avrupa birliğinin 2020 hedefleri arasında da yer alan okul terki oranını %10'un altına indirebilmek, hem bireyler hem de toplumumuz için gereklidir.

Okul terkiyle ilgili yapılan çalışmalar son elli yılda yoğunlaşmış, ülkemizde ise son on beş yılda gözle görülür araştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte konuda araştırılması gereken çok değişik alanlar bulunmaktadır. Ayrıca yapılan bütün çalışmalarda göstermiştir ki okul terki bir anda ortaya çıkmış bir olgudan ziyade, belirli şartların ortaya çıkması ve dolayısıyla öğrencinin okul, öğretmen, derslerden uzaklaşması çoğunlukla uzun bir süreç içerisinde meydana gelmektedir. Bu çalışma, hem okula devam eden öğrencilerin okul terki ile ilgili riskleri ve görüşlerini saptayabilmek hem de okul terki yapmış bireylerin sebeplerini araştırmayı, dolayısıyla okul terkenden önce alınabilecek tedbirleri ve yapılabilecek önleme çalışmalarına ışık tutacaktır. Ayrıca ortaöğretim öğrencilerinin ve okul terki yapmış bireylerin kişisel, sosyal ve ekonomik nedenlerini belirlemek, okul, dersler, öğretmen ve yöneticilerin okul terki ile ilişkisini açıklayabilmek, okul terki yapmış bireylerin durumlarının tespitini ve elde edecekleri avantaj ve dezavantajlarını açıklayabilmek için de önemlidir.

Ülkemizde 2012 yılından itibaren zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması, daha önceleri daha yüksek olan okul terkini azaltmış olarak görünse de, ortaöğretim seviyesinde özgün

eğitim dışına çıkan bireyler okul terki yapmış olarak görünmemekte, açık ğretim lisesi, açık ğretim mesleki ve teknik Anadolu lisesi, açık ğretim imam hatip lisesi ve haftanın bir günü örgün eğitim gördükleri diğer günleri işletmelerde geçirdikleri mesleki eğitim merkezlerine kayıt olmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin niçin örgün eğitimi bırakıp açık liseleri tercih ettiklerinin de açıklanması açısından önemlidir. Akademik başarısızlık bu öğrencilerin okul terkinin en önemli sebebi olarak öngörülse de bunun yanında özellikle son yıllarda akademik açıdan başarılı öğrencilerin de niversite sınavına daha iyi çalışabilmek amacıyla özellikle ortaöğretimin son yılı ya da son döneminde okuldan ayrılabilirler. Bu açıdan da baktığımızda araştırmamız politika yapıcılara ortaöğretim sisteminin yapısını gözden geçirmek için bir fırsat sunacaktır. Bu bağlamda ortaöğretim ğrencilerinin okulu terk sebeplerinin araştırılması okul terkinin sıfıra dşrene dek önem arz etmektedir. Zira eğitim almış her birey kişinin kendisi, ailesi, toplum ve hatta insanlık için çok önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma, Çanakkale ili an İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı bulunan tüm ortaöğretim kurumlarında 2018-2019 ile 2019-2020 eğitim-ğretim yıllarında öğrenim gören 221 ğrenci ve okul terki yapmış 38 birey ile sınırlıdır.

- Araştırma ortaöğretim kurumlarındaki ğrencilerin “Ortaöğretime Devam Eden Birey”, okulu terk eden kişilerin “Ortaöğretimi Terk Etmiş Birey” leklerine verdikleri yanıtlar ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlıdır.

- Bu araştırma araştırmacının ulaşılabildiği yerli ve yabancı kaynaklarla sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın varsayımları;

1. Bu araştırmaya katkı sunan öğrenciler ve bireyler “Ortaöğretime Devam Eden Birey”, “Ortaöğretime Terk Etmiş Birey” ölçeklerine ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdiği yanıtlar ve görüşleri güvenilir, gerçeğe uygun ve kendi görüşlerini yansıtır cevaplar vermiştir.

2. Bu araştırmadaki ölçekler ve formlar, araştırmanın amacına uygun sonuçlara yardımcı olmaktadır.

Tanımlar

Örgün Eğitim: Örgün eğitim, belirli amaçlara göre hazırlanmış öğretim programlarıyla okulda, aynı seviyedeki ve belirli yaş gurubundaki bireyler için yapılan düzenli bir eğitim faaliyeti olup; okul öncesi eğitim kurumları, ilköğretim kurumlarını, orta öğretim kurumlarını ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır(MEB, 2011).

Orta Öğretim :1739 sayılı Kanununun 26’ncı maddesi göre Ortaöğretim ; sekiz yıllık ilköğretim kademesinden sonra dört yıl zorunlu olarak örgün veya yaygın olarak eğitim veren genel ortaöğretim, mesleki ve teknik ortaöğretim ve mesleki eğitim merkezi müdürlüklerinin tamamından ibarettir.

Açık öğretim Lisesi: Milli Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği 5’inci maddesine göre Açık Öğretim Lisesinin amaçları; İlköğretime tamamlamasına rağmen orta öğretime devam etmeyenler ya da edemeyenler ile orta öğretimin her hangi bir sınıfından ayrılmış olanlara farklı alanlarda öğrenimlerine devam etme imkanı vererek zorunlu eğitim öğretime tamamlamayı sağlamaktır.

Okul Terki: Okul terki en genel anlamında öğrenimine devam ederken farklı sebeplerle okuldan ayrılmak olarak tanımlanabilir(Karacabey, 2016). Okulu terk etme, okulun sahip olduğu yerleşik ilke ve kurallarından uzaklaşp, okulda sunulan etkinliklerden ve

değerlerden ayrılarak, okulun sağladığı sosyal ortamdan uzaklaşma veya okul çevresindeki her şey ile uzun süre ya da tümüyle bağlantının bitmesi ile sonuçlanan bir süreçtir(Kaplan ve Peck, 1997; Tyler ve Loftstrom, 2009).

Mesleki Eğitim Merkezi: Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 5. Maddesi 3 fıkrasına göre, mesleki eğitim merkezi, öğrencilerinin haftanın bir ya da en fazla iki gününün teorik derslerden oluşacak ve 36 hafta öğretim süresi olan, bununla birlikte uygulanan proje ve protokollere göre teorik eğitim süresinin uygulanan programın özelliğine göre değişebildiği, 9 uncu sınıf alan derslerinin genelde mesleki eğitim merkezlerinde fakat zorunlu durumlarda işletmelerde verilebileceği, her öğrencinin, 3308 sayılı kanun kapsamında işletmelerle olan sözleşmeleri bulunan, ücretli ve ücretsiz izin süreleri haricinde öğretim yılı boyunca işletmede mesleki eğitime devam ettiği kurumlardır(Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları, 2017).

Bölüm II: Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde okul terki kavramına ayrıntılı olarak açıklanacak, ne denli yaygın olduğu, ülkemizde ve dünya okul terkinin durumu, önemi ve terki önleme ya da azaltma konusunda alınmış tedbirler açıklanacaktır.

Okul Terki Kavramı

Okul terki kavramını okuldan erken ayrılma, bulunduğu eğitim kademesini tamamlayamadan bir şekilde eğitim öğretime devam edememe durumu olarak açıklanabilir. Okulun önemi ve okulun sadece akademik yeterlilikleri öğretilen bir yer olmaması, aynı zamanda çocuğu sosyalleştiren, onu hayata hazırlayan bir sosyal ortam olması sebebiyle de oldukça büyük öneme sahip olmuştur. Okulun terk etme ise ancak 20. Yüzyılın ilk çeyreğinden sonra araştırılmaya başlanmıştır. Literatüre bakıldığında okul terki kavramı farklı ülkelerde farklı farklı ele alındığını görürüz. Örneğin Fransa’da okulu terk, akademik veya mesleki eğitiminin en son döneminde bulunan öğrencilerin öngörülen başarıya ulaşamaması ve artık okula devam etmemesi şeklinde tanımlanırken; Avustralya’da bu ülkede bulunan zorunlu eğitim olan 12 yıldan önce okuldan tamamen ayrılmak, son sınıfa başlasa bile diploma alamamak; Almanya’da resmi bir ortaöğretim diploması elde edemeden okuldan ayrılma; ABD’de bir lise ya da denk bir belgeyi alamamak ve okulu tamamlayamamak; İngiltere, Finlandiya ve İskoçya’da ise bir lise diploması alamamak ya da eğitime, işe ya da stajına devam edememek olarak tanımlanmaktadır (Lamb v.d.,2011). Ülkemizde ise okul terkinin resmi bir tanımı bulunmamakla birlikte “okulu bırakma”, “okulu terk”, “okuldan ayrılma”, gibi literatürde ifadelere rastlanmaktadır. 18. Milli Eğitim Şurasına kadar okuldan ayrılma ya da okul terki kavramı ve alınacak tedbirlerle ilgili bir ifade resmi kaynaklarda bulunmamaktadır. Bu şuranın “İlköğretim Ve Ortaöğretimin Güçlendirilmesi, Ortaöğretime Erişimin Sağlanması” başlıklı maddesinin 19. Maddesinde okul terki ile ilgili tedbirler

alınması ve öğrenciyi sistem içinde tutulması için gerekli tedbirlerin alınacağından bahsedilmektedir. Ancak 2012 yılında ülkemizde 12 yıllık 4+4+4 eğitim modeline geçilerek zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmış, ilköğretim kademesinden sonra son dört olarak belirtebileceğimiz ortaöğretim yani lise eğitimi de zorunlu eğitim kapsamında değerlendirilmeye başlanmıştır.

Öğrencilerin hem bireysel refaha hem de toplumun kalkınabilmesine katkıda bulunabilmeleri amacıyla, eğitim verilen ortamlarda asgari düzeyde beceri ve kazanımlara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu asgari düzeydeki temel eğitimi alamamış bireylerin bulunduğu toplumlarda arzu edilen sosyal ve ekonomik kalkınma istenilen oranda gerçekleşmeyecektir(Yorğun, 2014). Özellikle ilköğretim ve yükseköğretim arasında bir köprü vazifesi gören ve bu çağdaki öğrencilerin topluma yararlı bireyler olarak kalmasını sağlayacak olan ortaöğretim kademesini tamamlaması sadece kişi için değil, ailesi, toplum hatta tüm ülke için çok önemlidir. Çünkü eğitim sistemi içerisindeki herhangi bir öğrencinin, eğitimine devamını kesmesi ya da kişisel, sosyal ya da ekonomik sebeplerle bu zorunlu süreçten ayrılmak zorunda kalması eğitsel açıdan istenilen bir sonuç değildir(Karacabey, 2016). Zira eğitimde feda edilebilecek tek bir birey bile olmamalıdır. Bu bağlamda, bir ülkenin okula devam etmeyen bireylerinin tamamı, o ülkede bulunan eğitimle ilgili durumun ve koşulların bir göstergesi olduğu söylenebilir(Maya, İ., 2013). Okul terkinin hem bireysel hem de toplumsal olarak çok büyük sorunlara yol açma potansiyelinin yüksek olduğundan dolayı, okul terkinin çok yönlü bir kayıp olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır (Kronick, 1994). Yapılan araştırmalara göre okulu terk etmiş bireyler daha fazla olasılıkla işsiz kalma ve işsiz kaldığı sürelerinin daha uzun olma, daha az maaş alma (Lamb, Markussen, Teese, Sandberg, Polesel, 2011; Rumberger ve Lamb, 2003), fiziksel ve zihinsel sağlık durumlarının daha kötü olduğu (Groot ve Maassen van den Brink, 2007), muhtemelen eğitimsiz bireylerin

gelecekte daha fazla sorun olacağı(Alexander, Entwisle ve Kabbani, 2001) daha çok suça meyilli ya da suça karışan kişiler olacaklardır(Lochner ve Moretti, 2004; Owens, 2004; Rumberger, 1987). Ayrıca erken okul terki, çocukların kaçırdıkları fırsatları, yaşadıkları sosyal ve ekonomik kayıpları da ifade eden bir terimdir (Don't Waste Your Future, 2016). Okul terki kişisel olarak çok önemlidir ve eğitim dışında kalan bireylerin gelecekteki yaşam kaliteleri alacakları nitelikli eğitimle doğru orantılıdır. Öğrencilerin okulu terki, eğitimin bireysel ve toplumsal düzeyde sosyo-kültürel ve ekonomik işlevlerin gerçekleştirilmesinde zorlukları ve aksaklıkları beraberinde getirip eğitim sisteminin amaçlarına erişmesinde engel oluşturmaktadır (İra, N. v.d., 2019). Her ülkede belirli bir eğitim düzeyini tamamlamamış olan bireylerin, sistemin dışına çıktığında ya da okulun sosyal özelliğinden koptuklarında geniş bir yelpazede işsizlik ya da işte istikrarsızlık, şiddet eğilimi, daha az maaş alma, daha düşük sosyal kabul, psikolojik sorunlara ve suça daha fazla meyilli olma gibi sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarla yüz yüze gelebilirler. Dolayısıyla eğitimin topluma sağladığı yarar yani bireyin eğitimde kalması, suç oranları ve sağlık giderlerinin azalmasını, toplumsal bütünleşme ve adil gelir dağılımının gerçekleşmesini, her konuda ülke istikrarını, demokrasi ve katılımın artmasını sağlayacaktır (Taş, A. v.d., 2013). Dolayısıyla okul terkinin çok boyutlu olarak düşünülmesi gerekliliği kişisel yarar dışında toplum için de önem arz etmektedir. Toplumdaki maddi ve manevi sağlık okul terkinin toplumdaki yaygınlığı ile doğrudan ilişkilidir.

Okulu terk etmeye dair demografik risk etmenler arasında; düşük sosyo-ekonomik seviye ve fakirlik önemlidir. Aile Bakanlığı risk altındaki çocukları saptamak için 81 ilde 150 mobil çocuk sosyal hizmet birimi kurmuştur. Ekipler devamsızlığı olan, istismara uğrayan, suça sürüklenme riski olan çocukların eğitime devamını sağlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Çanakkale'de annesi ve dört kardeşine bakmak zorunda olan 16 yaşındaki bir çocuk

38 gün devamsızlık yapınca saptanmıştır ve bakanlıkça gerekli tedbirler alınarak eğitime kazandırılmıştır (Gökdağ, Y. 2020). Ailevi açıdan ise; ebeveynlerin eğitim düzeyi, kardeş sayısı, parçalanmış ya da tek ebeveynli aile, çok geniş aile, ebeveynlerde de okul terki durumu gibi sebepler gösterilebilir. Öğrenciye direk bağlı olan etmenlere bakacak olursak; derslerdeki başarısızlık, sınıf tekrarı, görev ve sorumluluklarını yerine getirmeme, okuldaki disiplin sorunları, devamsızlık problemleri, sigara, alkol ya da madde bağımlılığı gibi durumlar özetlenebilir. Öte yandan, özellikle şehir dışında ya da şehirlerde de kırsaldan gelen aileler arasında ileri yaşlarda olduklarından dolayı ve çeşitli kültürel veya dinin yanlış yorumundan doğan sorunlar yüzünden okul terki yapmak zorunda kalan öğrenciler de bulunmaktadır(Özdemir S. vd., 2010). Ülkemizin özellikle doğu ve güneydoğu bölümlerinde kız çocuklarını okuldan alıp evlendirme ya da dini kaygı ve toplum baskısıyla okula göndermeme son yıllarda azalsa bile hala ülkedeki okul terki ortalamasını artırmaktadır.

Okul terkini önleme konusunda hukuki açıdan incelemek gerekirse; 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği ve 2424 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Müdürlükleri Yönetmeliğidir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 4. Madde genellik ve eşitlik maddesinde “Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz”, Fırsat ve İmkan Eşitliği bölümünü tanımlayan 8. Maddesinde “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır”, Ortaöğretimden yararlanma hakkını tanımlayan 27. Maddesinde “İlköğretimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkanlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri

ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır”; Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği sınıf tekrarı ve öğrenim hakkı 59. Madde b bendinde “...sınavlar sonunda da başarısız olan öğrencilerin öğretim yılı sonunda okulla ilişkisi kesilerek Açık Öğretim Lisesine, Mesleki Açık Öğretim Lisesine veya Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine kayıtları yapılır”; 2424 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Müdürlükleri Yönetmeliği’nde Eğitim Öğretim Hizmetlerinde Ortak Görevler kısmında 9. Maddenin c bendinin 7. Fıkrasına göre “Öğrencilerin eğitim sistemi dışında bırakılmamasını sağlamak” denmektedir.

Okul Terkinin Yaygınlığı

Okul terkinin yaygınlığı hem ülkeler arasında hem de ülke içinde belirli yaş ve sınıf aralığında farklılıklar gösterebilmektedir. Ülkemizde OECD’nin açıkladığı Bir Bakışta Eğitim 2018 Raporuna göre genç yetişkinlerin büyük çoğunluğu lise eğitimi almamış ya da tamamlamamıştır. Bu oran erkeklerde %41, kadınlarda %46 düzeyindedir. Bu oranlarla Türkiye OECD ülkeleri arasında Çin, Hindistan, Kosta Rika, Meksika ve Endonezya’dan sonra 6. Sırada gelmektedir. OECD ortalaması ise %15 seviyesindedir. Ayrıca okula devam etmenin önemi PISA sonuçlarında da ortaya çıkmaktadır. Zira, Finlandiya, Güney Kore, Kanada gibi PISA’da en yüksek başarıyı gösteren ülkelerin ortaöğretim kademesine verdikleri önemin, Romanya, Rusya, Türkiye gibi en düşük başarı gösteren ülkelere göre daha büyük olduğu anlaşılmaktadır(Maya, İ., 2013). Burada bakılması gereken nokta eğitim seviyeleri yüksek olan ülkeler, PISA gibi sınavlarda başarılı olduklarından dolayı mı okul terki azalmaktadır, yoksa okul terki ve eğitimde kalma süresi arttığı için mi uluslararası sınavlarda daha fazla başarılı olabilmektedirler.

Öte yandan, eğitim sistemimizde son yıllarda liselerde okula devam eden öğrenci sayısı oldukça yüksek bir artış göstermeye başlamıştır. Bununla birlikte 2012-2013 Eğitim

Öğretim yılında itibaren zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ve 4+4+4 kademelere ayrılması ile birlikte okullaşma oranını daha da artırılması hedeflenmiştir. Bu gelişmelerin aksine okulu terk eden lise öğrenci seviyesi %26.6 (MEB,2017a) ve %34.8 (MEB,2017b) olarak gerçekleşmiştir. Buradan hareketle okul terkini önlemede sadece bürokratik, yönetsel ya da politik süreçler değil, okul kültürü, okulun bulunduğu ortam, öğrenci, veli, öğretmen ve okul idarelerinin, demografik, sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerinin de etkili olduğu söylenebilir(Boyacı,A. ve Öz,Y., 2018). Kaldı ki özellikle ülkemizin bazı bölgelerinde kültürel özellikler açısından bakıldığında kız çocuklarının okul terki oranı yüksek olabilmektedir. Ancak ülkemizde kız çocuklarının eğitim sistemine yeniden girebilmesi ve onların okullaşma oranlarının artırılması adına çabalar hem devlet eliyle hem de sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla yapılmakta ve çeşitli çalışmalar, araştırmalar ve kampanyalar düzenlenmektedir. AB ülkeleri ile karşılaştığımızda ise, ülkemizdeki liselerde cinsiyete göre, brüt okullaşma oranları ve cinsiyet eşitliği indeksi açısından, Türkiye’de ki kız çocuklarının aleyhine olan eşitsizlik açık bir şekilde gözlemlenebilir (Maya, İ., 2013) Devamsızlık yapan hatta okula kaydı bile yaptırılmamış olan kız öğrencilerin okula kazandırılması ve okullaşma konusundaki cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi gibi amaçlar da vardır (Yavuz, M. vd., 2016). Bu bağlamda bakıldığında Milli Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre 699.765 kız öğrenci açık öğretim liselerinde okumaktadır. Kız öğrencilerin 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte örgün eğitim dışına çıkma eğilimi artmıştır. Ortaya çıkan tablo zorunlu eğitimin fiilen 4 yıla indiğini göstermektedir (2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı, 2019). Zira yapılan değişikliklerle birinci dört yıllık eğitimden sonra öğrenciler bazı durumlarda ortaokulu bile dışarıdan okuyabilmektedirler. Örgün ortaöğretimdeki öğrenci sayısı her geçen yıl artarken, 12 yıllık zorunlu eğitime geçilen 2012 yılı ile 2017 yılı arasında açık öğretim lisesine giden öğrencilerin oranı % 65 artmıştır. 2011-12 eğitim öğretim yılında

açık lisede eğitim görenlerin sayısı 940.268 iken, sadece bir nesil yani dört sene sonra 2016-17 eğitim öğretim yılında bu sayı 1.554.938 olarak gerçekleşmiştir. Açık lisede okuyanların örgün eğitimde okuyanlara oranı 2012 yılı sonunda yüzde 24 iken, bu oran 2016-2017 eğitim öğretim yılının sonunda yaklaşık yüzde 36 olarak gerçekleşti. Bu öğrenci sayısı içinde eğitimini tamamlayamadığı için açık liseye kayıt olan yetişkinler de, lise çağında olan gençler de bulunmaktadır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı'nın paylaştığı verilerde, toplam öğrenci sayısının ne kadarını lise çağ nüfusunda olan gençlerin oluşturduğu verisi bulunmamaktadır (Salman, U.A., 2018). 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaöğretime kayıtlı öğrenci sayısı 5.961.071 kişi iken açık liseye giden öğrenci 1.470.434 olarak gerçekleşmişti (Milli Eğitim İstatistikleri,2015). Bu da %25.83 ortaöğretim düzeyinde öğrencinin açık öğretim lisesine kayıtlı olduğunu göstermektedir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında 5.807.643 öğrenci ortaöğretime kayıtlı iken, 1.536.135 öğrenci (Milli Eğitim İstatistikleri,2016) yani % 26.45 öğrenci açıköğretim lisesindedir.2016-2017 eğitim öğretim yılında 5.849.970 öğrenci ortaöğretim kademesindeyken 1.554.938 öğrenci (Milli Eğitim İstatistikleri,2017) yani %26.88'i açık öğretim lisesine devam etmiştir. Bundan sonraki iki yılda ise açık öğretime devam eden kişi sayısında azalma görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında 5.689.427 öğrenci örgün ortaöğretim kurumlarına devam ederken 1.395.621 öğrenci açık öğretime kayıtlı(Milli Eğitim İstatistikleri,2018), 2018-2019 eğitim öğretim yılında ise 5.649.594 öğrenci ortaöğretim kurumlarına kayıtlı iken 1.389.937 öğrencinin açık öğretimde (Milli Eğitim İstatistikleri, 2019) olduğu görünmektedir. Yani sırasıyla açık öğretime kayıtlı öğrenci sayısı %24.53 ve % 24.60 olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanında dikkat çeken bir değişiklik ile 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren Açık öğretim liselerinin Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi olarak üçe ayrılmasıdır (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları,2017). Eski adıyla Çıraklık Eğitim Merkezi,

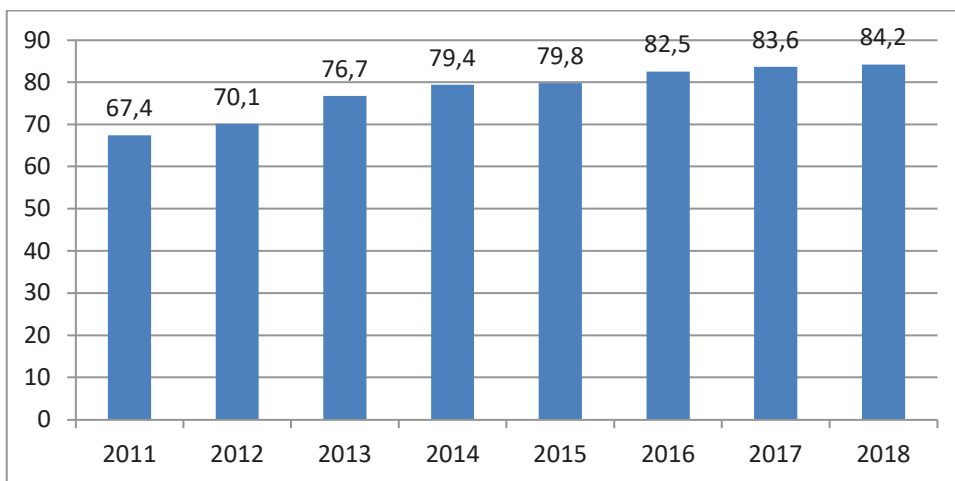
yeni adıyla ise Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi olarak bilinen eğitim kurumları 12 yıl zorunlu eğitimden dolayı okul terki yapan çocukların kayıt oldukları ve kısmen de istihdama katıldıkları kurumlardır. Zira bu kurumlara kayıt olan öğrenciler haftanın dört günü işletmelerde pratik eğitim alırken, bir gün ise yüz yüze kültür dersleri almaktadırlar. (Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği , 2002). Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 19.07.2019 tarih ve 18 sayılı Mesleki Eğitim Merkezleri Haftalık Ders Çizelgesi ve Diploma Fark Dersleri konulu kararı uyarınca 2019-2020 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenciler 9. sınıfta iki saat tarih, 10. sınıfta iki saat T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, 11 ve 12. Sınıflarda ise üçer saat Matematik dersi almaları halinde ortaöğretim diploması almaya hak kazanacaklardır (Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2019). Milli Eğitimin bu çalışması 2023 Eğitim Vizyonu'nda açıkladığı hedeflerden olan “Açık öğretim lisesindeki öğrenci örgün eğitim çağ nüfusu kapsamındaki sayısının azalması için tedbirler alınacaktır” (2023 Eğitim Vizyonu) maddesiyle çelişmektedir.

Türkiye’de okul terkini incelerken üzerinde durulması gereken başka bir gösterge ise özellikle 12 yıllık zorunlu eğitim kanununun kabul edildiği 2012 yılından sonra ortaokulu bitirip zorunlu olarak liseye gitmesi öngörülen öğrencilerin dört senelik eğitim öğretim süresi sonunda bir ortaöğretim kurumundan mezun olup olamadığıdır. 12 yıllık zorunlu eğitime gitmek zorunda olmayan son sekiz yıllık zorunlu ilköğretim okulu mezunu öğrenci sayısı 2011-2012 eğitim öğretim yılında 1.252.147 kişidir. Dört yıl sonra mezun olan öğrenci sayısı incelendiğinde ise kendileri için zorunlu olmayan ortaöğretimden mezun olan öğrenci sayısı 987.634 olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani bu öğrencilerin %78.84’ü bir liseden mezun olmuştur. Zorunlu olarak ortaöğretime devam eden öğrenciler ise 2012-2013 yılında ortaokulu 1.205.507 öğrenci bitirmiş, zorunlu olarak lise eğitimine devam etmiş, bu

öğrenciler 2016-2017 eğitim öğretim yılında ise 1.000.988'i yani %83.03'ü mezun olmuştur. 2013-2014 eğitim öğretim yılında orta okulu bitiren öğrenciler 1.275.541 iken, 2017-2018 eğitim öğretim yılının sonunda örgün bir ortaöğretim kurumundan mezun öğrenci sayısı 1.052.495 yani %82.51 olarak gerçekleşmiştir (Milli Eğitim İstatistikleri, 2019). Bu verilerden hareketle ilk aşamada %5'lik bir artış olduğu görülse de daha sonra ortaöğretimden mezuniyet oranı yatay olarak gitme eğilimindedir.

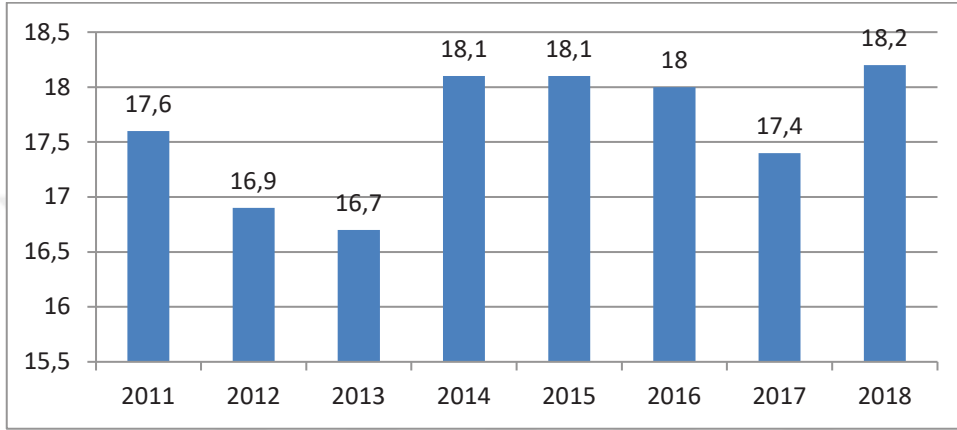
Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2012 yılından itibaren uygulanan 4+4+4 eğitim sistemi sonrasında zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıkmasına rağmen, 2018 yılında ortalama eğitim süresi 8.2 yıl olarak gerçekleşmiş, 2019 yılı hedefi ise 9.1 yıl olarak belirlenmiştir (2018-2019 Eğitim Öğretim, 2019). Açık öğretim lisesine kayıtlı olan öğrenci ya da zorunlu eğitime giren ve mezun olan öğrenci sayısı ve ortalama eğitim süresi bize okul terki konusunda tam bir bilgi vermeyebilir. Bu bağlamda Türkiye İstatistik Kurumunun istatistikleri okul terki yapan öğrenciler konusunda katkı sağlamaktadır.

Grafik 1. Ortaöğretim Net Okullaşma Oranı (TUİK, 2019a).

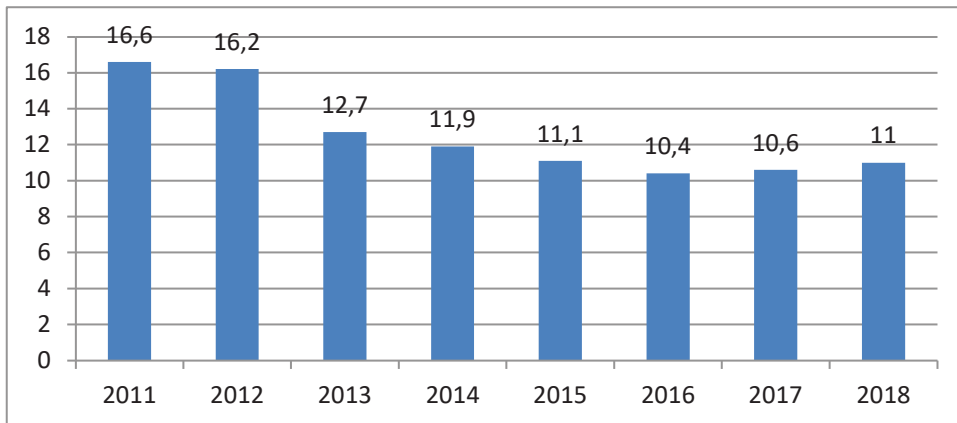
Grafiğe göre zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarıldığı 2012 yılı ve daha öncesinde orta öğretimde net okullaşma oranı % 70 seviyelerinde iken 2013 yılında yaklaşık yedi puanlık bir artış göstermiş, daha sonra ise yukarı yönde bir ivme ile devam etmiştir.

Grafik 2.15-17 Yaş Grubundaki Çocuk İstihdam Oranı (TUİK, 2019b).

Grafik incelendiğinde orta öğretim seviyesine gelen 15-17 yaş grubundaki çocukların istihdama katılımları zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla birlikte en dip seviyesini görmüş, ancak daha sonra %18 seviyesine çıkarak zorunlu eğitim öncesinden de yüksek bir seviyeye çıkmıştır.

Grafik 3. Ne Eğitimde Ne de İstihdamda Olan 15-17 Yaş Grubundaki Çocuk Nüfusunun Oranı (TUİK, 2019c).

Grafiğe göre ne eğitimde ne de istihdamda olan orta öğretim seviyesindeki çocuklar zorunlu eğitimin başlamasıyla birlikte anlamlı bir şekilde düşmüştür. Ancak burada hala %10 seviyelerinde olan bu oran hala çocuk olan bu kişilerin okulu terk etmekle kalmayıp, herhangi bir işte de çalışmadığını göstermektedir.

Yukarıdaki üç tablo detaylı bir şekilde incelendiğinde lise çağındaki çocukların % 11'nin nerede olduğu bilinmemekte, çalışan % 18.2 çocukla birlikte %29.2 çocuğun eğitim dışında olduğu görülmektedir. Ancak %84.2 orta öğretim net okullaşma oranı düşünüldüğünde bu çağıdaki çocukların yaklaşık %14'ünün hem çalışıp hem okuduğu öngörülebilmektedir.

Araştırmanın yapıldığı çevrede yerel olarak okul terkinin yaygınlığına bakmak gerekirse, son beş yılda ortaöğretim seviyesinden ayrılan ve açık mesleki ve teknik lise veya açık imam hatip lisesine geçiş sayılarında kademeli bir artış gözlenmektedir. 2015 yılında 5, 2016 yılında 5, 2017 yılında 12, 2018 yılında 21 ve 2019 yılında 23 yeni öğrenci okul terki yaparak bu kurumlara geçmiştir (T.C. Çan Kaymakamlığı Mesleki Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 2020).

Öte yandan Türkiye'de ortaöğretim öğrencilerinin okul terki yapmasıyla ilgili tahmin edilmeyen bir sebep de bulunmaktadır. Eğitim sistemimizde, değerlendirme sürecinde etkili olan araç sınavdır. Sınavlar, öğrencilerin belli bir süre eğitim-öğretim faaliyetleri sonrasında öngörülen kazanımları hangi ölçüde elde ettiğini anlayabilmek için uygulanır (Maya İ. ve Yakut S., 2018). Lise öğrencilerinin hayatlarında dönüm noktası olarak niteledikleri sınav ise üniversite sınavıdır. Özellikle nitelikli okullarda okuyan, derslerinde başarılı ve üniversite kaygısı taşıyan kimi öğrenciler, 12.sınıftan itibaren örgün eğitim gördükleri ortaöğretim kurumlarını terk etme ve açık öğretim liselerine kayıt yaptırarak sekiz,

dokuz aylık bir dönemi üniversite sınavına hazırlanarak geçirmektedirler. Bu öğrencilerin, öngörülen akademik başarısızlık, ailevi problemler, ekonomik sorunlar ya da disiplin sorunları gibi sebeplerle okulu terk etme eğilimi değil de, mezun oldukları ortaöğretim türünün bir öneminin olmaması, üniversite sınavında çözmesi gereken dersler dışında zorunlu derslere girerek zaman kaybetmek istememesi gibi sebeplerle okul terkine yönelmektedirler. Araştırmanın yapıldığı Çan ilçesinde son beş akademik takvim içerisinde ara sınıflardan Açık Öğretim lisesine kayıt olan öğrenci sayısındaki artış bunu açıkça göstermektedir. 2015 yılında 1997, 1998 ve 1999 doğumlu lise ara sınıftan kayıt olan 10 öğrenci, 2016 yılında 1998, 1999 ve 2000 doğumlu lise ara sınıftan kayıt olan 16 öğrenci, 2017 yılında 1999, 2000 ve 2001 doğumlu lise ara sınıftan kayıt olan 16 öğrenci, 2018 yılında 2000, 2001 ve 2002 doğumlu lise ara sınıftan kayıt olan öğrenci 36 ve 2019 yılında 2001, 2002 ve 2003 doğumlu lise ara sınıftan kayıt olan öğrenci sayısı 46 olarak gerçekleşmiştir (T.C. Çan Kaymakamlığı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 2020). Sadece bu sayı bile 2019 yılında Çan ilçesinde ortaöğretime kayıtlı 2367 öğrenciyi göz önüne alırsak sadece üniversite kaygısı sebebiyle okul terki yapan öğrenci oranı yaklaşık %2 olduğunu göstermektedir.

Okul Terki İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Kendisini “çocukların ve içinde bulunduğu topluluğun gelişebilmesi amacıyla eğitimde gerçekleştirilecek yapısal bir dönüşüme, nitelikli veri sağlayarak, yapıcı diyalog ortamı oluşturarak ve değişik bakış açılarından ortak akıl oluşumuyla katkı sağlayan bağımsız bir sivil toplum örgütü ve kar amacı gütmeyen bir girişim” olarak tanımlayan Eğitim Reformu Girişimi (ERG), 2019 yılında yayımladığı “Öğrenciler ve Eğitime Erişim Eğitim İzleme Raporu 2019”da cinsiyete ve bölgelere göre okula gitme oranlarında farklılıklar olduğunu söylemektedir. Türkiye ortalaması %84.2 iken bu ortalama batı Anadolu bölümünde %90’ın üzerinde, güneydoğu anadolu bölgesinde ise %70’in bile altındadır. Kız ve erkek çocuklarının

eğitimde yer alma düzeyleri hemen hemen bütün bölgelerde eşit iken güneydoğu Anadolu bölgesinde erkeklerin lehine, kuzeydoğu Anadolu bölümünde ise kızların lehine okullaşma fazla olduğu belirtilmektedir. Yine yaşa göre bakıldığında 14-17 yaş arasında çocukların okullaşmalarının %88.22 olduğu, yani geri kalan %11.78'in eğitim dışında olduğu görülmektedir denilmektedir. Ayrıca ortaöğretime devam eden çocukların %24.6'sı örgün eğitimin dışında açık öğretim okullarında eğitim görmektedir denilmektedir. Okuldan erken ayrılma konusunda ise bu oran yıllar içinde düşse de, çocuklar özellikle 9. sınıfta eğitim dışına çıkmaya devam ediyor denilmektedir (Eğitim Reformu Girişimi,2019). Özellikle 9.sınıfta okul terkinin fazla olması çocuğun içinde bulunduğu gelişimsel dönem, yeni bir okula girmek, ortaöğretime uyumsuzluk ve fazla sorumlulukların altından kalamama olduğu söylenebilir.

Yorğun(2014), doktora tezinde, biri 2011-2012 eğitim öğretim yılında Hatay il merkezinde son iki senede okul terki yapmış 24 birey, ikincisi İzmir il merkezinde bulunduğu okulu terk edip daha sonra mesleki liselerine devam eden 454 öğrenci, üçüncüsünde ise İzmir il merkezindeki bir Anadolu lisesi, bir meslek lisesi ve bir genel liseye devam eden 906 öğrenci ile çalışılarak hangi değişkenlerin okul terkinin yordadığını saptanmıştır. Çalışmasında yaptığı çoklu regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, okul terkinin yordayan değişkenler cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı düzeyi, okul değiştirme, kardeş sayısı, gündelik sıkıntılar, aile sıkıntıları, arkadaş çevresi sıkıntıları, öğretim yaşamı sıkıntıları ve geniş çevre sıkıntıları olduğu ortaya çıkmıştır.

Karacabey (2016), doktora tezinde, nitel ve nicel verileri karma olarak kullanarak 2014-2015 ve 2015-2016 eğitim öğretim yıllarında Şanlıurfa il merkezinde okul terki yapmış öğrencilerin okul terk etmeleriyle ilgili temel gerekçelerini, öğrencilerin görüşlerine göre bu gerekçeleri nasıl mantıklı gördükleri, bu gerekçeleri sağlayan kişisel ve örgütsel tutumları

ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda ise, bireysel açıdan öğrencinin geçmiş yaşantıları ve bazı demografik değişkenlerin, kurumsal açıdan ise içerisinde ailesinin yapısının, maddi ve insan kaynaklarının, terkedilen okulun özelliklerinin ve akranların okul terkinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Zorbaz (2018), doktora tezinde, iki aşamalı örnekleme yöntemi kullandığı çalışmasında 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara merkez ilçelerindeki 1851 öğrenci ile çalışarak, biyoekolojik yaklaşım temelinde okul terki riskine yol açan öğrenci ve okulla ilgili faktörleri belirlemiş ve bu faktörler arasındaki etkileşimleri incelemeyi amaçlamıştır. 30 farklı okuldan veri toplayan araştırmacı, okulların terk riski puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık bulurken, öğrencilerin okul dışında bir işte çalışma, okulu terk eden arkadaş varlığı, sosyal olmayan davranış gösterme, çevresel risk ve okula yabancılaşma ortaöğretim öğrencilerinin okul terki riskini artırdığı görülürken, güvenli bir çevre algısı, akademik olarak izlenme, okula bağlılık ve ailenin de eğitime katılımının ise terk riskini azalttığı belirlenmiştir. Sınıf düzeyi ve akademik başarı ile okul terki riski arasında ise istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılık saptamamıştır.

Türk (2019), yüksek lisans tezinde Kocaeli ilindeki dört meslek lisesinde en az üç dersi zayıf olan 100 9. sınıf öğrencisiyle odak grup görüşmeleri ile veriler toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz etmiştir. Okul terkinin eşliğinde olduğunu düşündüğü öğrencilerin okul algılarını incelemiş ve öğrencilerin okulu olumsuz olarak hapishane, anlamsız, sıkıcı bir yer olarak tanımladığı gözlemlenmiştir.

Çetin (2019) yüksek lisans tezinde, Denizli il merkezindeki farklı okul türlerinden 1089 öğrenci ile yaptığı çalışmada okul terk sebeplerinin cinsiyet, yaş, okul türü, bir önceki dönem not ortalaması, gelir getirici bir işte çalışma, disiplin cezası, ailenin gelir durumu,

devamsızlık, ebeveynlerin eğitim düzeyi, kardeş sayısı açısından anlamlı farklar bulunurken, sınıf düzeyi, kimin yanında yaşadığı ve akranlarının başarı durumu değişkenlerine göre anlamlı olmadığını belirtmiştir.

Güngör (2019) doktora tezinde, geliştirdiği Bütüncül Okul Terki Önleme Programını (BOTP) Mersin il merkezinde birbirine denk özelliklere sahip olduğu varsaydığı iki meslek lisesinde 71 öğrenciden oluşan deney ve 46 öğrenciden oluşan kontrol grubu olarak belirlenmiş sınıf tekrarı yapmış olan dokuzuncu sınıf öğrencilerine uygulamış, çalışmanın yürütüldüğü meslek lisesinde okul terki oranını azaltma başarısını belirlemeyi amaçlamıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında uygulanan program sonrasında deney grubu ve kontrol grubu okul terki oranlarının karşılaştırılması için nicel bir yöntem olan oran testi ile incelenmiş ve deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur. Programın etkililiği ile ilgili yönetici, okul psikolojik danışmanı ve deney grubu öğrencilerini görüşlerini almak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış, nitel verilerden elde edilen sonuçlar da programın başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Özdemir ve ark. (2010) yürüttükleri bir proje çalışmasında çok kapsamlı bir araştırma yapmışlardır. Özdemir ve arkadaşları, on dört farklı şehirde 3409 öğrenci, 2392 veli, 937 öğretmen ve okul yöneticisi, ilköğretimi terk etmiş 65 öğrenci ve çocukları ilköğretimi terk etmiş 71 veli ile TÜBİTAK ve Milli Eğitim Bakanlığı desteğiyle yapılan projede, okul terklerinin sebeplerini ortaya çıkarma ve bu terklerin engellenmesi ya da azaltılması için çözüm önerileri oluşturmayı amaçlamışlardır. Araştırmada farklı boyutları incelemek için yedi farklı anket ve görüşme formu kullanılarak, okul terkini aktif öğrenci, terk etmiş birey, veli, öğretmen ve yönetici boyutları ile çok boyutlu olarak ele almışlardır. Okulu terk edenlerin daha çok parasal durumları elverişsiz, göç etmek zorunda kalmış ve kalabalık ailelerde bulunduğu; okulu bırakmaların altıncı sınıftan itibaren arttığı; okulda destekleyici,

başarıyı hedefleyen ve öğrencinin kendini güvende hissettiği bir okul ortamının okula bağlılığı ve memnuniyeti olumlu yönde etkilediği ve en nihayetinde okul terklerini önleyici bir etkisinin olduğunu göstermiştir. Araştırmaya göre okulu terk etmiş bireylerin %35.5'i erkek ve %64.5'inin kız çocuğu olması, %77'sinin ikili öğretim okulunda öğrenim görmüş olması ve yine %77'sinin ailesinin 6 ve daha fazla bireyden oluşmuş olması dikkat çekicidir.

Taylı (2008) çalışmasında okulu terk sorununu, terk sürecini, terkin nedenlerini ve sonuçlarını tanıtmak ve de okul terki sorununun önemine dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Taylı araştırmasında okulu terk etme sebeplerini, öğretmenlere ilişkin nedenler, arkadaşlarına ilişkin nedenler, okulla ilgili nedenler, ailevi nedenler, kişisel nedenler, sosyal nedenler olarak altı başlık altında toplamış, bir ülkenin eğitim sisteminde ne kadar öğrencinin okulu terk ederek, eğitimlerini yarıda bıraktığı, o ülkedeki ekonomik, sosyal ve kültürel koşullar hakkında da ipucu verebildiğini belirtmiştir.

Bayhan ve Dalgıç (2012) araştırmalarında tarama modeline dayanan nitel bir araştırmada 2011-2012 öğretim yılında Kocaeli'nde 4 ilçede (Gölcük, Körfez, İzmit, Gebze) bulunan Mesleki Eğitim Merkezlerinde çıraklık eğitimi alan ve liseyi terk etmiş 25 öğrenci liseyi terk etmiş öğrencilerin algılarına göre, okulu etme nedenlerinin belirlenmesi amaçlamışlardır. Araştırma sonucuna göre lise düzeyinde okul terk nedenlerinin akademik başarısızlık, isteksizlik ve okulu sevmeme, devamsızlık, disiplin problemleri ve sağlık problemleri olduğu saptanmış, okul terkinde arkadaş, aile ve öğretmen-yönetici etkisi vurgulanmıştır.

Okul Terki İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD) her yıl dünyadaki eğitimin durumuna ilişkin veriler sunmakta, ülkelerin eğitim sistemlerinin yapısı, finansal durumları ve

performansları verilmektedir. 2018 yılında yayınlanan Türkiye raporunda, 25-34 yaş arasında bulunan genç yetişkinlerin %44'ünün lise seviyesinde eğitim almadığı dolayısıyla okul terki yaptığı, kadınların erkeklere göre eğitime daha az katıldıkları gösterilmektedir. Ayrıca 2007 yılından itibaren Portekiz'den sonra lise eğitimi almayan genç yetişkinler %16'lık keskin bir düşüş göstermiştir denilmektedir (OECD, 2018). Bir Bakışta Eğitim 2019 raporuna göre ise okula gitmesi gereken nüfusun %90'ının okula gittiği ancak yaş aralığının 6-15 yaş olduğu anlaşılıyor. Buradan hareketle aslında 18 yaşına kadar okula gitmesi gereken çocuklar 15 yaşından sonra okula gitme oranı %90'ın altına düşüyor denilmektedir. Yani Türkiye'de öğrenciler 10. sınıftan sonra okulu terk etme eğilimi göstermektedir (OECD,2019).

Boyd (2016), doktora tezinde, halihazırda 6. Sınıfta öğrenim gören çocukların ve okullarının özelliklerinin 10. Sınıfa geldiklerinde bir erken uyarı sistemi olarak okul terki yapma eğilimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Ohio eyaletinde 34 tane Columbus City School'a devam eden 2009-2010 eğitim yılında 6. Sınıfta olup, 2013-2014 eğitim öğretim yılının başında 10. Sınıfa geçmesi öngörülen 2162 öğrenciyi incelemiş, bu öğrencilerin % 81,5'inin zamanında 10. Sınıfa geçebildiğini, yaklaşık 400 öğrencinin ise (%18.5'i) zamanında bu seviyeye ulaşamadığını gözlemlemiştir ki bu veriyi öğrencilerin erken okul terki yapmasında bir erken uyarı sistemi olarak saptamıştır. Çalışmasının sonucunda bir öğrencinin okulu terk etmesinin uzun vadeli bir süreç olduğunu, tek bir faktörün ya da olayın okulu terk etmeyi tanımlayamayacağını, öğrencilerin çok öncesinde okulu bırakma belirtileri göstereceğini belirtmiştir. Buna göre üç erken uyarı işaretinden bahsetmiştir. Bunlar; risk altındaki çocukları tanımlamak, öğrencilerin geri bildirimlerine dayanarak karşılaştıkları gerçek sorunları belirlemek ve her çocuk için uygun bir müdahale geliştirmek olduğudur.

Brock (2011) yüksek lisans tezinde, Kanada'daki Ulusal Çocuk ve Gençlik Boylamsal Araştırması'ndan (NLSCY) toplanan verileri kullanarak öğrencilerin kişisel, ebeveyn,

öğretmen ve okulla ilgili faktörlerin ilköğretim öğrencileri arasında lise terkini, ne ölçüde yordayacağını incelemiştir. Her öğrenci hakkındaki bir öğretmen anketinden öncü yordayıcı değişkenler kümesi toplanmış ve bağımlı değişkenler ile NLSCY'de yer alan takip döngülerinde lisede terkini ölçmüştür. Bu çalışmanın odak noktası, ilköğretim düzeyinde hangi faktörlerin lise terkine sebep olacağını öngörmektir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular cinsiyet, sosyoekonomik durum, hiperaktif ve dikkatsiz davranışların yanı sıra ebeveyn desteğinin olup olmamasının da lise terkini öngördüğünü göstermektedir.

Cheung (2016) doktora tezinde, karma yöntemle yaptığı çalışmasında %74'ü banliyöden gelen öğrencilerin oluşturduğu bir lisede okul terkine sebep olan faktörleri araştırmıştır. Nicel verileri incelediğinde şehir ya da kırsalda yetişme, aile özellikleri, akran etkisi, öğrencinin kişisel özellikleri, saldırgan öğrenci davranışları ve okul disiplini, okula devam, akademik başarı ve yükseköğrenime geçiş gibi sekiz farklı değişken arasında akademik başarının okul terki konusunda en önemli faktör olduğunu saptamıştır. Öte yandan, nitel analiz sonuçları öğrencilerin yakın çevresinden uzak çevresine doğru gelişen ekolojik sistem teorisinde kapsamlı temasını okul terk etme etkenlerine sahip olsalar bile okuldan ayrılmamalarını sağlamaktadır.

Duncan (2007) doktora tezinde 2003-2004 eğitim yılında Georgia eyaletindeki 273 devlet okulundaki 1.544.044 öğrencinin okul terkini etnik kimlik, cinsiyet, okul büyüklüğü, okulun konumu, sosyoekonomik durum, sınırlı İngilizce yeterliliği ve özel eğitim kaydı gibi farklı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırmasındaki Pearson Korelasyon katsayı analizine göre erkeklerin kadınlara göre, İspanyol alt ırkından olanların diğerlerine göre, küçük okulların ve kırsal kesimdeki okullardaki öğrencilerin okul terki ve okul terk riski daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

Dunn, C., Chambers, D., ve Rabren, K. (2004), öğrencilerin okul terkini etkileyen değişkenler adlı çalışmasında öğrenme güçlüğü ve zihinsel geriliği olan öğrenciler için liseyi terk etmeyi öngören faktörleri incelenmiştir. Henüz okulu terk etmemiş öğrenme güçlüğü çeken ya da zeka geriliği olan 228 öğrenciyle yaptığı çalışmasında zeka geriliği çeken öğrencilerin okulu terk etme olasılığı 58 öğrenci iken zeka geriliği yaşayan öğrencilerde bu oran 37 öğrenci olmuştur. Bu öğrencilerde okulu terk etme olasılığını belirleyen ana faktörleri engellilik düzeyi, yardımcı bir sınıf ortamı olup olmaması ve okulun öğrenciyi lise sonrası hayata hazırladığına inanıp inanmaması olmuştur.

Ozawa, E. ve Hirata, Y.(2019) çalışmalarında Japonya'da devlet korumasında yurttan kalan gençlerinin liseden ayrılmasına neden olan risk faktörlerini incelemeyi amaçlamıştır. Seksen dokuz yatılı bakım tesisinde kalan 773 öğrenciye, uygulanan anketlerle lise öğrencilerinin ikamet etme özellikleri, eğitim durumları, ikamet öncesi kötü muamele deneyimleri, teşhis edilen engeller ve kabul zamanına odaklanmıştır. Yapılan çalışma sonucunda bu tesislerdeki okul terki oranı %19.3 olarak bulunmuştur. Yurttan kalan bu gençlerin liseye uyum sağlayamama riski daha yüksektir ve kısa süreli bakım alan gençler liseye devam etmekte zorluk çekmiştir. Bu sonuçlar psikolojik tedavinin ve ergenlik döneminde evde bakıma giren gençlere eğitim desteğinin önemini göstermiştir. Bu nedenle, sosyal ve kariyer sonuçlarını iyileştirmek için gençlerin okula katılımını geliştirmeye odaklanmalıdır.

Sansone (2019) çalışmasında okul terkini analiz etmek için makine öğrenme ve ekonomik teoriyi birleştirmiştir. Hangi öğrencilerin okulu terk etme olasılığını tahmin eden sadece 9. Sınıf bilgilerine dayanan bir algoritma ortaya çıkarmıştır. Yaptığı analiz sonucunda, birçok okulda uygulandığı gibi, yetersiz bir erken uyarı sistemi kullanmanın kötü sonuçlara yol açtığını vurgulamaktadır.

Neild, Stoner-Eby ve Furstenberg (2008) çalışmasında son yıllarda Amerika Birleşik Devletlerinde okul terkinin dramatik bir şekilde yükseldiğinden dolayı 9. Sınıfa geçiş ve okul terkinin sebeplerini demografik ve aile geçmişi, akademik özellikler, 8. Sınıftaki öğrenci tutum ve davranışları, öğrencilerin 8. Sınıftaki akademik ve sosyal katılımları değişkenleri üzerinden incelemiştir. Philedelphia devlet okullarında öğrenci kayıtlarına bakılmış ve anketler uygulanmış, öğrencilerin lise öncesi yıllarda ölçülen özelliklerinin gösterge olmadığını aynı zamanda dokuzuncu sınıf çıktılarının okulu bırakma tahminine önemli ölçüde katkıda bulunduğunu, okulu bırakma oranını azaltma çabalarının özellikle okul terkinde kritik olan lise başlangıç sınıfına odaklanmak olduğunu belirtmişlerdir.

Sciancalepore (2017) yüksek lisans tezinde okul ter oranının daha düşük olduğu liseleri daha yüksek olduğu liselerle kıyaslamak ve daha düşük terk oranına sahip liselerin sosyoekonomik durumlarını da göz önüne alarak neyi daha iyi yaptığını saptamıştır. Çalışmasında 2014-2015 eğitim yılında New Jersey eyaletinde farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan 57 farklı okuldan 60 tane 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencilerini eyalet eğitim bakanlığı veri tabanında taramıştır. Verilerin özetinde, okulun bulunduğu sosyoekonomik statü düştükçe öğrencilerin okul terki yapma durumunun arttığı hipotezini desteklediğini ancak korelasyonun çok yüksek olmadığını saptamıştır.

Garcia (2013) çalışmasında, okulu bırakma konusuna karşı önleyici eylem ihtiyacına odaklanmıştır. Test ettiği hipotez, okulu bırakma riski taşımayan öğrencilere mevcut bırakma önleme tekniklerinin uygulanıp uygulanamayacağı olmuştur. Araştırmacı, eğer tüm öğrenciler bu stratejilere maruz kalırsa, belki de genel okul ortamının başlangıçta daha az riskli hale geleceğini düşünmüştür. Çalışmada, okula kayıtlı olan 9-12. Sınıflarda bir öğrencisi olan 19 ebeveyn / veli için uygunluk örneği kullanmıştır. Sonuçlarda araştırmacı, katılımcı velilerin 10 (%52.6)'unun uygulanan okulu terk etmeyi önleme programının kendi çocuğunda işe

yaramayacağını, 13 (%68.4)'ünün öğrenci davranışlarının okul terkinin etkilemediğini, 11(%57.8)'inin okul terkinin çok büyük bir problem olmadığını ve 12(%63)'ünün ise bütün öğrencilerin okul terki riski ile karşı karşıya olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bölüm III: Yöntem

Bu bölümde elde edilmesi amaçlanan bulgulara hangi yöntem ya da yöntemlerle ulaşılabileceğine değinilecek, araştırmanın evreni, örnekleme ve çalışma grubu ile bunların demografik özelliklerinden bahsedilecek, verilerin toplanmasında kullanılacak araçlar ile nasıl veri elde edileceği, elde edilen bu verilerin nasıl analiz edileceği açıklanacaktır.

Araştırmanın Modeli

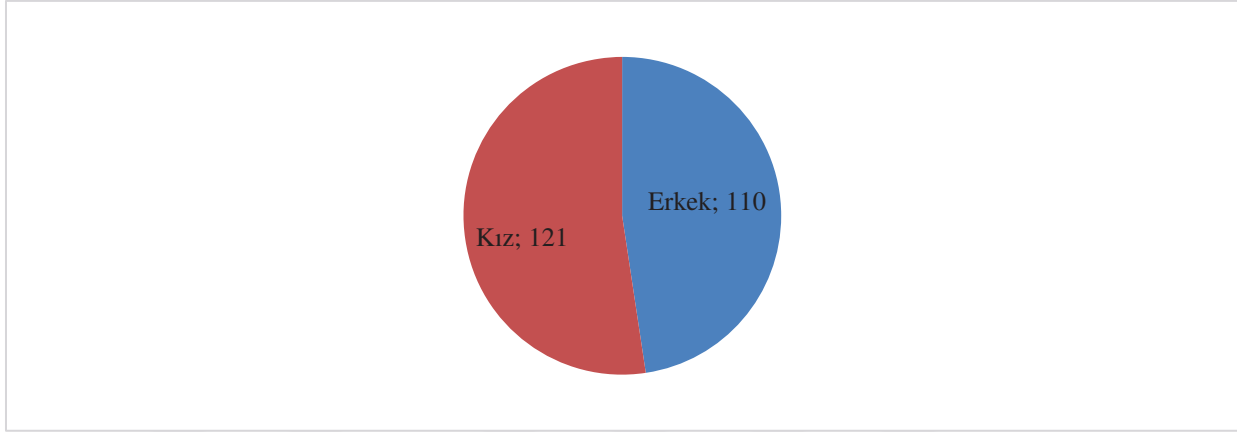
Ortaöğretim seviyesinde okul terkinin incelendiği bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri karma olarak kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada çalışma evreni 2018-2019 ve 2019-2020 Eğitim Öğretim yılında Çanakkale ili Çan İlçesindeki 8 resmi lisede öğrenim gören 2367 öğrenci ve okul terki yapmış birey, örnekleme ise Çanakkale ili Çan ilçesinde liselerde eğitim gören öğrencilerden okulu temsil oranına göre seçilen örneklem grubundan 338 öğrenci ile 38 okul terki yapmış birey oluşturmaktadır. Örneklem için seçim yapılırken, evrenin özelliklerine de dikkat edilmelidir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Aynı şekilde örnekleme seçiminde evrendeki alt grupların evrendeki ağırlıkları oranında örnekleme temsil edilmeleri gerekliliğinden dolayı tabakalı örnekleme kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, evrendeki tüm alt grupların örneklem içerisinde yer almasının istendiğinde uygulanan bir örnekleme türüdür. Bu tür örneklemenin alt gruplar arasında karşılaştırma yapılacağı zamanlarda da kullanılmalıdır (Balcı, A., 2015).

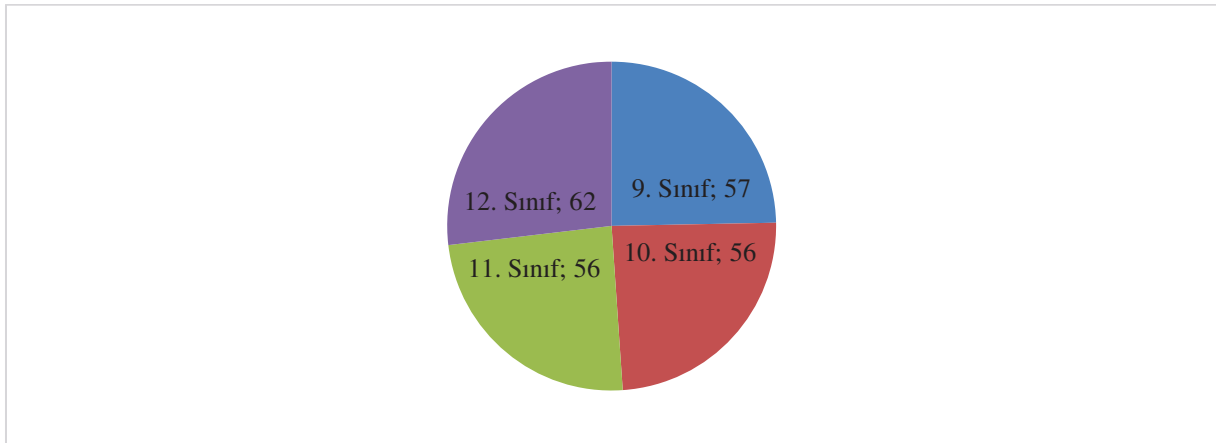
Okula Devam Eden Bireylerin Demografik Özellikleri

Grafik 4. Okula devam eden bireylerin cinsiyeti.

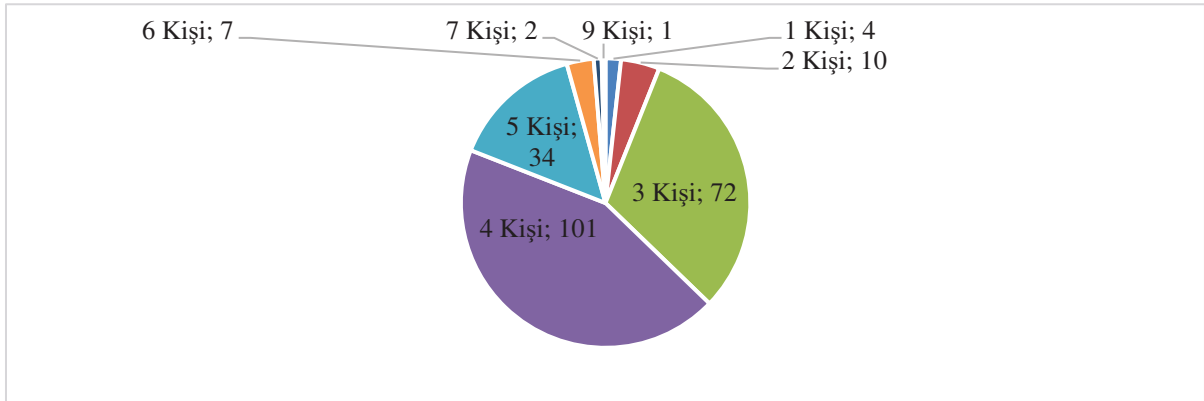
Ortaöğretime devam eden anketine katılan katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde 121'inin kız ve 110'unun erkek katılımcı olduğu görülmektedir.

Grafik 5. Okula devam eden bireylerin sınıf seviyeleri.

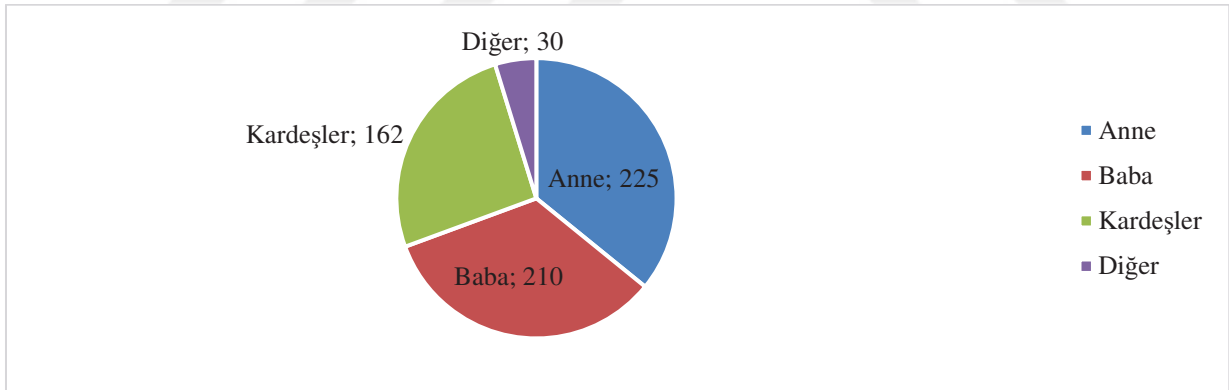
Grafik 5 incelendiğinde katılımcılarından 10 ve 11. Sınıf öğrencisi olan 56'şar öğrenci, 9. Sınıflardan 57 ve ortaöğretimin son sınıfı olan 12. Sınıftan 62 öğrenci görmekteyiz.

Grafik 6. Okula devam eden bireylerin evinde yaşayan kişi sayısı.

Grafiği incelediğimizde 101 katılımcı 4, 72 katılımcı 3, 34 katılımcı 5, 10 katılımcı 2 kişilik ailelerde yaşarken, 6 kişilik ailede yaşayan 7, 7 kişilik ailede yaşayan 2 ve 9 kişilik ailede yaşayan 1 katılımcı bulunmaktadır. 4 Katılımcı ise tek başına yaşadığını beyan etmiştir.

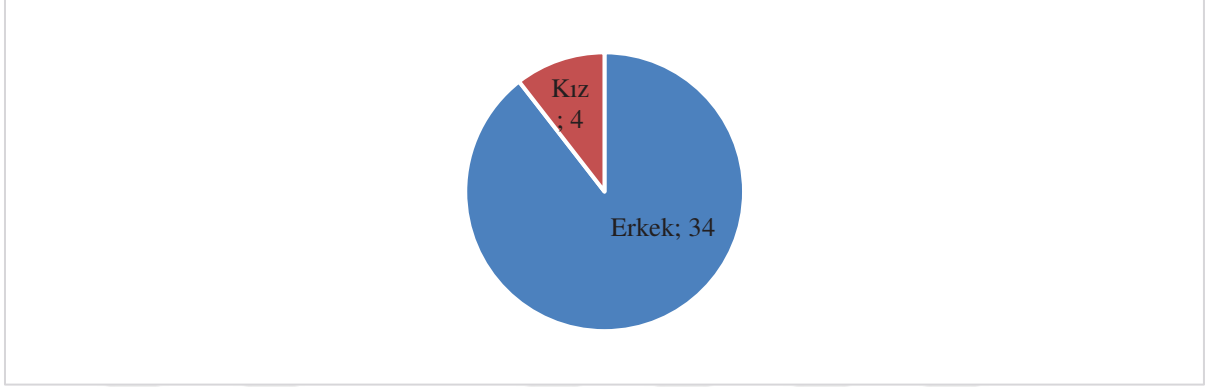
Grafik 7. Okula devam eden bireylerin evlerinde birlikte yaşadıkları kişiler.

7. grafiğe göre, 225 öğrenci annesiyle yaşarken, 210 öğrencinin babasıyla, 162 öğrenci kardeş/leri ile yaşadığı ve 30 öğrenci ise diğer aile bireyleri ile birlikte yaşadığını söylemiştir.

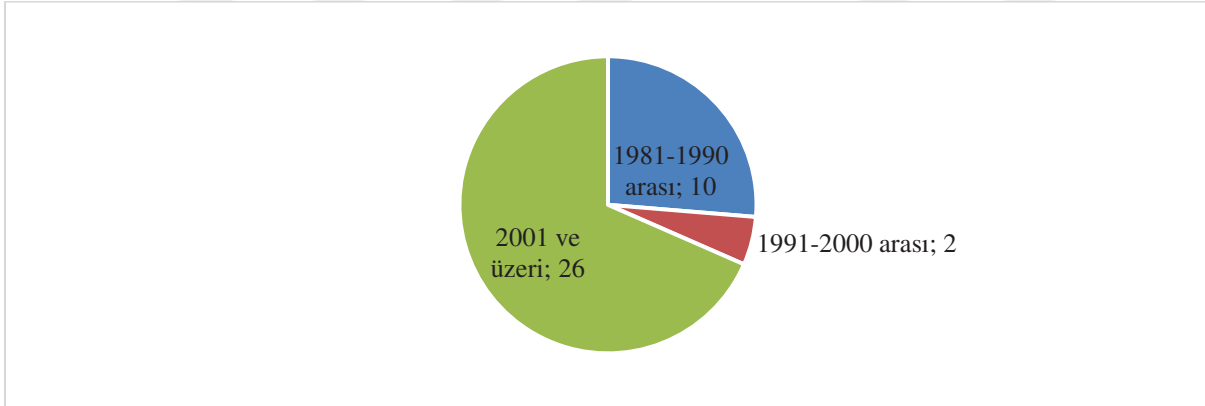
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Demografik Özellikleri

Grafik 8. Okulu terk etmiş bireylerin cinsiyetleri.

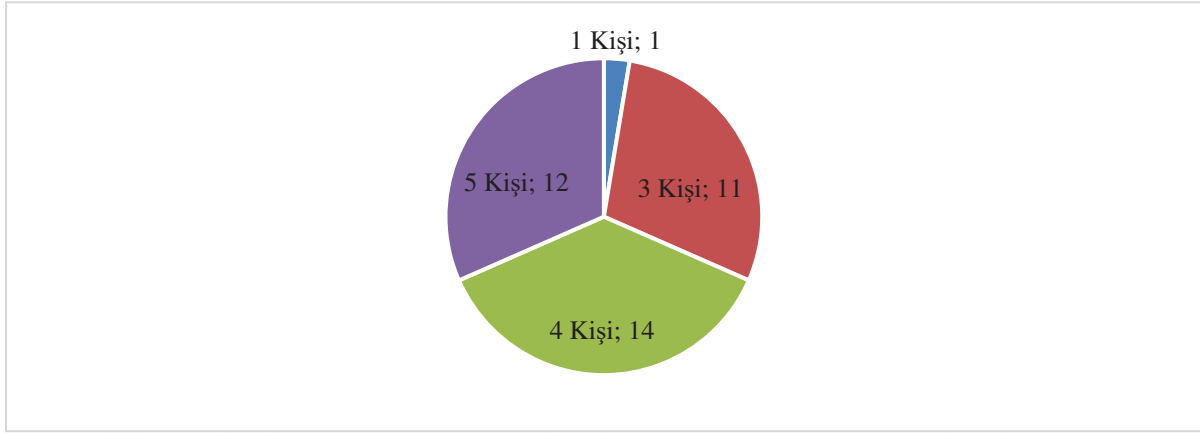
Grafik 8 incelendiğinde okulu terk etmiş 34 erkek ve 4 kız katılımcının araştırmaya katıldığı görülmektedir.

Grafik 9. Okulu terk etmiş bireylerin doğum yılları.

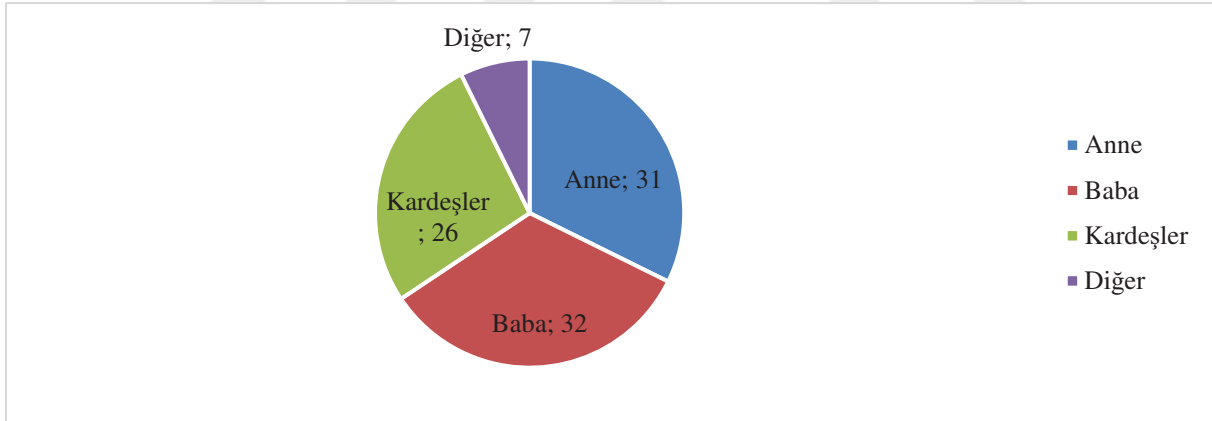
9. grafiğe göre 2001 ve daha sonra doğan 26, 1981-1990 arası doğan 10 katılımcı ve 1991-2000 arası doğan iki katılımcı olduğu görülmektedir.

Grafik 10. Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde yaşayan kişi sayısı.

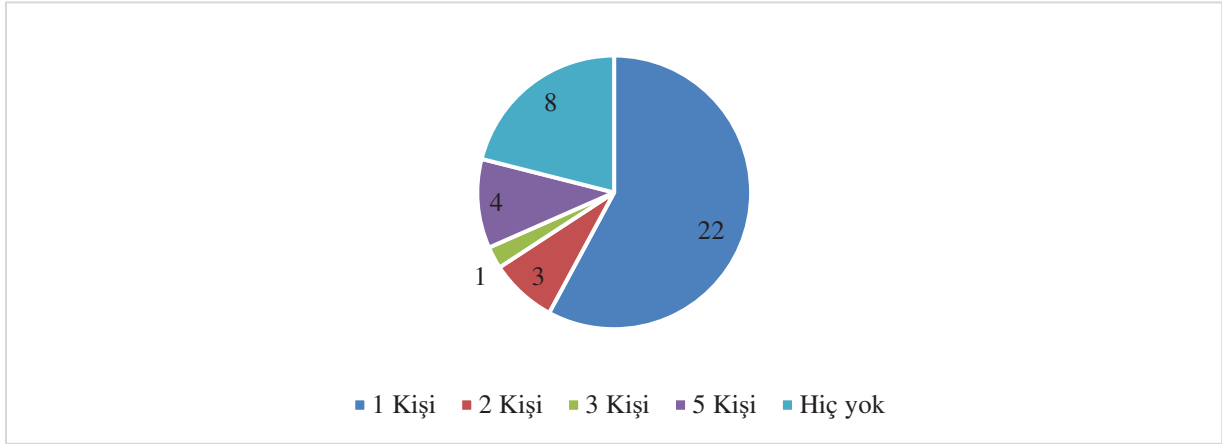
Evde yaşayan kişi sayısı incelendiğinde tek başına yaşayan 1 katılımcı varken, 3 kişi yaşayan 11, 4 kişi yaşayan 14 ve 5 kişi yaşayan 12 katılımcı görülmektedir.

Grafik 11. Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde birlikte yaşadıkları kişiler.

Evde katılımcı dışında yaşayan sayısına baktığımızda 31 tanesi annesi, 32 tanesi babası, 26 tanesi kardeşleri ve 7 tanesi diğer bireylerle yaşadığını belirtmiştir.

Grafik 12. Okulu terk etmiş bireylerin evlerinde 18 yaş altında çalışan sayısı.

18 yaşın altında çalışan sayısında ise 22 katılımcı 1 kişi, 4 katılımcı 5 kişi, 3 katılımcı 3 kişi, 1 katılımcı 3 kişinin çalıştığını söylerken, 18 yaşın altında hanesinde çalışan kişi olmayan 22 katılımcı görülmektedir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada yapılan araştırmayı derinleştirmek ve evreni temsil edecek bireylerin görüşlerini alabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur. Çalışma öncesi ortaya konan ölçütlerden oluşan durumlarla çalışılmasıdır. Ortaya konan ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından ortaya konur ya da daha önceden hazırlanmış ölçütler listesi kullanılır(Marshall & Rossman, 2014). Grup oluşturulurken cinsiyet, örgün eğitimden ayrılıp mesleki ve teknik eğitim merkezinde eğitim alma, aynı zamanda bir işte çalışma durumları ölçütler olarak belirlenmiştir. Dördü erkek ikisi kadın 16 ile 19 yaş aralığında, berber, kuaför, oto tamircisi yanında çalışan ve tamamı mesleki ve teknik liseye devam eden bireylerden oluşan bir çalışma grubuyla çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Okul terkinin sebeplerinin incelendiği bu çalışmada hem nicel hem de nitel araştırmadan oluşmaktadır. Verileri toplamak için ölçekler ve yarı yapılandırılmış altı sorudan oluşan bir görüşme formundan yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde SPSS 24.00 programı kullanılmıştır. Verilerin toplanması sırasında, araştırmanın örneklemini oluşturan Çanakkale’de Çan ilçesindeki resmi liselerde eğitim öğretim gören öğrencilere ölçeklerin uygulanabilmesi amacıyla İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden resmi izin talep edilmiştir. Örneklem içerisine giren öğrencilere ve bireylere ölçekler araştırmacı tarafından elden dağıtılmış, doldurmalarının ardından toplanmıştır.

Verilerin toplanmasında araştırmanın Ek’ler bölümünde sunulan ve iki ayrı ölçek ve yapılan çalışmanın derinliğini artırabilmek için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Özdemir’den e-posta ile ölçeklerin uygulanabilmesiyle ilgili izin istenmiş ve onay alınmıştır.

1. *Ortaöğretime Devam Eden Çocuk Ölçeği*. Ortaöğretime devam eden bireylerin cinsiyet, yaş, bulunduğu sınıf, hanede yaşayan kişi sayısı gibi kişisel özellikleri ile birlikte, öğretmen, öğretmenleri dersleri ve öğrenim gördükleri okul çevrelerine ilişkin algılarını, yaşadıkları yerin ve okullarının fiziki koşullarını ve okullarından ayrılmaları halinde anne ve baba tepkisine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlandığı ve 37 sorudan oluşan bir ölçektir (Özdemir S. ve ark., 2010).
2. *Ortaöğretime Terk Eden Birey Ölçeği*. 40 sorudan oluşan bu ölçekte, öğrencilerin cinsiyet, yaş, evdeki kişi sayısı gibi kişisel özelliklerinin belirlenmesi, öğrencilerin okulu terk etme sebepleri, bu kararın kim ya da kimler tarafından alındığına, okuldaki son yılındaki ders başarısına, öğretmen, ders ve arkadaşlarına ilişkin algılarına, anne babaların alınacak eğitime ve okula bakış açısına, okula yeniden

devam etmeyi isteyip istememesine, yeniden okula devam etmek istediklerini söylediklerindeki anne ve baba tepkisine ve alınacak kaliteli bir eğitimin öneminin sebeplerine ilişkin görüşlerini belirtmeleri amacıyla hazırlanmış sorular bulunmaktadır (Özdemir S. ve ark., 2010).

3. *Okul Terki Yapmış Birey Görüşme Formu*. Yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan bu görüşme formu, araştırmanın alt problemlerine derin bir bakış oluşturabilmek için okul terki yapmış bireylerin okul terkine ilişkin görüşlerini alabilmek amacıyla bireyin ilişkilerini, çevresinden gelen destek ya da teşvikleri, şu anki durumu ile okuldaki durumunun kıyaslanması, arkadaşlarına olan tavsiyeleri v.b. konulardan 6 sorudan oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Ortaöğretim kurumlarındaki okul terkini belirlemeye ve araştırmacı tarafından belirlenen değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermemesini saptayabilmek için Ortaöğretime Devam Eden Öğrenci Ölçeği, Ortaöğretimi Terk Etmiş Birey Ölçeği ve Ortaöğretimi Terk Etmiş Birey Görüşme Formunu yüz yüze uygulanarak sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma yapılacak kurumlar milli eğitim bünyesinde bulunduğu için Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğünden ölçekler uygulamadan önce izin alınmıştır. Çan ilçesinde bulunan tüm ortaöğretim kurumlarında seçilen öğrencilere ve okul terki yapan bireylere ölçekler yüz yüze dağıtılarak uygulanmıştır. Katılımcıların ölçek sorularını çekinmeden doldurabilmesi, sonuçların geçerli ve güvenilir olabilmesi adına katılımcılardan kişisel bilgileri talep edilmemiş, verecekleri bilgilerin bilimsel bir araştırma için kullanılacağı ve kesinlikle üçüncü kişi ve kurumlar ile paylaşılmayacağı hem sözlü hem de formlar üzerine yazılarak belirtilmiştir. Katılımcı öğrenci ve bireylerden veriler istenirken katılımcıların gönüllü ve istekli olmaları göz önünde bulundurulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada Çanakkale ili an ilçesinde eğitim öğretime devam eden 338 öğrenciye Ortaöğretime Devam Eden ğrenci leği uygulanmış, maddi hata ya da diğer sebeplerden dolayı 231 tanesi analiz edilmiştir. Ayrıca okul terki yapan 38 kişiye yönelik Ortaöğretimi Terk Eden Birey leği ve bunlardan 20 tanesine de yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Toplanan nicel veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) programı vasıtasıyla analizi gerçekleştirilmiştir. Sisteme girilen verilerin önce normallik analizleri yapılmış, bu analizlerin sonucuna göre T-test ve Annova parametrik testleri ve Mann Whitney U(MWU) ve Kruskal Wallis(KW) non parametrik testleri ile betimsel analizler kullanılmıştır. Testlerin analizlerinin anlamlılık değerli olarak $p < .05$ değeri kabul edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için frekans ve yüzde değerleri analiz edilmiş, verilen tüm cevapların standart sapma ve ortalama değerleri incelenerek değerlendirilmiştir.

“Ortaöğretime Devam Eden ocuk” ölçeğinde 12. soruda yer alan, Öğretmenimi seviyorum, onunla sorun yaşarım, okulda birçok şey öğrenirim, okulda arkadaşlarım var, derslerimi seviyorum, okula gitmeyi seviyorum, okulumuzda öğrenciler arasında kavga olabiliyor ve okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenir maddeleri, ğrencinin “Okul, ğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri” tutumu olarak, 37. soruda yer alan, bir meslek sahibi olmak, okula gitmeme cezasından kurtulmak, iyi bir vatandaş olmak, iyi bir evlilik yapmak, ileride aileye destek olmak ve çocuklarımı iyi yetiştirmek maddeleri “Alınan Eğitimin nemi Algısı” tutumu olarak değerlendirilmiştir.

“Ortaöğretimi Terk Eden Birey” leğinde 12. soruda yer alan, Öğretmenimi seviyordum, ğretmenimle sorun yaşardım, okulda çok şey öğreniyordum, okulda arkadaşım vardı, derslerimi seviyordum, okula gitmeyi seviyordum, okulumuzda öğrenciler arasında

kavga olabiliyordu ve okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenirdi maddeleri, bireyin “Okul, Öğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri” tutumu olarak, 40. soruda yer alan, bir meslek sahibi olmak, çocuklarını iyi yetiştirmek, iyi bir vatandaş olmak, iyi bir evlilik yapmak, ileride aileye destek olmak ve maddeleri “Alınan Eğitimin Önemi Algısı” tutumu olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcı öğrencilerin ve bireylerin verdiği cevaplar ışığında Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanları edilirken;

1. Ortaöğretime Devam Eden Birey Ölçeğinde, cinsiyet, para kazanmak için bir işte çalışma, sınıf tekrarı yapma, evde ders çalışma, okul yöneticilerinin ilgisi, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma, okula devam etme isteği, çevrelerinde okula gitmeyen birey durumu bağımsız değişkenlerine göre istatistiki farkı anlayabilmek için Mann Whitney-U testi; bulunulan sınıf düzeyi ve okula devam etmek istemediğini söylediğinde baba tepkisi durumu bağımsız değişkenlerine göre fark olup olmadığını anlayabilmek için Anova; derslerdeki başarı durumunu tanımlama ve okula devam etmek istemediğini söylediğinde anne tepkisi durumu bağımsız değişkenlerine bir fark olup olmadığını anlayabilmek için Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır.
2. Ortaöğretime Terk Etmiş Birey ölçeğinde, cinsiyet, okula devam ederken bir işte çalışmış olma, okula düzenli gitmiş olma, okul yöneticilerinin ilgisi, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma ve çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma durumu değişkenlerine göre bir fark olup olmadığını anlayabilmek için Mann Whitney-U testi; evde yaşayan kişi sayısı, okula devam edilen son yıldaki başarısı, sınıf tekrarı yapmış olma, okula yeniden devam etmek istediğini söylediğinde anne tepkisi,

okula tekrar devam etmek isteğini söylediğinde babasının tepkisi değişkenlerine göre farkı anlayabilmek için Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır.

Katılımcı öğrencilerin ve bireylerin verdiği cevaplar ışığında Alınan Eğitimin Önemi Algısı puanları analiz edilirken;

1. Ortaöğretime Devam Eden Birey Ölçeğinde, cinsiyet, para kazanmak için bir işte çalışma, sınıf tekrarı yapma, evde ders çalışma, okul yöneticilerinin ilgisi, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma, okula devam etme isteği, çevrelerinde okula gitmeyen birey durumu değişkenlerine göre istatistiki farkı anlayabilmek için Mann Whitney-U testi; sınıf düzeyi, derslerdeki başarı düzeyi, okula artık devam etmek istemediğini söylediğinde anne tepkisi, okula devam etmek istemediğini söylediğinde baba tepkisi durumu değişkenlerine istatistiki farkı anlayabilmek için Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır.
2. Ortaöğretimi Terk Etmiş Birey ölçeğinde, cinsiyet, okula devam ederken bir işte çalışmış olma, okula düzenli gitmiş olma, okul yöneticilerinin ilgisi, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma ve çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma durumu değişkenlerine göre istatistiki farkı olup anlayabilmek için Mann Whitney-U testi; evde yaşayan kişi sayısı, okula devam ettiği son yıldaki ders başarısı, okula yeniden devam etmek istediğini söylediğinde anne tepkisi, okula tekrar devam etmek istediğini söylediğinde babasının tepkisi durumu değişkenlerine göre istatistiki farkı anlayabilmek için Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır.

Uygulanan testlerde anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ tespit edilirse ortaya çıkan bu farklılık anlamlı kabul edilmiştir. Daha sonra Anova ve Kruskal Wallis testlerinde anlamlı

bulunan farklılığın kaynağını belirleyebilmek için öncelikle varyansların homojenliğine bakılmış, daha sonra kendi içinde Mann Whitney u testi uygulanmıştır.

Uygulanan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirliği alan yazına göre hazırlanan ve Özdemir v.d. (2010) tarafından geliştirilen “Ortaöğretime Devam Eden Çocuk Ölçeği” ve okulu terk etmiş bireylerin görüşlerini alabilmek için, yine alan yazına göre hazırlanan ve yine Özdemir v.d. (2010) tarafından geliştirilen “Okul Terki Yapan Birey Ölçeği” tez danışmanı ile yapılan görüşmeler sonucunda yeniden yapılandırılarak oluşturulmuştur. “Ortaöğretime Devam Eden Çocuk Ölçeği” 37 soru olarak, “Okul Terki Yapan Birey ölçeği” ise 40 soru olarak yapılandırılmıştır. Ölçeklerin kapsam geçerliliğine ilişkin iki alan uzmanından daha görüş alınmıştır. Uzman görüşleri ve dilsel açıdan da dil uzmanları ile işbirliği yapılmış gerekli düzenlemeler yapılmış ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçekler uygulanırken öğrenci ve bireylere mahremiyet konusunda bilgiler verilmiş, sonuçların sadece bilimsel bir çalışmadan ibaret olduğu açıklanmıştır.

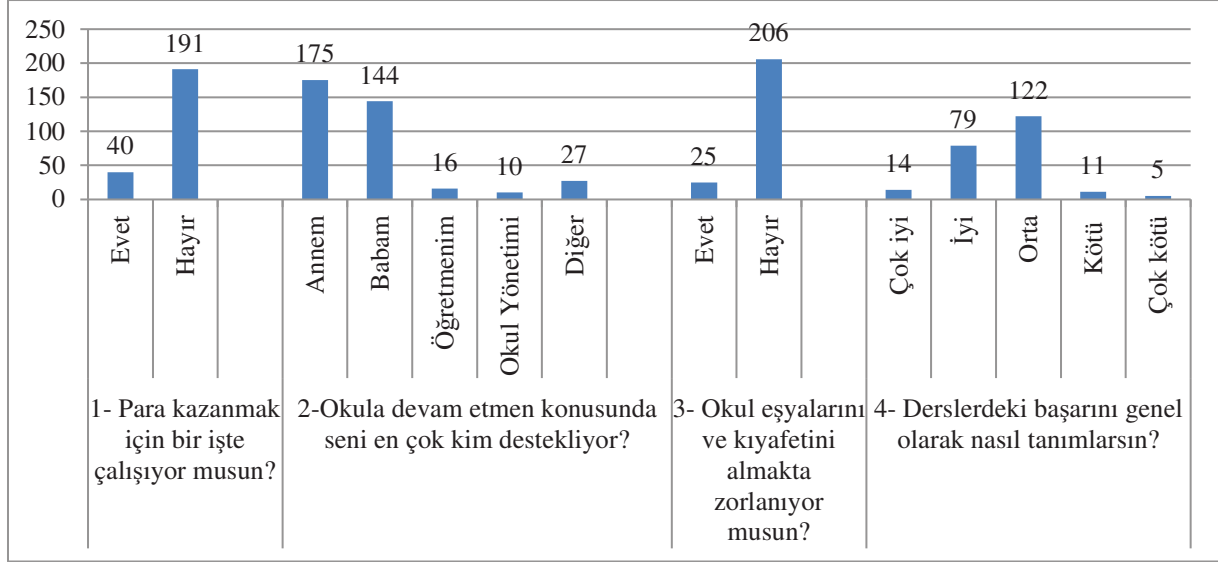
Çalışma grubuna yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu tez danışmanının görüşüne sunulduktan sonra pilot uygulamalar ile test edilip, son haline getirilmiştir. Uygulama yapılan bireylere mahremiyet ve gizlilik konusunda bilgiler verilmiş, görüşmeler ışık, ses ve ısı açısından rahat bir ortamda sohbet ortamında uygulanmıştır. Be bilgilerin analizi için elde edilen bulgular incelenmiş, ortak ve benzer cevaplar değerlendirilmiş, açıklamalar ise bireylerin doğrudan söyledikleri ile desteklenmiştir.

Bölüm IV: Bulgular

Bu bölümde Çanakkale'nin Çan ilçesinde genelinde 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında resmi ortaöğretim kurumlarında eğitim öğretime devam eden öğrenciler ve daha önceki yıllarda örgün eğitim dışına çıkmış ve okul terki yapmış bireylerin okul terki, riski ve sonuçlarını tespit edebilmek, bunların arasındaki ilişkileri bağımsız değişkenlerle inceleyip bilimsel olarak açıklayabilmek için uygulanan ölçeklerden elde edilen bulgular sunulmuştur. Bu araştırmada katılan öğrenci ve bireylerin demografik özelliklerine ait veriler ortaya konmuş, ortaöğretime devam eden çocuk, ortaöğretime terk eden birey ölçekleri ve yarı yapılandırılmış görüşme forumuna ait sonuçlar analiz edilmiştir.

Okula Devam Eden Bireylerin Okul Terkine İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

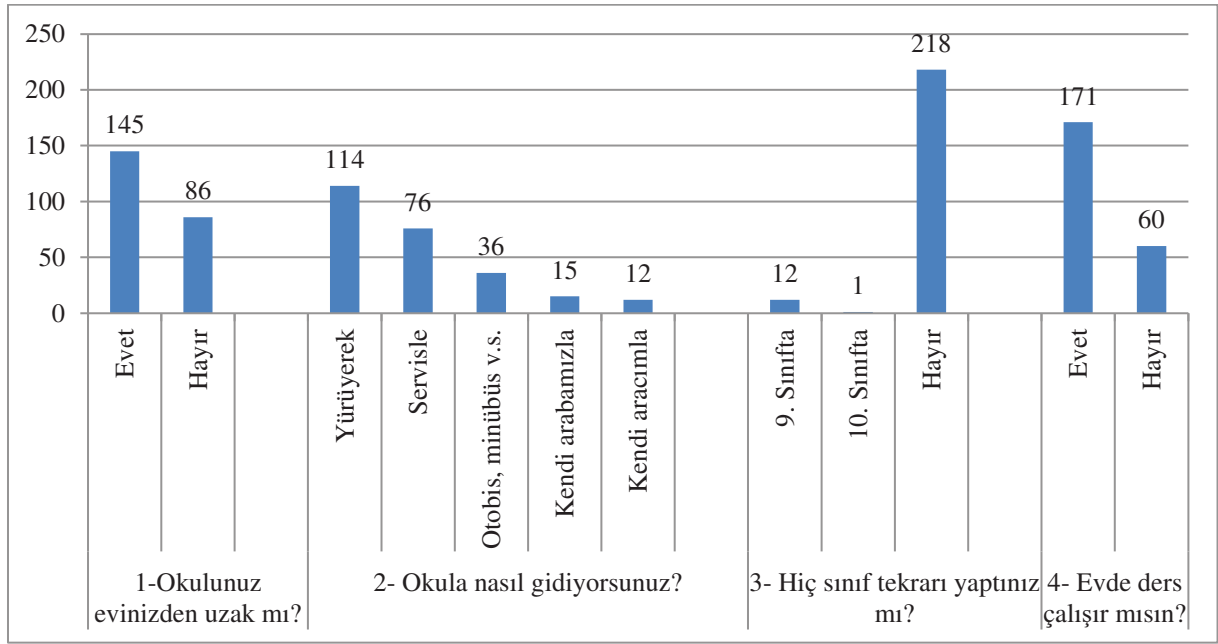
Grafik 13. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 1.

Grafığe göre “Para kazanmak için bir işte çalışıyor musun?”(1) sorusuna 40 katılımcı evet derken 191 katılımcı hayır demiştir. “Okula devam etmen konusunda seni en çok kim destekliyor?”(2) sorusuna 175 katılımcı Annem, 144 katılımcı Babam, 16 katılımcı öğretmenim, 10 katılımcı okul yönetimi ve 27 katılımcı diğer demiştir. “Okul eşyalarını ve

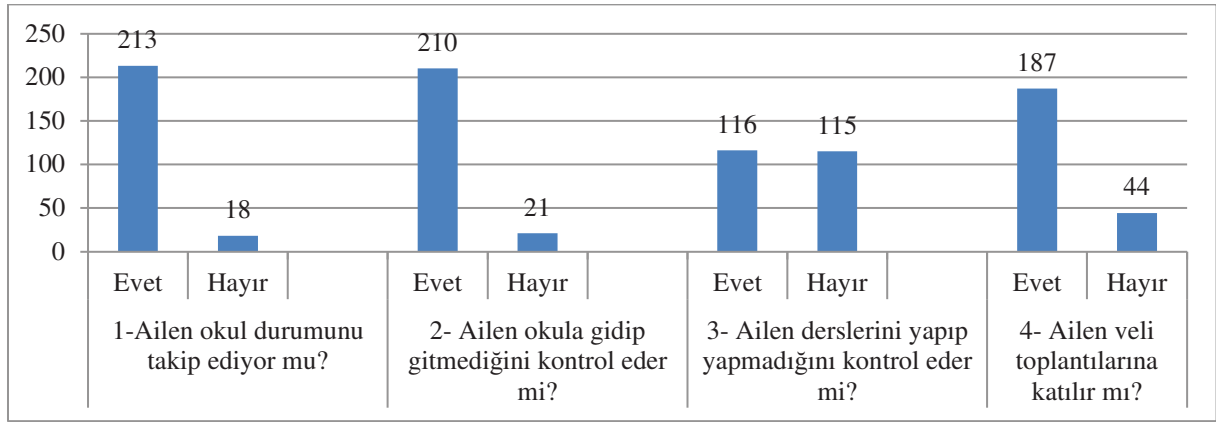
kıyafetini almakta zorlanıyor musun?”(3) sorusuna 25 katılımcı evet derken, 206 katılımcı hayır demiştir. ”Derslerdeki başarını genel olarak nasıl tanımlarsın?”(4) sorusuna 14 katılımcı çok iyi, 79 katılımcı iyi, 122 katılımcı orta, 11 katılımcı kötü ve 5 katılımcı çok kötü demiştir.

Grafik 14. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 2.

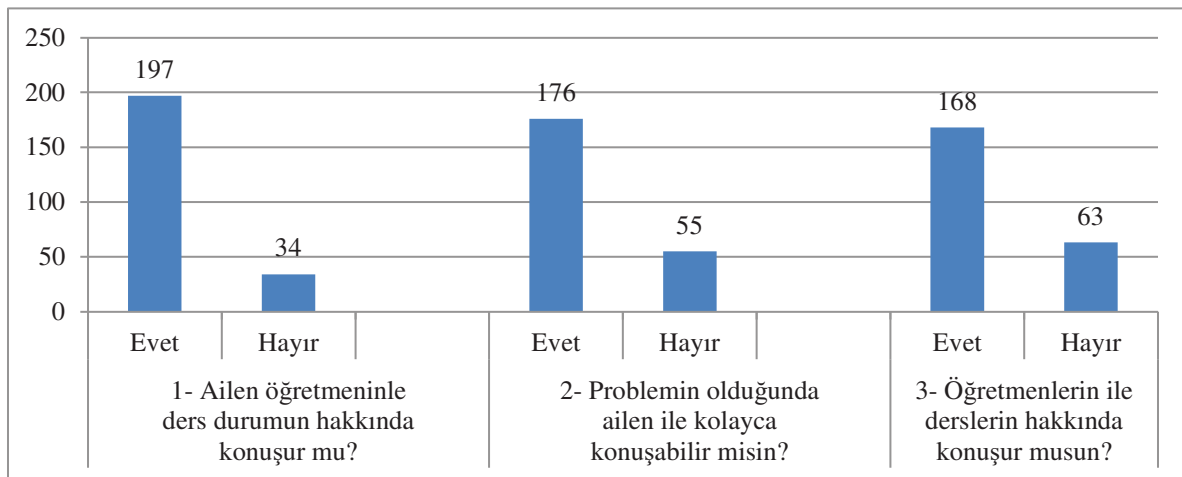
Grafiğe göre okulunu evinden uzak(1) olarak tanımlayan katılımcı sayısı 145 iken, uzak değil diyen 86 katılımcı bulunmaktadır. “Okula nasıl gidiyorsunuz?” sorusuna 114 katılımcı “yürüyerek”, 76 katılımcı “servisle”, 36 katılımcı, “toplu taşıma araçlarıyla”, 15 katılımcı “kendi arabamızla” derken 12 katılımcı kendi kullandığı aracıyla okula ulaşım sağladığını belirtmiştir. “Hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?”(2) sorusuna 12 katılımcı “9. Sınıfta”, 1 katılımcı “10. Sınıfta” derken, hiç sınıf tekrarı yapmayan katılımcı ise 218 kişidir. “Evde ders çalışır mısınız?”(4) sorusuna ise 171 katılımcı “evet” derken, 60 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 15. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 3.

Grafiğe göre, “Ailen okul durumunu takip ediyor mu?”(1) sorusuna 213 katılımcı evet derken, 18 katılımcı hayır demiştir. “Ailen okula gidip gitmediğini kontrol eder mi?”(2) sorusuna 210 katılımcı “evet” demişken, 21 katılımcı “hayır” demiştir. “Ailen derslerini yapıp yapmadığını kontrol eder mi?”(3) sorusuna “evet” diyen katılımcı sayısı 116 olmuşken, 115 katılımcı “hayır” demiştir. “Ailen veli toplantılarına katılır mı?”(4) sorusuna ise 187 katılımcı “evet” demişken, 44 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 16. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 4.

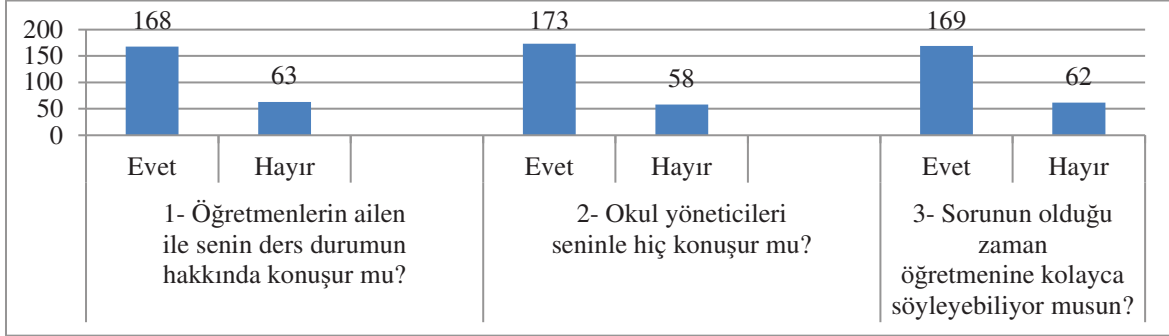

Grafiği incelediğimizde, “Ailen öğretmenle ders durumun hakkında konuşur mu?”(1) sorusuna 197 katılımcı “evet” derken, 34 katılımcı “hayır” demiştir. “Problemin olduğunda ailen ile kolayca konuşabilir misin?”(2) sorusuna 176 katılımcı “evet” derken, 55

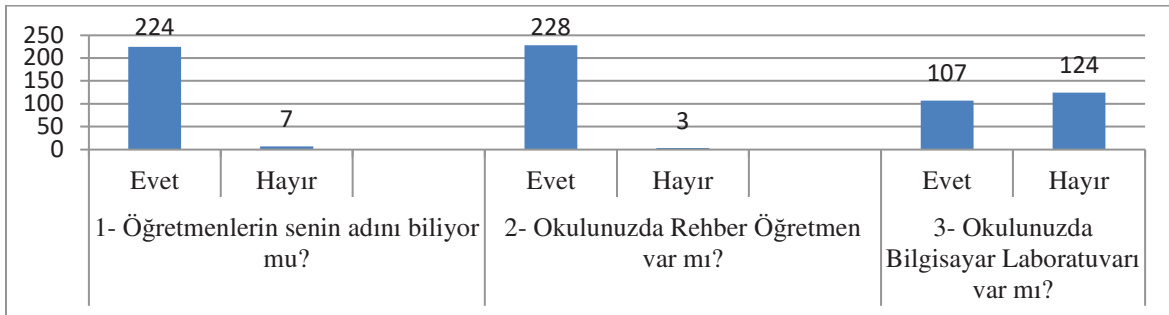
katılımcı ise “hayır” demiştir. “Öğretmenlerin ile derslerin hakkında konuşur musun?”(3) sorusuna ise 168 katılımcı “evet” derken, 63 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 17. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 5.

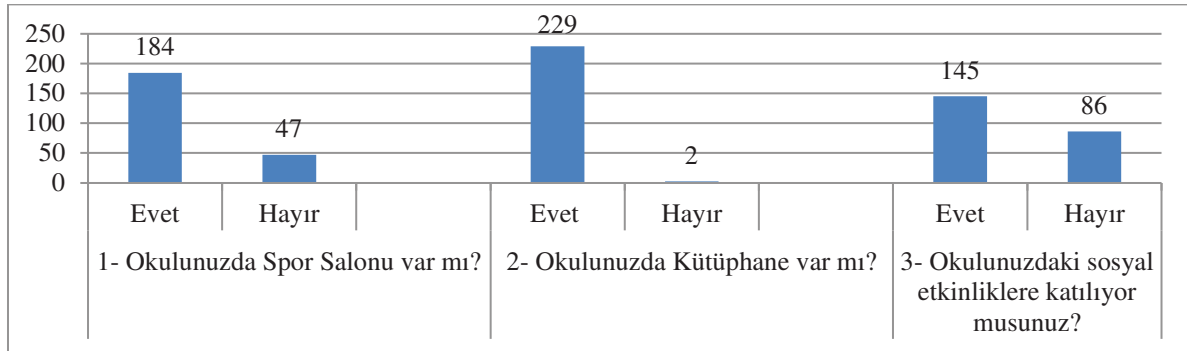
Grafiğe baktığımızda, “öğretmenlerin ailen ile senin ders durumun hakkında konuşur mu?”(1) sorusuna 168 katılımcı “evet” derken, 63 katılımcı “hayır” demiştir. “Okul yöneticileri seninle hiç konuşur mu?”(2) sorusuna 173 katılımcı “evet” derken, 58 katılımcı hayır demiştir. “Sorunun olduğu zaman öğretmene kolayca söyleyebiliyor musun?”(3) sorusuna ise 169 katılımcı “evet” derken, 62 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 18. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 6.

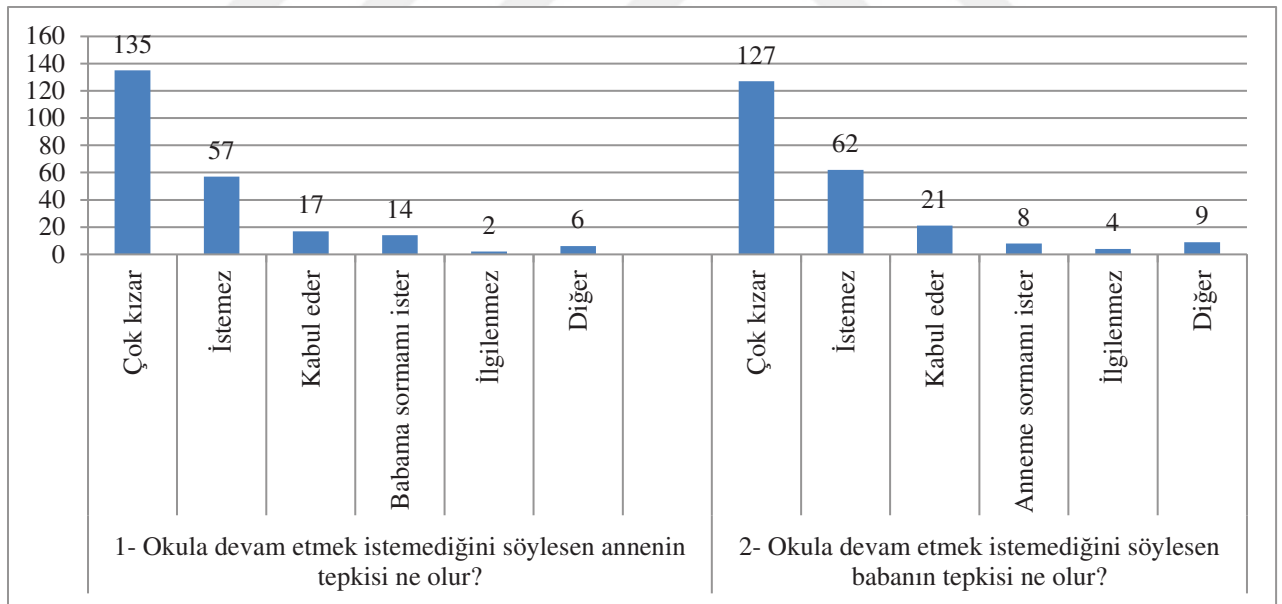
Grafiğe göre, “öğretmenlerin senin adını biliyor mu?”(1) sorusuna 224 katılımcı “evet” demişken, 7 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda rehber öğretmen var mı?”(2) sorusuna 228 katılımcı “evet” derken, 3 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda bilgisayar laboratuvarı var mı?” sorusuna 107 katılımcı “evet” derken, 124 katılımcı ise “hayır” demiştir.

Grafik 19. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 7.

Grafığe göre, “Okulunuzda spor salonu var mı?”(1) sorusuna 184 katılımcı “evet” derken, 47 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda kütüphane var mı?”(2) sorusuna 229 katılımcı “evet” derken, 2 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzdaki sosyal etkinliklere katılıyor musunuz?”(3) sorusuna 145 katılımcı “evet” derken, 86 katılımcı “hayır” demiştir.

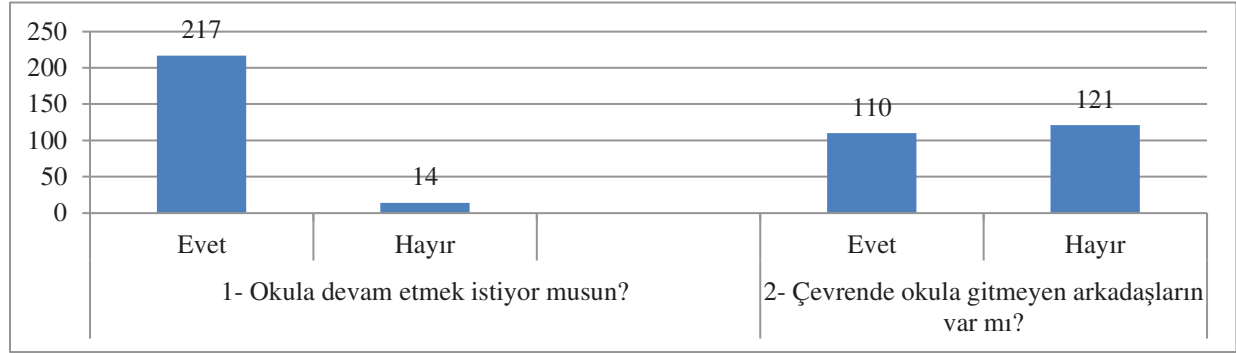
Grafik 20. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 8.

Grafığe göre, “okula devam etmek istemediğini söyleyen annenin tepkisi ne olur?”(1) sorusuna 135 katılımcı “çok kızar”, 57 katılımcı “istemez”, 17 katılımcı “kabul eder”, 14 katılımcı “babama sormamı ister”, 2 katılımcı “ilgilenmez”, 6 katılımcı ise “diğer” seçeneğini işaretlemiştir. “okula gitmek istemediğini söyleyen babanın tepkisi ne olur?”(2) sorusuna ise

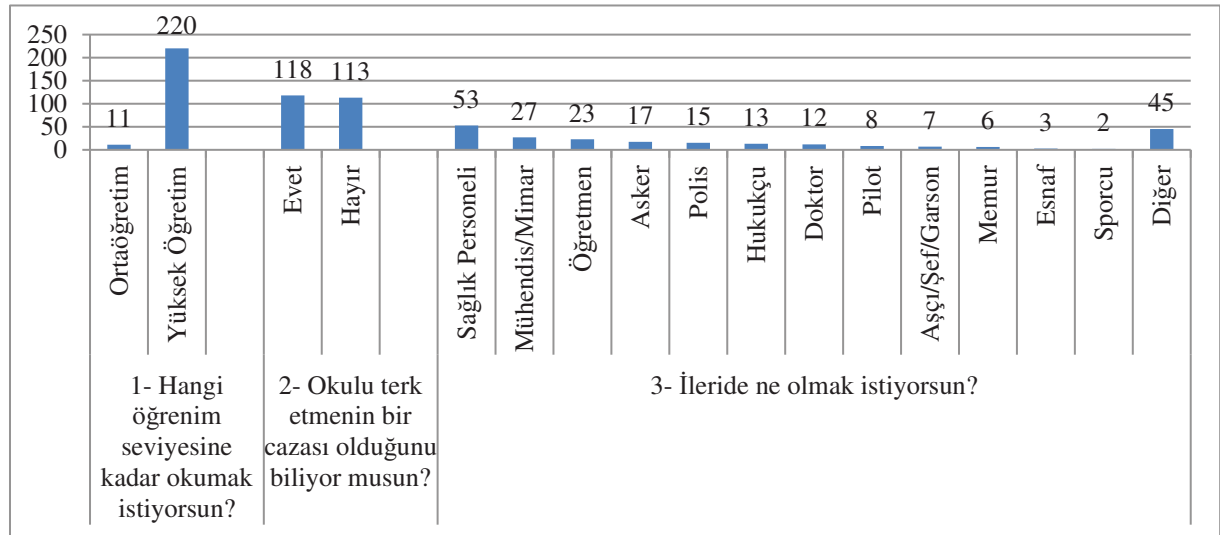
127 katılımcı “çok kızar”, 62 katılımcı “istememez”, 21 katılımcı “kabul eder”, 8 katılımcı “anneme sormamı ister”, 4 katılımcı “ilgilenmez” ve 6 katılımcı ise “diğer” demiştir.

Grafik 21. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 9.

Grafiğe göre, “okula devam etmek istiyor musun?”(1) sorusuna 217 katılımcı “evet” derken, 14 katılımcı “hayır” demiştir. “Çevrende okula gitmeyen arkadaşların var mı?”(2) sorusuna ise 110 katılımcı “evet” derken, 121 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 22. Okula devam eden bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 10.

Grafiğe göre, “hangi öğrenim seviyesine kadar okumak istiyorsun?”(1) sorusuna 11 katılımcı “ortaöğretim” derken, 220 katılımcı “yükseköğretim” demiştir. “Okulu terk etmenin bir cezası olduğunu biliyor musun?”(2) sorusuna 118 katılımcı “evet” derken, 113 katılımcı “hayır” demiştir. “İleride ne olmak istiyorsun?”(3) sorusuna 53 katılımcı “sağlık personeli”,

27 katılımcı “mühendis/mimar”, 23 katılımcı “öğretmen”, 17 katılımcı “asker”, 15 katılımcı “polis”, 13 katılımcı “hukukçu”, 8 katılımcı “pilot”, 7 katılımcı “aşçı/şef/garson”, 6 katılımcı “memur”, 3 katılımcı “esnaf”, 2 katılımcı “sporcu” ve 45 katılımcı “diğer” demıştır.

Okula Devam Eden Bireylerin Okul, Öğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri

Tablo 1. Öğretmen, okul ve derslerinizle ilgili düşünceleriniz.

Soru	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		Ortalama	Std. Sapma
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%		
Öğretmenlerimi seviyorum	3	1.3	103	44.6	125	54.1	2,52	0.52
Öğretmenlerimle sorun yaşıyorum	115	49.8	102	44.2	14	6.1	1,56	0.60
Okulda çok şey öğreniyorum	18	7.8	110	47.6	103	44.6	2,36	0.62
Okulda birçok arkadaşım var	4	1.7	28	12.1	199	86.1	2,84	0.40
Derslerimi seviyorum	4	10.0	139	60.2	169	29.9	2,19	0.60
Okula gitmeyi seviyorum	38	16.5	119	51.5	74	32.0	2,15	0.68
Okulumuzda öğrenciler arasında kavga olabiliyor	35	15.2	160	69.3	36	15.6	2,00	0.55
Okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenir	37	16.0	118	51.1	76	32.9	2,16	0.68

Tablo 1 incelendiğinde en yüksek ortalamanın 2.84 ile “Okulda bir çok arkadaşım vardı” maddesinde olduğu görünmektedir. 199 öğrencinin okulda yalnızlık çekmediği söylenebilir. En düşük ortalama ise “Okula gitmeyi seviyorum” maddesindedir. Katılımcılardan sadece 74 tanesi okula gitmeyi her zaman sevdiğini söylerken, 119 tanesi bazen sevdiğini belirtmiş, 38 tanesi ise hiçbir zaman okula gitmeyi sevmediğini belirtmiştir.

Öğrencilerin Okul, Öğretmen ve Dersleri ile İlgili Görüşlerinin Cinsiyete göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin cinsiyetlerine göre ilişkisi Mann Whitney U-Test sonuçları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Erkek	109.51	12046.00	5941.00	-1.42	0.16
	Kadın	121.90	14750.00			

Tablo 2’ye göre, katılımcıların Öğretmen, okul ve ders tutum puanlarının öğrenci cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -1.42$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri tutum ortalamalarının sınıf seviyesine göre Değerlendirilmesi

Öğrencilerin Okul, Öğretmen ve Dersleri ile görüşlerinin ortalamalarının sınıf seviyesine göre değerlendirilmesi Anova testi kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüş ortalamaları buldukları sınıf düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. $F(3, 227) = 1.653$, $p = 0.178$.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin para kazanmak için bir işte çalışma durumlarına göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin para kazanmak için bir işte çalışma durumlarına göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Çalışma durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Çalışıyorum	111.94	4477.50	3657.50	-.43	0.67
	Çalışmıyorum	116.85	22318.50			

Tablo 3'e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanlarının para kazanmak için bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.43$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin derslerdeki başarı düzeyi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin derslerdeki başarıları açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4

Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Ders Başarısı	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Öğrencilerin Okul ve Öğretmen Görüşleri	Çok Kötü	5	59.50	19.23	4	0.01
	Kötü	11	62.50			
	Orta	122	109.17			
	İyi	79	134.03			
	Çok İyi	14	136.00			

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde ders başarıları dikkate alındığında istatistiksel olarak farklılık görülmüştür. ($X^2 = 19.23$, $df = 4$, $p < .05$). Bu farklılığın hangi iki değişken arasında bulunduğunu tespit edebilmek için Mann

Whitney U testi uygulanmıştır. Ders başarısını “Çok Kötü” olarak tanımlayanlar ile “İyi” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.02$) “İyi” olarak tanımlayanların lehine, “Çok Kötü” ve “Çok İyi” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.04$) “Çok İyi” olarak tanımlayanların lehine, “Kötü” ve “Orta” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.02$) “Orta” olarak tanımlayanların lehine, “Kötü” ve “İyi” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.01$) “İyi” olarak tanımlayanlar lehine, “Kötü” ve Çok İyi” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.00$) “Çok İyi” olarak tanımlayanlar lehine, “Orta” ve “İyi” olarak tanımlayanlar arasında ($p=0.00$) “İyi” olarak tanımlayanların lehine anlamlı farklar tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşleri, derslerdeki başarıları arttıkça olumlu hale gelmektedir.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sınıf tekrarı yapan katılımcılara göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sınıf tekrarı yapan katılımcılara göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Sınıf Tekrarı Yapan Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Sınıf tekrarı durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Sınıf Tekrarı Yaptım	101.50	1319.50	1228.50	-.81	0.42
	Sınıf Tekrarı Yapmadım	116.86	25476.50			

Tablo 5’e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, sınıf tekrarı yapma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.81$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin evde ders çalışma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin evde ders çalışma durumuna göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Evde Ders Çalışma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Ders çalışma durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Evde Ders Çalışıyorum	123.57	21130.00	38366.00	-2.93	0.003
	Evde Ders Çalışmıyorum	94.43	5666.00			

Tablo 6'ya göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, evde ders çalışma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı olarak farklıdır. Sıra ortalamalarına baktığımız zaman ise, evde ders çalışan katılımcıların, öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeyleri, evde ders çalışmayan katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir ($z = -2.93$, $p < .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okul yöneticilerinin katılımcılarla iletişim kurma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okul yöneticilerinin katılımcılarla iletişim kurma durumuna göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Okul Yöneticilerinin Tutumu	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Okul Yöneticileri Benimle Konuşur	123.29	21329.50	3755.50	-2.89	0.04
	Okul Yöneticileri Benimle Konuşmaz	94.25	5466.50			

Tablo 7'ye göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders Tutum puanları, sınıf tekrarı yapma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklıdır. Sıra ortalamalarına baktığımız zaman ise, “okul yöneticileri benimle konuşur” diyen katılımcıların, öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeyleri, “okul yöneticileri benimle konuşmaz” diyen katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeylerinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($z = -2.89$, $p < .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin katılımcıların sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin katılımcıların sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumuna göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Öğretmeniyle Paylaşma Durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Sorunumu Öğretmenime Söylerim	125.02	21129.00	3714.00	-3.42	0.001
	Sorunumu Öğretmenime Söylemem	91.40	5667.00			

Tablo 8'e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı olarak farklıdır. Sıra ortalamalarına göre ise, sorununu öğretmeniyle kolayca paylaşan katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeyleri, sorununu kolayca paylaşamayan katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir ($z = -3.42$, $p < .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula devam etme isteğine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula devam etme isteğine göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Okula Devam Etme İsteği	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Devam Etmek İstiyorum	118.52	25719.00	972.00	-2.27	0.02
	Devam Etmek İstemiyorum	76.93	1077.00			

Tablo 9'a göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, okula devam etme isteği durumlarına göre farkı istatistiki olarak anlamlıdır. Sıra ortalamalarına göre ise, okula devam etmek isteyen katılımcıların, öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeyleri, okula devam etmek istemeyen katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir ($z = -2.27$, $p < .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin annelerinin okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin annelerinin okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10

Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Annelerinin Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Anne Tepki	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Okul, Öğretmen ve Ders Görüşleri	Kabul eder	17	136.12	17.90	5	0.03
	İstemez	57	114.65			
	Çok kızar	135	122.52			
	İlgilenmez	2	61.00			
	Babama sormamı ister	14	52.71			
	Diğer	6	91.08			

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde annelerinin okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepki puanları dikkate alındığında istatistikî fark bulunmaktadır ($X^2 = 17.90$, $df = 5$, $p < .05$). Bu farklılığın hangi iki değişkenler arasında bulunduğunu tespit edebilmek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Annesinin tepkisini “Kabul Eder” olarak tanımlayanlar ile “Babama Sormamı İster” diyenler arasında ($p = 0.00$) “Kabul Eder” olarak tanımlayanların lehine, “İstemez” ve “Babama Sormamı İster” olarak tanımlayanlar arasında ($p = 0.00$) “İstemez” olarak tanımlayanların lehine, “Çok Kızır” ve “Babama sormamı İster” olarak tanımlayanlar arasında ($p = 0.02$) “Çok Kızır” olarak tanımlayanların lehine anlamlı farklar tespit edilmiştir. Yani annesinin okulu bırakmak istediğini söylediğinde kabul edeceklerin, istemeyeceklerin ve çok kızacakların, okul, öğretmen ve ders görüşleri, annelerinin bu durumu babasına sormasını isteyeceklerden daha yüksektir. Burada öğrencilerin annelerinin kendilerinin görüşlerine daha fazla saygı gösterdiğinde öğrencilerin okul, ders ve öğretmen görüşleri olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin babalarından daha çok annelerinin görüşlerini önemsedikleri de söylenebilir.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri tutum ortalamalarının babalarının okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkilerine göre Değerlendirilmesi

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile görüşlerinin ortalamalarının babalarının okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkilerine göre değerlendirilmesi Anova testi kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüş ortalamaları, babalarının okula gitmek istemediklerini öğrendiklerinde verdikleri tepkiye göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermemektedir, $F(5, 227)=0,909$, $p = 0,476$.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin katılımcıların çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin katılımcıların çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma durumuna göre ilişkisi Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 11’de görülmektedir.

Tablo 11

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Çevresinde Okula Gitmeyen Arkadaşı Olma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Devam Etmeyen Arkadaş Durumu	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Devam Etmeyen Arkadaşlarım Var	104.59	11504.50	5399.50	-2.50	0.01
	Devam Etmeyen Arkadaşlarım Yok	126.38	15291.50			

Tablo 11’e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, okula devam etmeyen arkadaşları olma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sıra ortalamalarına baktığımızda, çevresinde okula gitmeyen arkadaşları olmayan katılımcıların, öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeyleri, çevresinde okula

gitmeyen arkadaşları olan katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum algı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir ($z = -2.50, p < .05$).

Okula Devam Eden Bireylerin Alınan Eğitimin Algısına İlişkin Görüşleri

Tablo 12.

Öğrencilerin Alınan Eğitim Algısı ile ilgili görüşleri.

Soru	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		Ortalama	Std. Sapma
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%		
Bir meslek sahibi olmak	3	1.3	16	5.2	216	93.5	2,92	0.31
Okula gitmeme cezasından kurtulmak	73	31.6	74	32.0	84	36.4	2,04	0.82
Çocuklarını iyi yetiştirmek	2	0.9	17	7.4	212	91.8	2,90	0.31
İyi bir vatandaş olmak	3	1.3	12	5.2	216	93.5	2,92	0.31
İyi bir evlilik yapmak	21	9.1	46	19.9	164	71.0	2,61	0.64
İleride aileye destek olmak	1	0.4	23	10.0	207	89.6	2,89	0.32

Tablo 12 'ye göre katılımcılar okulun bir meslek sahibi olmak ve iyi bir vatandaş olma konusunda çok önemi olduğunu düşünürken (2.92), en düşük ortalamanın okula gitmeme cezasından kurtulmak olduğu görülmektedir (2.04)

Alınan eğitimin önemi algısının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı buldukları sınıf seviyesi açısından Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 13'te görülmektedir.

Tablo 13

Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Erkek	122.87	13516.00	5899.00	-1.53	0.13
	Kadın	109.75	13280.00			

Tablo 13'e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -1.53$, $p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının buldukları sınıf seviyesi değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı buldukları sınıf seviyesi açısından Kruskal Wallis Testinin sonuçları Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14

Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Sınıf Seviyesine Göre KW Test Sonuçları

Beceri	Sınıf Seviyesi	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	9. sınıf	57	124.79	4.35	3	0.22
	10. sınıf	57	100.79			
	11. sınıf	56	119.27			
	12. sınıf	62	118.71			

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin alınan eğitimin algısı düzeyinde ders başarıları dikkate alındığında istatistiksel bir farklılık görülmemiştir ($p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı cinsiyet açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Test Sonuçları

Beceri	Çalışma Durumu	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Çalışıyorum	135.45	5418.00	3042.00	-2.08	0.03
	Çalışmıyorum	111.93	21378.00			

Tablo 15’e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının para kazanmak için bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklıdır. Sıra ortalamalarına bakıldığında, okula giderken aynı zamanda bir işte çalışanların, alınan eğitimin önemi algı düzeyleri, okula giderken herhangi bir işte çalışmayanlara göre, daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($z = -2.08$, $p < .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının derslerdeki başarı düzeyi değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısının derslerdeki başarıları açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 16

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KWH Test Sonuçları

Beceri	Ders Başarısı	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Çok Kötü	5	105.20	0.60	4	0.96
	Kötü	11	117.82			
	Orta	122	115.94			
	İyi	79	114.53			
	Çok İyi	14	127.25			

Tablo 16 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısı ders başarıları dikkate alındığında istatistiki önemli bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$).

Alınan eğitimin önemi algısının sınıf tekrarı yapan katılımcı değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı sınıf tekrarı yapan katılımcı değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 17’de görülmektedir.

Tablo 17

Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Sınıf Tekrarı Yapan Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Sınıf Tekrarı Durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Sınıf Tekrarı Yaptım	131.12	1704.50	1220.50	-.86	0.38
	Sınıf Tekrarı Yapmadım	115.10	25091.50			

Tablo 17’ye göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanları, Sınıf Tekrarı Yapma Durumlarına Göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.86$, $p >.05$).

Alınan eğitimin önemi algısının evde ders çalışma durumu değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı evde ders çalışma durumu değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 18’de görülmektedir.

Tablo 18

*Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Evde Ders Çalışma Durumuna Göre MWU**Testi Sonuçları*

Beceri	Evde Ders Çalışma Durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Evde Ders Çalışıyorum	114.51	19582.00	4876.00	-.58	0.55
	Evde Ders Çalışmıyorum	120.23	7214.00			

Tablo 18'e göre, katılımcıların alınan eğitimin önemi algısı puanları, evde ders çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.58$, $p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının okul yöneticilerinin katılımcılarla iletişim kurma durumu değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı okul yöneticilerinin katılımcılarla iletişim kurma durumuna değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 19'da görülmektedir.

Tablo 19

*Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim**Kurma durumuna göre MWU Testi Sonuçları*

Beceri	Okul Yöneticilerinin İletişimi	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Okul Yöneticileri Benimle Konuşur	131.12	1704.00	1220.00	-.86	0.38
	Okul Yöneticileri Benimle Konuşmaz	115.10	25091.00			

Tablo 19'a göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanları, okul yöneticilerinin katılımcılarla iletişim kurma durumuna durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.86$, $p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının katılımcıların sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumu değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı katılımcıların sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumu değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 20'de görülmektedir.

Tablo 20

Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Sorununu Öğretmeniyle Paylaşma	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Sorunumu Öğretmenime Söylerim	117.33	19829.00	5014.00	-.51	0.60
	Sorunumu Öğretmenime Söylemem	112.37	6967.00			

Tablo 20'ye göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanları, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.51$, $p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının katılımcıların okula devam etme isteği değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı katılımcıların okula devam etme isteğine değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 21'de görülmektedir.

Tablo 21

Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Devam Etme İsteği	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Devam Etmek İstiyorum	117.00	25388.50	1302.50	-.92	0.36
	Devam Etmek İstemiyorum	100.54	1407.50			

Tablo 21'e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanları, okula devam etme isteği durumlarına Göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.92$, $p > .05$).

Alınan eğitimin önemi algısının annelerinin okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının annelerinin okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 22'de görülmektedir.

Tablo 22

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Annelerinin Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Anne Tepki	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	17	116.00	6.96	5	0.22
	İstemez	57	105.08			
	Çok kızar	135	120.50			
	İlgilenmez	2	98.75			
	Babama sormamı ister	14	98.21			
	Diğer	6	165.83			

Tablo 22 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısı okula devam etmek istemediklerini söylediklerinde annelerinin tepkisine göre istatistiki açıdan bir farklılık saptanmamıştır($p>.05$).

Alınan eğitimin önemi algısının okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki babalarının tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okula devam etmek istemediklerini söylediklerindeki babalarının tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 23'te görülmektedir.

Tablo 23

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okula Devam Etmek İstemediklerini Söylediklerindeki Babalarının Tepkisine Göre KWH Testi Sonuçları

Beceri	Baba Tepki	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	17	133.19	4.74	5	0.44
	İstemez	57	105.94			
	Çok kızar	135	118.78			
	İlgilenmez	2	96.13			
	Anneme sormamı ister	14	97.19			
	Diğer	6	131.56			

Tablo 23 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısı okula devam etmek istemediklerini söylediklerinde babalarının tepkisi açısından istatistiki açıdan anlamlı fark yoktur($p>.05$).

Alınan eğitimin önemi algısının katılımcıların çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısı katılımcıların çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olma değişkenine göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 24'te görülmektedir.

Tablo 24

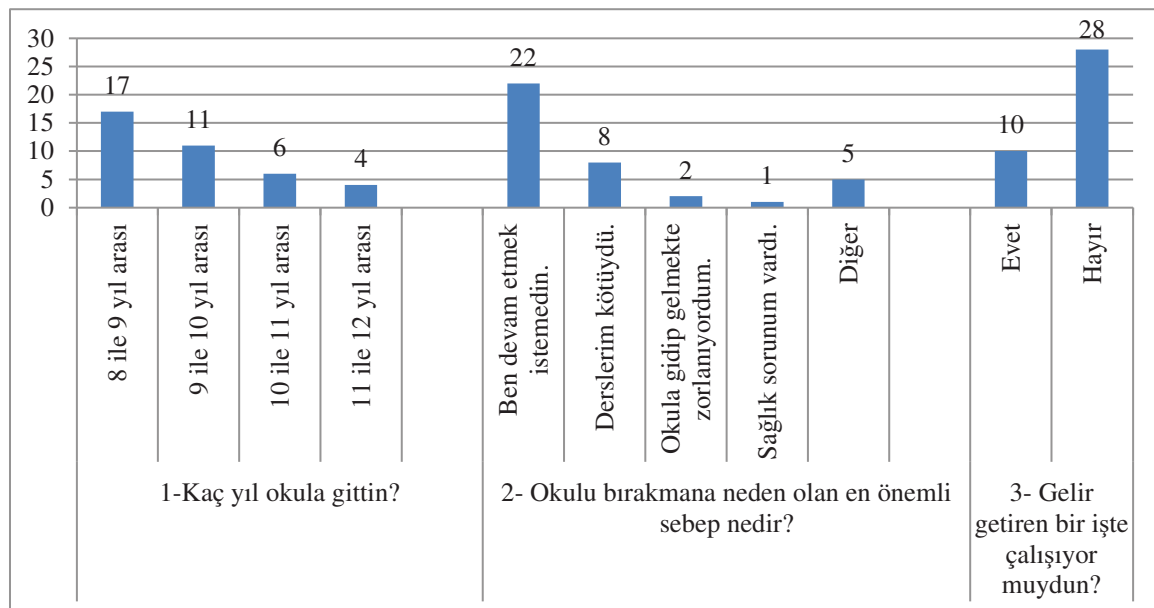
Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının Katılımcıların Çevresinde Okula Gitmeyen Arkadaşı Olma Durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Devam Etmeyen Arkadaşı Olma durumu	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Devam Etmeyen Arkadaşlarım Var	116.63	12829.50	6585.50	-.14	0.89
	Devam Etmeyen Arkadaşlarım Yok	115.43	13966.50			

Tablo 24'e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanları, okula devam etmeyen arkadaşları olma durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.14$, $p > .05$).

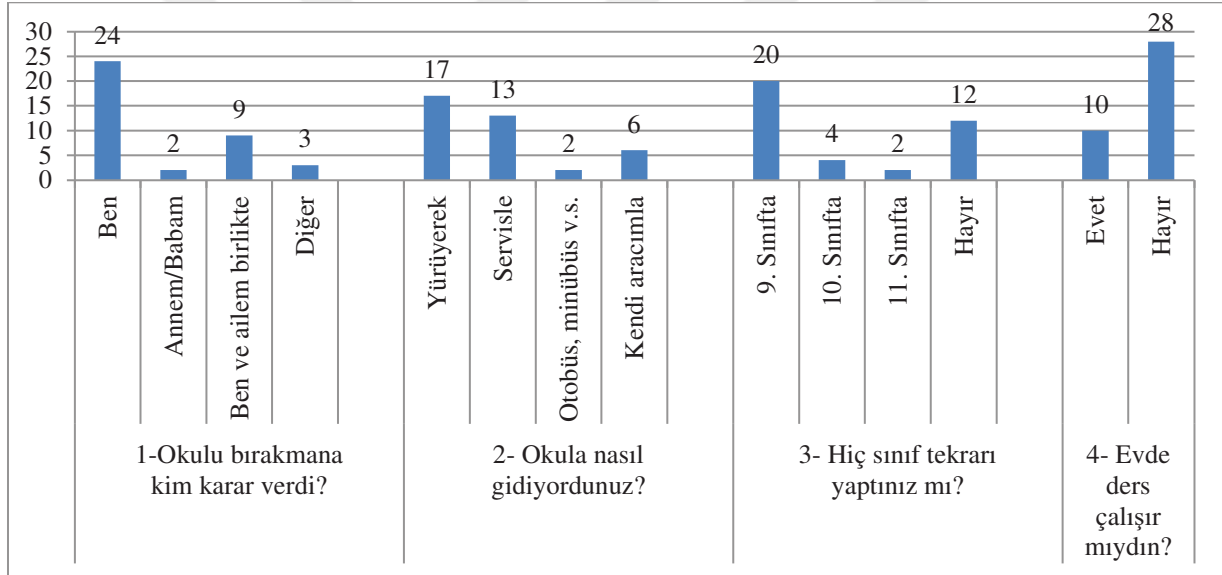
Okulu Terk Etmiş Bireylerin Okul Terkine İlişkin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Grafik 23. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 1.

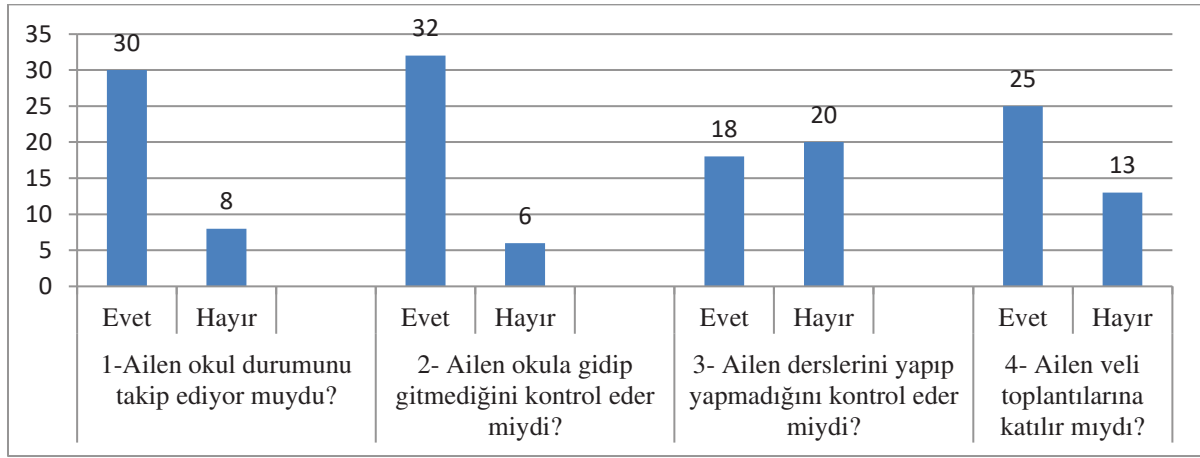
Grafiğe göre, “kaç yıl okula gittin?”(1) sorusuna 17 katılımcı “8-9 yıl arası”, 11 katılımcı “9-“10 yıl arası”, 6 katılımcı “10-11 yıl arası”, 4 katılımcı ise “11-12 yıl arası” demiştir. “Okulu bırakmana neden olan en önemli sebep nedir?”(2) sorusuna 22 katılımcı “ben devam etmek istemedim”, 8 katılımcı “derslerim kötüydü”, 2 katılımcı “okula gidip gelmekte zorlanıyordum”, 1 katılımcı “sağlık sorunum vardı” ve 5 katılımcı “diğer” demiştir. “Gelir getiren bir işte çalışıyor muydun?”(3) sorusuna 10 katılımcı “evet” derken, 28 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 24. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkinde ilişkin görüşleri 2.

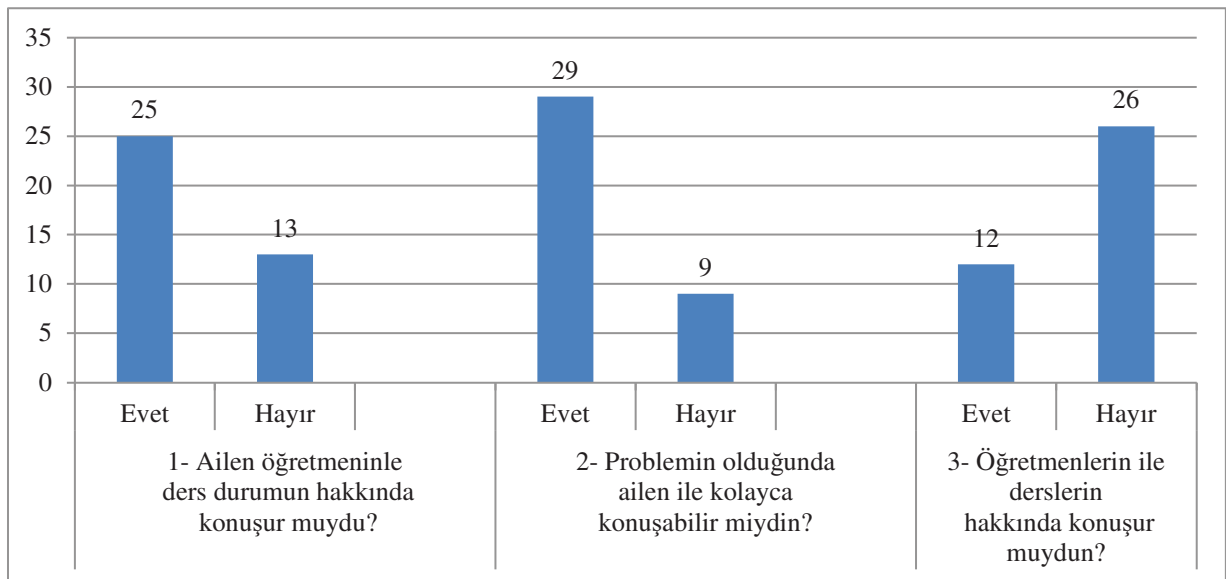
Grafiği incelediğimizde, “okulu bırakmana kim karar verdi?”(1) sorusuna 24 katılımcı “ben”, 2 katılımcı “annem/babam”, 9 katılımcı “ben ve ailem birlikte” ve 3 katılımcı “diğer” demiştir. “Okula nasıl gidiyordunuz?”(2) sorusuna 17 katılımcı “yürüyerek”, 13 katılımcı “servisle”, katılımcı “otobüs, minibüs v.s.”, 6 katılımcı ise “kendi aracım ile” cevabını vermiştir. “Hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?”(3) 20 katılımcı “9. Sınıfta”, 4 katılımcı “10. Sınıfta”, 2 katılımcı “11. Sınıfta”, 12 katılımcı ise “hayır” demiştir. “Evde ders çalışır mıydın?”(4) sorusuna 10 katılımcı “evet”, 28 katılımcı “hayır” cevabı vermiştir.

Grafik 25. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 3.

Grafığe göre, “ailen okul durumunu takip ediyor mu?”(1) sorusuna 30 katılımcı “evet” derken, 8 katılımcı “hayır” demiştir. “Ailen okula gidip gitmediğini kontrol eder miydi?”(2) sorusuna 32 katılımcı “evet” derken, 6 katılımcı “hayır” demiştir. “Ailen derslerini yapıp yapmadığını kontrol eder miydi?”(3) sorusuna 18 katılımcı “evet” derken, 20 katılımcı “hayır” demiştir. “Ailen veli toplantılarına katılır mıydı?”(4) sorusuna ise 25 katılımcı evet derken, 13 katılımcı “hayır” demiştir.

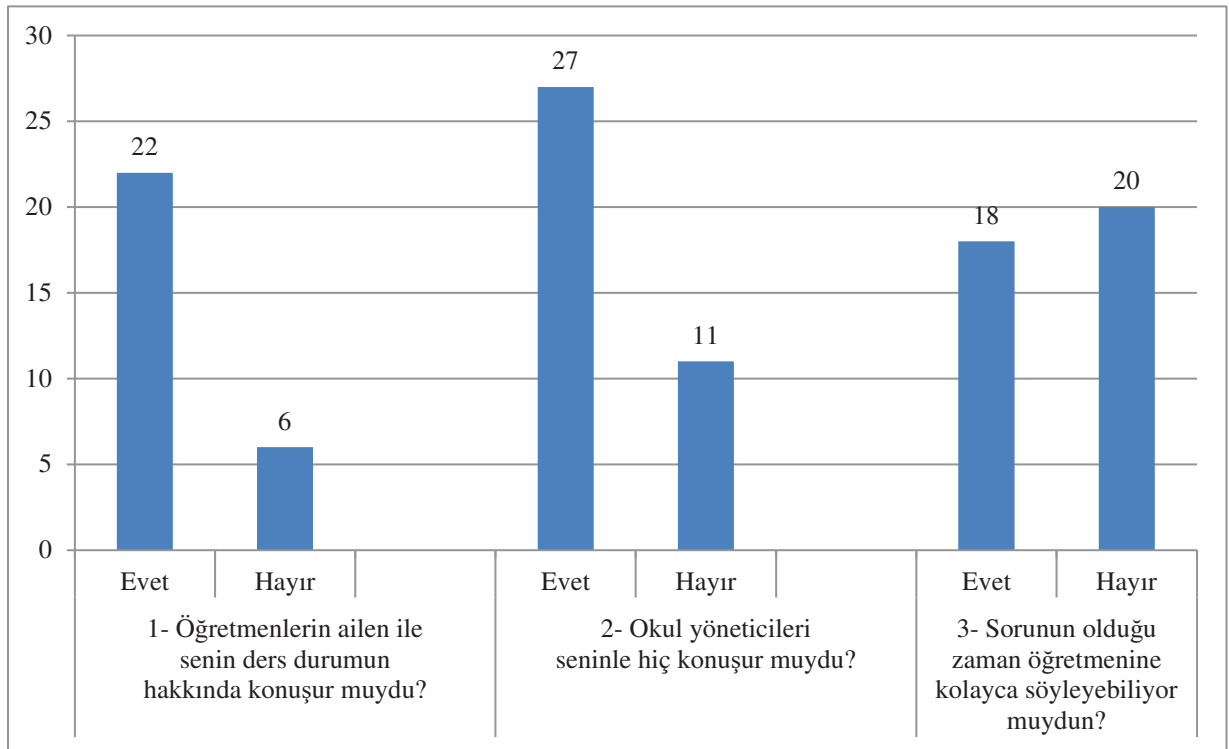
Grafik 26. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 4.

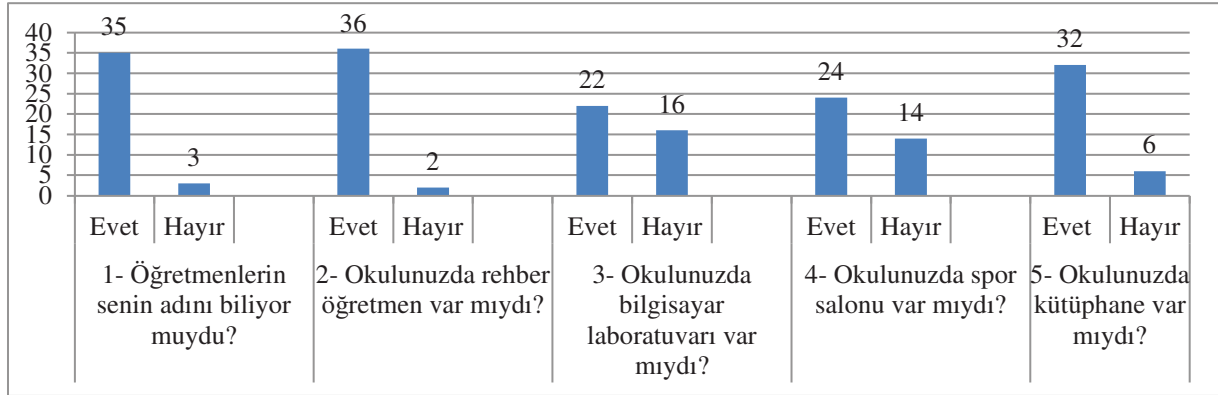
Grafiğe göre, “ailen öğretmenlerinle ders durumun hakkında konuşur muydu?”(1) sorusuna 25 katılımcı “evet” demişken, 13 katılımcı “hayır” demiştir. “Problemin olduğunda ailen ile kolayca konuşabilir miydin?”(2) sorusuna 29 katılımcı “evet” derken, 9 katılımcı ise “hayır” demiştir. “Öğretmenlerin ile derslerin hakkında konuşur muydun?”(3) sorusuna 12 katılımcı “evet” derken, 26 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 27. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 5.

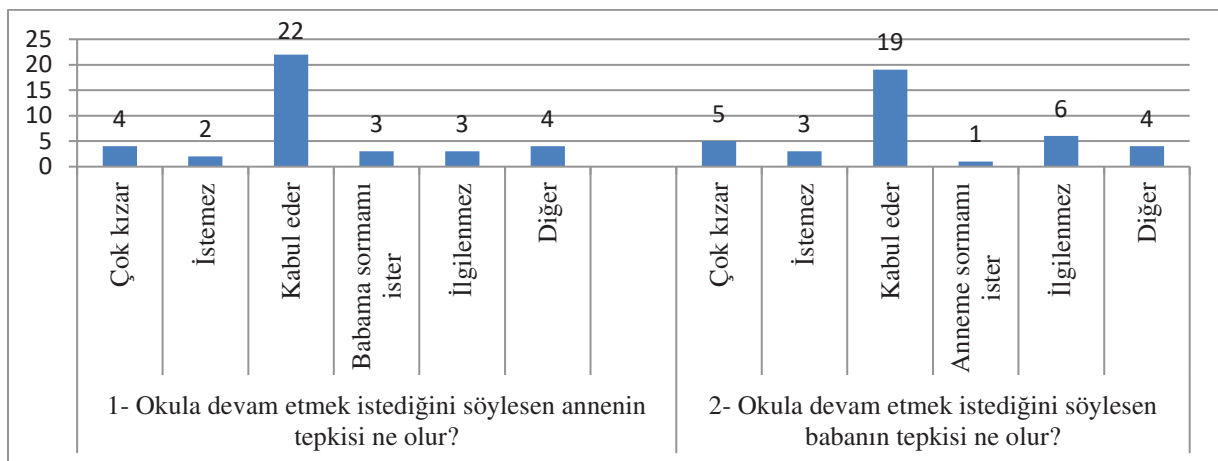
Grafiğe göre, “öğretmenlerin ailen ile senin ders durumun hakkında konuşur muydu?”(1) sorusuna 32 katılımcı “evet”, 6 katılımcı “hayır” cevabını vermiştir. “Okul yöneticileri seninle konuşuyor muydu?”(2) sorusuna 27 katılımcı “evet” derken 11 katılımcı “hayır” demiştir. “Sorunun olduğu zaman öğretmenine kolayca söyleyebiliyor muydun?”(3) sorusuna 18 katılımcı “evet” derken, 20 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 28. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 6.

Grafiğe göre, “öğretmenin senin adını biliyor muydu?”(1) sorusuna “evet” diyen 35 katılımcı varken, 3 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda rehber öğretmen var mıydı?”(2) sorusuna 36 katılımcı “evet” demişken, 2 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda bilgisayar laboratuvarı var mıydı?”(3) sorusuna 22 katılımcı “evet” derken, 16 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda spor salonu var mıydı?”(4) sorusuna 24 katılımcı “evet” derken, 14 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulunuzda kütüphane var mıydı?”(4) sorusuna 32 katılımcı “evet” derken, 6 katılımcı ise “hayır” demiştir.

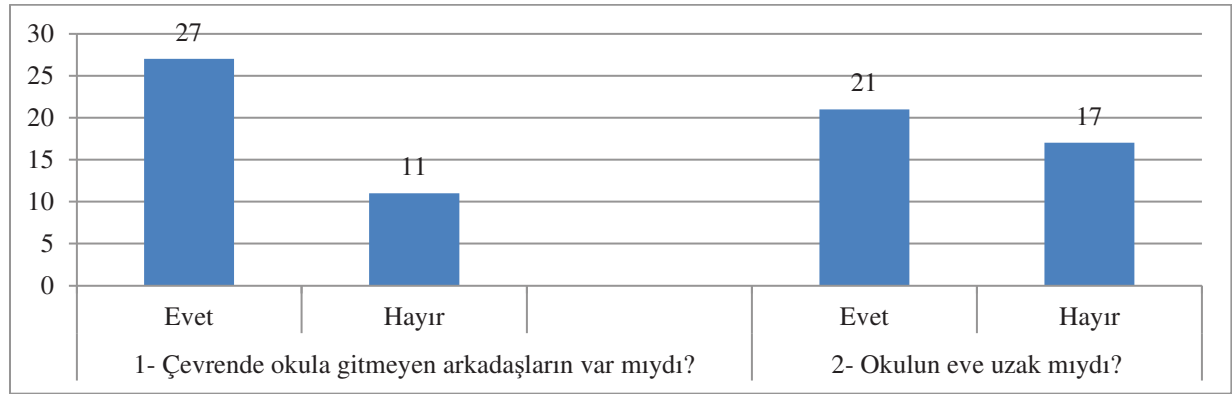
Grafik 29. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 7.

Grafiğe göre, “okula devam etmek istediğini söylediğinde annenin tepkisi ne olur?”(1) sorusuna 4 katılımcı “çok kızar”, 2 katılımcı “istememez”, 22 katılımcı “kabul eder”, 3 katılımcı

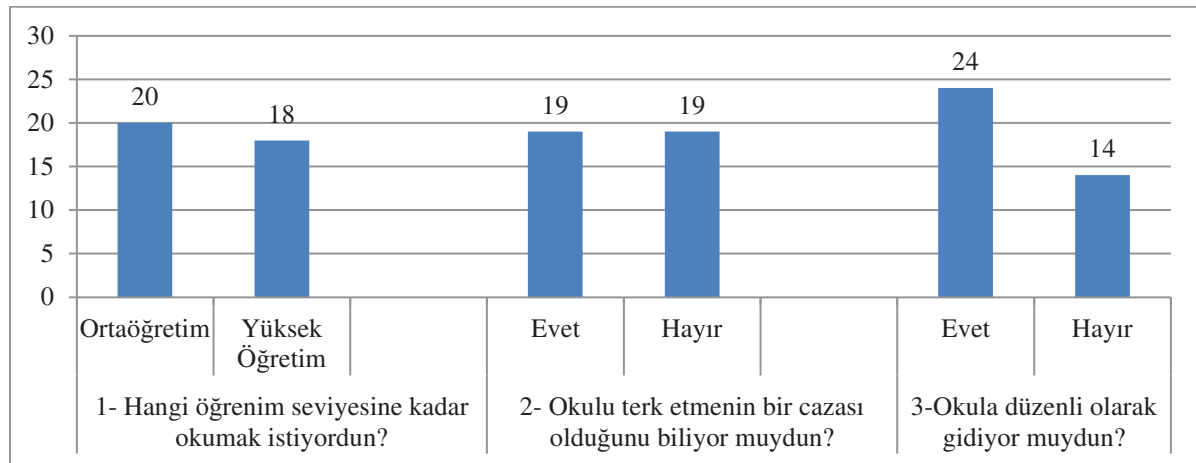
“babama sormamı ister”, 3 katılımcı “ilgilenmez, 4 katılımcı ise “diğer” demiştir. “Okula devam etmek istediğini söyleyen babanın tepkisi ne olur?”(2) sorusuna 5 katılımcı “çok kızar”, 3 katılımcı “istememez”, 19 katılımcı “kabul eder”, 1 katılımcı “anneme sormamı ister”, 6 katılımcı “ilgilenmez, 4 katılımcı ise “diğer” demiştir.

Grafik 30. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 8.

Grafiğe göre, “çevrende okula gitmeyen arkadaşın var mıydı?”(1) sorusuna 27 katılımcı “evet” derken, 11 katılımcı “hayır” demiştir. “Okulun eve uzak mıydı?”(2) sorusuna 21 katılımcı “evet” derken, 17 katılımcı “hayır” demiştir.

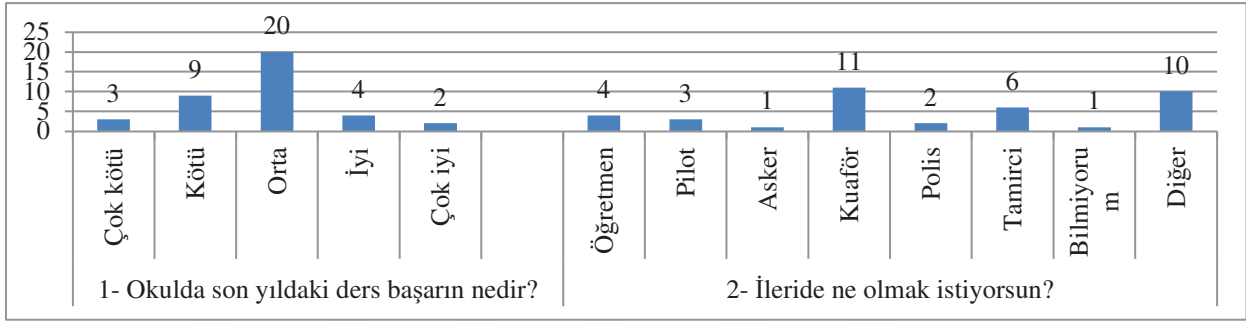
Grafik 31. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 9.

Grafiğe göre, “hangi öğrenim seviyesine kadar okumak istiyordun?”(1) sorusuna katılımcılardan 20 kişi “ortaöğretim”, 18 kişi ise “yüksek öğretim” kademesine kadar okula

istediğini belirtmiştir. “Okulu terk etmenin bir cezası olduğunu biliyor muydun?”(2) sorusuna 19 katılımcı “evet” ve 19 katılımcı “hayır” demiştir. “Okula düzenli olarak gidiyor muydun?”(3) sorusuna 24 katılımcı “evet” derken, 14 katılımcı “hayır” demiştir.

Grafik 32. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 10.

Grafiğe göre, “okulda son yıldaki ders başarın nedir?”(1) sorusuna 3 katılımcı “çok kötü”, 9 katılımcı “kötü”, 20 katılımcı “orta”, 4 katılımcı “iyi” ve 2 katılımcı “çok iyi” demiştir. “İleride ne olmak istiyorsun?”(2) sorusuna 4 katılımcı “öğretmen”, 3 katılımcı “pilot”, 1 katılımcı “asker”, 11 katılımcı “kuaför”, 2 katılımcı “polis”, 6 katılımcı “tamirci”, 1 katılımcı “bilmiyorum” derken 10 katılımcı “diğer” demiştir.

Grafik 33. Okulu terk etmiş bireylerin okul terkine ilişkin görüşleri 11.

Grafiğe göre, “en son okuduğun sınıf kaç kişiydi?”(1) sorusuna 2 katılımcı “10-20 arası”, 32 katılımcı “21-30 arası”, 4 katılımcı ise “31 ve üstü” demiştir. “Okul araç gereçlerini almakta zorlanıyor muydun?”(2) sorusuna 5 katılımcı “evet” derken, 33 katılımcı “hayır” demiştir. “Okul kıyafetlerini almakta zorlanıyor muydun?”(3) sorusuna 2 katılımcı “evet”

derken, 36 katılımcı “hayır” demiştir. “Okula para vermeniz gerekiyor muydu?”(4) sorusuna göre 10 katılımcı “evet” derken, 28 katılımcı “hayır” demiştir.

Okulu Terk Etmiş Bireylerin Okul, Öğretmen ve Derslere İlişkin Görüşleri

Tablo 25.

Okulu terk etmeden önceki öğretmen ve okulunuzla ilgili düşünceleriniz.

Soru	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		Ortalama	Std. Sapma
	f	%	f	%	f	%		
Öğretmenlerimi seviyordum	6	15.8	21	55.3	11	28.9	2.13	0.66
Öğretmenlerimle sorun yaşadım	14	36.8	21	55.3	3	7.9	1.71	0.61
Okulda çok şey öğreniyordum	7	18.4	24	63.2	7	18.4	2.00	0.61
Okulda birçok arkadaşım vardı	2	5.3	7	18.4	29	76.3	2.71	0.56
Derslerimi seviyordum	18	47.4	17	44.7	3	7.9	1.60	0.63
Okula gitmeyi seviyordum	16	42.1	15	39.5	7	18.4	1.76	0.75
Okulumuzda öğrenciler arasında kavga olabiliyordu	8	21.1	21	55.3	9	23.7	2.02	0.67
Okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenirdi	3	7.9	20	52.6	15	39.5	2.31	0.61

Tabloya göre, katılımcılara okula devam ettiği sürece okuldaki durumla ilgili sorular sorulmuş, katılımcılar 2.71 ortalama ile okulda birçok arkadaşım vardı sorusuna olumlu yanıt verirken, 1.60 ortalama ile derslerimi seviyordum ve 1.76 ortalama ile okula gitmeyi seviyordum sorularına düşük ortalama cevap vermişlerdir.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin cinsiyet durumuna göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 26'da görülmektedir.

Tablo 26

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Öğrenci Cinsiyetine Göre M-W-U Testi Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Erkek	20.44	695.00	36.00	-1.54	0.12
	Kadın	11.50	46.00			

Tablo 26'ya göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanlarının öğrenci cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($z = -1.54$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin evlerinde yaşayan kişi sayısı değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin evlerinde yaşayan kişi sayısına açısından Kruskal Wallis test sonuçları Tablo 27'de görülmektedir.

Tablo 27

Okul, Öğretmen ve Ders Görüşlerinin Evde Yaşayan Kişi Sayısına Göre KWH Testi Sonuçları

Beceri	Kişi Sayısı	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Okul, Öğretmen ve Ders Görüşleri	1 Kişi	1	5.50	2.31	3	0.50
	3 Kişi	11	22.09			
	4 Kişi	14	19.07			
	5 Kişi	18	18.79			

Tablo 27 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde evde yaşayan kişi sayılarına göre istatistiki olarak bir farklılık saptanmamıştır ($p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula devam ederken bir işte çalışma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula giderken bir işte çalışma durumuna göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 28’de görülmektedir.

Tablo 28

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Çalışıyordum	19.10	191.00	139.00	-.13	0.89
	Çalışmıyordum	19.64	550.00			

Tablo 28’e göre, katılımcıların Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının para kazanmak için bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.13$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin derslerdeki başarı düzeyi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin derslerdeki başarıları açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 29’da görülmektedir.

Tablo 29

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Derslerdeki Başarılarına Göre KWH Test Sonuçları

Beceri	Ders Başarısı	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Çok Kötü	3	21.00	4.43	4	0.35
	Kötü	9	18.72			
	Orta	20	19.30			
	İyi	4	27.13			
	Çok İyi	2	7.50			

Tablo 29 incelendiğinde, Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşleri ders başarılarına göre istatistiki açıdan bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula düzenli gitme durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula düzenli gitme açısından Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 30'da görülmektedir..

Tablo 30

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okula Düzenli Giden Katılımcılara Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Okula düzenli gidiyordum	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Evet	18.94	454.50	154.50	-.41	0.68
	Hayır	20.46	286.50			

Tablo 30'a göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, okula düzenli gitme durumlarına açısından istatistiksel olarak farklı değildir ($z = -.41$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sınıf tekrarı yapma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin

sınıf tekrarı yapma değişkenine göre Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 31’de görülmektedir.

Tablo 31

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Derslerdeki Başarılarına Göre KWH Testi Sonuçları

Beceri	Sınıf Tekrarı Yapma	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Öğretmen, Okul ve Ders Tutumları	9. sınıf	20	17.13	3.26	3	0.35
	10. sınıf	4	18.75			
	11. sınıf	2	29.50			
	Hayır	12	22.04			

Tablo 31 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde sınıf tekrarı yapmış olma durumlarına göre istatistiki açıdan önemli bir bulunmamıştır ($p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okul yöneticilerinin kendileri ile konuşma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okul yöneticilerinin kendileri ile konuşmaları açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 32’de görülmektedir.

Tablo 32

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Okul Yöneticilerinin İletişimi	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Okul Yöneticileri Benimle Konuşurdu	20.89	564.00	111.00	-1.22	0.22
	Okul Yöneticileri Benimle Konuşmazdı	16.09	177.00			

Tablo 32'e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, sınıf tekrarı yapma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($z = -1.22$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sorunu olduğunda öğretmenine söyleyebilme durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin sorunu olduğunda öğretmenine söyleyebilme açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 33'te görülmektedir.

Tablo 33

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna göre MWU testi sonuçları

Beceri	Sorununu Öğretmeniyle Paylaşma	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Sorunumu Öğretmenime Söyledim	22.75	409.50	121.50	-1.72	0.08
	Sorunumu Öğretmenime Söylemezdim	16.58	331.50			

Tablo 33'e göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders tutum puanları, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklı değildir ($z = -1.72$, $p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 34'te görülmektedir.

Tablo 34

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Annelerinin Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Anne Tepki	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	22	14.64	12.65	4	0.01
	İstemez	2	31.00			
	Çok kızar	4	30.13			
	İlgilenmez	3	15.33			
	Babama Sormamı İster	3	14.83			

Tablo 34 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepki puanları dikkate alındığında istatistikî önemli bir farklılık vardır ($X^2 = 12.64$, $df = 4$, $p < .05$). Bu farklılığın hangi değişkenler arasında bulunduğunu tespit edebilmek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Annesinin tepkisini “Kabul Eder” olarak tanımlayanlar ile “İstemez” diyenler arasında ($p = 0.02$) “İstemez” olarak tanımlayanların lehine, “Kabul Eder” ve “Çok Kızır” olarak tanımlayanlar arasında ($p = 0.00$) “Çok Kızır” olarak tanımlayanların lehine, “Çok Kızır” ve “Babama sormamı İster” olarak tanımlayanlar arasında ($p = 0.03$) “Çok Kızır” olarak tanımlayanların lehine anlamlı farklar tespit edilmiştir. Yani bireyler okula yeniden dönmek istediklerini söylediklerinde annelerinden olumsuz bir tepki göreceklarini söylemektedirler.

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin babalarının Okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin babalarının okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 35’te görülmektedir.

Tablo 35

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Babalarının Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Test Sonuçları

Beceri	Baba Tepki	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	19	15.24	6.47	4	0.17
	İstemez	3	26.67			
	Çok kızar	5	24.10			
	İlgilenmez	6	14.42			
	Anneme Sormamı İster	1	18.50			

Tablo 35 incelendiğinde, öğrencilerin okul, öğretmen ve ders görüşleri düzeyinde babalarının okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepki puanlarına göre istatistiki açıdan bir fark bulunmamaktadır ($p > .05$).

Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin çevresinde okula gitmeyen arkadaşları olma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin çevresinde okula gitmeyen arkadaşları olma durumu açısından Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 36'da görülmektedir.

Tablo 36

Öğretmen, Okul ve Ders Tutum Puanlarının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Çevresinde Okula Gitmeyen Arkadaş Olma Durumu	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Evet	20.59	556.00	119.00	-.96	0.33
	Hayır	16.82	185.00			

Tablo 36'ya göre, katılımcıların öğretmen, okul ve ders Tutum puanları, okula devam etme isteği durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($z = -.96$, $p > .05$).

Okulu Terk Etmiş Bireylerin Alınan Eğitimin Algısına İlişkin Görüşleri

Tablo 37.

Okulu terk etmiş bireylerin alınan eğitimin önemi algısına ilişkin görüşleri

Soru	Hiçbir Zaman		Bazen		Her Zaman		Ortalama	Std. Sapma
	f	%	f	%	f	%		
Bir meslek sahibi olmak	0	0.0	4	10.5	34	89.5	2.89	0.31
Çocuklarını iyi yetiştirmek	0	0.0	1	2.6	37	97.4	2.97	0.16
İyi bir vatandaş olmak	1	2.6	2	5.3	35	92.1	2.89	0.38
İyi bir evlilik yapmak	1	2.6	4	10.5	33	86.8	2.84	0.43
İleride aileye destek olmak	0	0.0	5	13.2	33	86.8	2.86	0.34

Tablo 37'ye göre katılımcılar okulun çocuklarını iyi yetiştirmek (2.97), bir meslek sahibi olmak (2.89) ve iyi bir vatandaş olma (2.89) konusunun çok önemli olduğunu düşünmekte iken, iyi bir eğitim almanın olumsuz bir etkisi gören katılımcı sayısı çok azdır.

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin Alınan Eğitimin Önemi Algısının cinsiyet durumuna göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 38'de görülmektedir.

Tablo 38

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Öğrenci Cinsiyetine Göre MWU Test Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Erkek	19.34	657.50	62.50	-.33	0.74
	Kadın	20.88	83.50			

Tablo 38'e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısının Öğrenci Cinsiyetine Göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.(z= -1.54, p >.05).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının evlerinde yaşayan kişi sayısı değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin Alınan Eğitimin Önemi Algısının evlerinde yaşayan kişi sayısına göre Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 39'da görülmektedir.

Tablo 39

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Evde Yaşayan Kişi Sayısına Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Kişi Sayısı	n	Sıra Ortalaması	x ²	(df)	p
Okul, Öğretmen ve Ders Görüşleri	1 Kişi	1	25.00	1.21	3	0.75
	3 Kişi	11	19.68			
	4 Kişi	14	20.64			
	5 Kişi	12	17.24			

Tablo 39 incelendiğinde alınan eğitimin önemi algısının evde yaşayan kişi sayısı açısından istatistiki olarak farklılık göstermemektedir(p>.05).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okula devam ederken bir işte çalışma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili görüşlerinin okula giderken bir işite çalışma durumuna göre Mann Whitney U Test sonuçları Tablo 40'da görülmektedir.

Tablo 40

Alınan Eğitimin Önemi Algısı puanlarının Para Kazanmak İçin Bir İşte Çalışma durumuna Göre MWU Test Sonuçları

Beceri	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Çalışıyordum	21.25	212.50	122.50	-.73	0.47
	Çalışmıyordum	18.88	528.50			

Tablo 40'a göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısı Puanlarının para kazanmak için bir işte çalışıp çalışmama değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($z = -.73, p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının derslerdeki başarı düzeyi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısı ile ilgili görüşlerinin derslerdeki başarıları açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 41'de görülmektedir.

Tablo 41

Öğretmen, Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Ders Başarısı	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Çok Kötü	3	19.50	2.59	4	0.63
	Kötü	9	23.17			
	Orta	20	18.90			
	İyi	4	15.63			
	Çok İyi	2	16.75			

Tablo 41 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısı ile ders başarıları dikkate alındığında istatistiki açıdan bir fark saptanmamıştır ($p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okula düzenli gitme durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okula düzenli gitme açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 42’de görülmektedir.

Tablo 42

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okula Düzenli Giden Katılımcılara Göre MWU Test Sonuçları

Beceri	Okula düzenli gidiyordum	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Evet	19.33	464.00	164.00	-.15	0.88
	Hayır	19.79	277.00			

Tablo 42’ye göre, katılımcıların alınan eğitimin önemi algısının, okula düzenli gitme durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı değildir ($z = -.15, p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının sınıf tekrarı yapma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının sınıf tekrarı yapma değişkeni açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 43’de görülmektedir.

Tablo 43

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Derslerdeki Başarılarına Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Sınıf Tekrarı	n	Sıra Ortalaması	x^2	(df)	p
Öğretmen, Okul ve Ders Tutumları	9. sınıf	20	18.43	2.74	3	0.43
	10. sınıf	4	25.00			
	11. sınıf	2	25.00			
	Hayır	12	18.54			

Tablo 43 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısının sınıf tekrarı yapmış olma durumlarına göre istatistiki açıdan önemli bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okul yöneticilerinin kendileri ile konuşma durumuna göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının okul yöneticilerinin kendileri ile konuşmaları açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 44’de görülmektedir.

Tablo 44

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Okul Yöneticilerinin Katılımcılarla İletişim Kurma durumuna Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Yönetici İletişimi	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Okul Yöneticileri Benimle Konuşurdu	19.61	529.50	145.50	-.12	0.90
	Okul Yöneticileri Benimle Konuşmazdı	19.23	211.50			

Tablo 44’e göre, katılımcıların alınan eğitimin önemi algısının, Sınıf Tekrarı Yapma Durumlarına Göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.12$, $p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının sorunu olduğunda öğretmenine söyleyebilme durumuna göre incelenmesi. Alınan Eğitimin Önemi Algısının sorunu olduğunda öğretmenine söyleyebilme açısından Mann Whitney U sonuçları Tablo 45’te görülmektedir.

Tablo 45

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Katılımcıların Sorunlarını Öğretmenleriyle Paylaşma durumuna Göre MWU Test Sonuçları

Beceri	Öğretmenine Sorununu Söyleme	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Sorunumu Öğretmenime Söyledim	19.53	351.50	179.50	-.09	0.99
	Sorunumu Öğretmenime Söylemezdim	19.48	389.50			

Tablo 45'e göre, katılımcıların Alınan Eğitimin Önemi Algısının, sorunlarını öğretmenleriyle paylaşma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($z = -.09$, $p > .05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Alınan eğitimin önemi algısının annelerinin okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 46'da görülmektedir.

Tablo 46

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Annelerinin Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Anne Tepki	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	22	18.70	5.59	4	0.23
	İstemez	2	23.00			
	Çok kızar	4	17.13			
	İlgilenmez	3	15.00			
	Babama Sormamı İster	3	9.33			

Tablo 46 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısının okula yeniden gitmek istediğini söylediğinde annelerinin tepkisine göre istatistiki açıdan bir farklılık yoktur ($p>.05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının babalarının okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının babalarının okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepkisi açısından Kruskal Wallis Test sonuçları Tablo 47’de görülmektedir.

Tablo 47

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Babalarının Yeniden Okula Devam Etmek İstediklerini Söylediklerindeki Tepkisine Göre KW Testi Sonuçları

Beceri	Baba Tepki	n	Sıra Ortalaması	χ^2	(df)	p
Alınan Eğitimin Önemi Algısı	Kabul eder	19	18.71	4.61	4	0.33
	İstemez	3	21.50			
	Çok kızar	5	15.50			
	İlgilenmez	6	12.67			
	Anneme Sormamı İster	1	21.50			

Tablo 47 incelendiğinde, alınan eğitimin önemi algısının babalarının okula yeniden devam etmek istediklerini söylediklerindeki tepki puanları dikkate alındığında istatistiki olarak bir fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının çevresinde okula gitmeyen arkadaşları olma değişkenine göre incelenmesi. Öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısının çevresinde okula gitmeyen arkadaşları olma durumu açısından Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 48’de görülmektedir.

Tablo 48

Alınan Eğitimin Önemi Algısının Katılımcıların Okula Devam Etme İsteğine Göre MWU Testi Sonuçları

Beceri	Çevrende Okula Gitmeyen Var mıydı?	Sıralama Ortalaması	Sıralama Toplamı	U	z	p
Öğretmen, Okul ve ders tutumları	Evet	19.35	522.50	144.50	-.16	0.88
	Hayır	19.86	218.50			

Tablo 48'e göre, katılımcıların alınan eğitimin önemi algısının, çevrelerinde okula gitmeyen arkadaşı olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($z = -.16$, $p > .05$).

Okulu Terk Etmiş Bireylerin Görüşleri

Bu araştırmada nicel olarak ölçek yöntemiyle toplanan verileri derinleştirebilmek ve ölçek uygulanması sırasında katılımcılardan alınan dönütler dolayısıyla nitel çalışma da yapılmıştır. Yapılan nitel çalışma yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde yapılmış, okulu terk etmiş bireylerin daha derinlemesine kendilerini anlatmasına imkan tanınmıştır. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda 4 erkek ve 2 kadın katılımcı ile yüz yüze görüşülerek araştırma derinleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde seçilen bireylerde gönüllü olması, cinsiyet ve yaş belirleyici olmuştur.

Oluşturulan formda;

Okul, öğretmen ve ders tutumlarını ölçmek için şu sorular hazırlanmıştır:

- 1- Okula devam ederken öğretmenlerin, ailen ve arkadaşların ile ilişkilerini nasıl tanımlarsın?
- 2- Arkadaşların, ailen ve öğretmenlerin ile okulu bırakman ya da bırakmaman konusunda ne gibi konuşmalar yaptın?
- 3- Okulu bırakman/bırakmaman konusunda seni en çok destekleyen/teşvik eden kim/kimlerdi?

Alınan Eğitimin önemi algısını ölçmek için ise şu sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Okulu hiç bırakmamış olduğunu düşün. Şimdiki durumunla o zaman ki durumunu kıyaslar mısın?
- 2- Arkadaşların ya da çevrendekilere okulu bırakmalarını mı, devam etmelerini mi söylersin, neden?
- 3- Çok daha fazla paran olsaydı yine okulu bırakır mıydın?

Ortaöğretim Seviyesinde Okul Terkinde Öğrencilerin Okul, Öğretmen ve Ders Algısı İle İlgili Görüşme Bulguları

Okul terki yapmış bireyler okula devam ettiği sürece ailesi ve arkadaşlarıyla her hangi bir sorun yaşamadığını belirtmiş. Bireylerin üç tanesi öğretmenleriyle sorun yaşadığını, B1 ve B6 öğretmenleriyle sorunlar yaşadığını belirtmiştir. B4 ise iki sene üst üste sınıfta kaldığı için okuldan ayrılmak zorunda kaldığını belirtmiştir.

Öğretmenlerim ve arkadaşlarım ilkokuldan itibaren dış görünüşüm yüzünden sürekli beni aşağılıyordu. Öyle ki 2.sınıfta okumayı bile unuttum. Aynı arkadaş ortamı ile ortaokul ve liseye devam ettiğim için bu aşağılamalar devam etti. Ben de daha fazla dayanamadım(B1).

Öğrencinin öğretmen ve arkadaş tutumundan dolayı okul terkine zorlandığı anlaşılmaktadır. Öğrenci davranışlarını açıklayan önemli önemli olgulardan biri de akran özellikleri ve ilişkileridir (Karacabey, 2016). Okulda sosyalleşen ve hayatın ta kendisini deneyimleyen çocuklar yanlış arkadaş seçimi, sürü psikolojisi ile gelen olumsuz davranış geliştirme, kendini arkadaşlarına kabul ettirme arzusu, sigara, alkol ya da uyuşturucu ile tanışma, popüler kültürün getirdiği acımasız eleştiriler gibi durumlarla yetişkinlere göre daha acımasız şekilde karşılaşabilmektedirler. Okulla ve derslerle ilişkileri günden güne azalmakta, asıl amaçları arkadaş çevresinde kabul görme olarak gelişmektedir. Özellikle ergenlik çağındaki gençler giydikleri kıyafet ve markaları, kullandıkları cep telefonlar, gittikleri eğlence mekanları ya da kafeler gibi normlarla arkadaşlarını tarafından değerlendirilmekte bu da çocukları değersizleştirdiğini hissettirebilmektedir.

Bireyler okulu bırakmamaları konusunda ailelerinden baskı gördüklerini ama kararlarına da saygı duyduklarını belirtmişlerdir. Genelde yapılan görüşmelerde ailelerinden

destek gördükleri anlaşılmıştır. Anne ve babaların tutumları hala çocuk oldukları göz önüne alındığında gelecek hayatlarında onlar için önemli olacaktır. Böyle bir konuda alınacak kararlar hiçbir şekilde çocuk ya da ebeveynler tarafından tek taraflı bir şekilde yapılmamalı ancak çocuğun en yüksek faydası göz önünde bulundurularak alınacak bir karar olmalıdır.

Çevremde okulu bırakan ve sanayide çalışan arkadaşlarım eğer beceremiyorsan hemen okulu bırak dediler(B6).

Ben okulu gereksiz bir yer olarak görüyordum. Yaptığım işi daha faydalı gördüğüm için okulu bıraktım. Bir an önce para kazanmaya başladım(B5).

Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okul terki riskinin erkenden fark edilmesi ve buna göre müdahalede bulunulması için gerekli yapılardan biridir (Yorğun, 2014). Görüşülen bireyler öğretmenlerinden, okul yöneticilerinden ya da okul rehberlik servisinden okulu terk etmemeleri konusunda bir konuşma yapmadıklarını, bu konuda bir bilgileri olmadığını belirtmişlerdir. Nicel araştırmalarda da çıkan sonuçlar doğrultusunda öğrenciler okula devamları konusunda tutunacak bir dal aramaktalar. Ailelerinden bile daha fazla vakit geçirdikleri okul ortamında sürekli öğretmen ve okul yöneticileriyle birlikte dirler. Öğretmen ve okul yöneticilerinin bunun farkında olmaları ve öğrenciler için çok kolay ulaşılabilir halde olmaları çok önemlidir. Zira herhangi olumsuz bir durum yaşayan birey öğretmen ya da okul idarecilerine hemen ulaşabilmeli ve tereddüt etmeden danışabilmelidir. Bu bağlamda okulda bulunan psikolojik danışman ve rehber öğretmenler bu konunun uzmanları olarak düşünüldüğünde çocuklarla sürekli iletişim halinde kalmaları, onları gözlemlemeleri ve davranış ya da psikolojik değişimleri ve dalgalanmalarına hemen müdahale etmelidirler. Aynı şekilde sınıf rehber öğretmenleri de öğrencilerin tüm gelişimlerini gözlemlemeli, aileleriyle iletişim halinde kalmalı, gerektiğinde ev ya da iş yeri ziyaretleri yaparak velilerin de

durumlarını değerlendirmelilerdir. Okuldaki müdür ya da müdür yardımcıları da öğrenciler için sürekli ulaşılabilir olmalıdır. Gerek okul içinde gerekse okul dışında öğrencilere kendilerine ne zaman isterlerse ulaşabilecekleri imajını vermek sorunlara hemen ve eksiksiz müdahale etmek için elzemdir.

Bireyler okulu bırakmaları konusunda okula devam etmeyen arkadaşlarının bırakmaları konusunda teşvik ettiklerini, ailelerinin ise sonuna kadar okula gitmelerini istediklerini belirtmişlerdir.

Amcam 9.sınıfta kalınca beni karşısına aldı ve konuştu. Başaramayacaksan bir an önce hayatını iz, hayata atıl dedi. Ben de yazları berberde ıtrak olarak çalıştığımdan berber olmaya karar verdim(B3).

Okul terki, genellikle çocukların ya da ailelerin tercihi değil, ailelerin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullardan dolayı da ortaya çıkabilmektedir (zdemir v.d., 2010). Bireylerin bir an önce hayata atılıp ailelerine yk olmamak istemeleri, dahası aile bütçesine destek vermek istedikleri anlaşılmıştır. Özellikle okulu veya derslerini sevmediklerini söyleyen, akademik olarak başarısız, akranları arasında okulu terk etmiş birey olan kişilerin okulu terk etmeye daha meyilli oldukları, ayrıca bir işte çalışan ve bu işte mutlu olan öğrenciler okul terkinden bir pişmanlık duymadıkları anlaşılmaktadır. 2012'den itibaren dörderli  kademe olarak uygulanan zorunlu eğitim bazı öğrenciler için, bazı şartlar altında "zoraki" eğitim haline gelebilmektedir.

Ortaöğretim Seviyesinde Okul Terkinde Öğrencilerin Alınan Eğitimin Önemi Algısı İle İlgili Görüşme Bulguları

Okulu terk etmiş bireyler alınan eğitimin öneminin farkında olduklarını belirtmişlerdir. Ancak görüşme yapılan hiçbir birey okulu terk ettiği için pişman olmadığını belirtmiştir. Okula gitmenin zorunlu olmasının kendileri için bir baskı oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Okula gitmeseydim şimdi boş boş dolanıyor olurdum. Okuldan atılma olmasaydı belki de bırakmazdım. Okulda arkadaşlarını iyi seçmen gerekir. İyi bir arkadaş ortamım olsaydı belki de bırakmazdım(B5)

Çevrede bulunan etmenler açısından ele aldığımızda okul terk etme riski oluşumunda bireyin ailesi, arkadaşları ve öğretmenleriyle olan ilişki durumları ve bulunduğu okulun özelliklerinin önemli bir yeri vardır(Zorbaz, 2018). Okulu terk etmiş bireyler okulda alacakları eğitimin onları gelecekte çok iyi yerlere getireceğinin farkında olduğunu belirtirken, hayata bir an önce atılmak istediklerini, para kazanmalarının hem kendileri hem de aileleri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca şu an öğrenmekte ve yapmakta oldukları mesleklerde çok başarılı ve mutlu oldukları, geriye dönseler tekrar aynı şekilde okulu bırakarak çalışmaya devam etmek istediklerini belirtmişlerdir.

Yapılan görüşmelerde katılımcıların hepsi eğer okulda devam edemeyeceğini düşünüyorsa arkadaşlarının da kendilerine sormaları halinde okulu bırakmalarını söyleyeceklerini belirtmişlerdir. Aslında okula devam eden bireylerde çıkan çevresinde okula gitmeyen arkadaş olma durumuyla bu sonucun örtüştüğünü söyleyebiliriz. Zira çevresinde okula gitmeyen öğrenciler okulu terk etmeye daha eğilimlidirler. Buradaki görüşmelerde ise okula giden arkadaşları ile yaptıkları ya da yapacakları konuşmalarda akademik olarak başarısız olmaları, okulu sevmemeleri ya da ara meslek tabir ettiğimiz beceri ile kazanılan

meslekleri yapmak istediklerinde okulu bırakmalarını söyleyeceklerini belirtmişlerdir. Onlara göre bu arkadaşları için okulda geçirecekleri zaman aslında vakit kaybıdır. Çünkü okula gitmeden de bir meslek sahibi olunabileceğini düşünmektedirler. Bu da aslında okulun işlevi konusunda önemli bir sonuç ortaya koymaktadır.

Bence yapamayanlar okulu hemen bırakmalılar. Hatta bırakanlara burada iş bulmaları konusunda yardımcı bile olabilirim. Örneğin ablam dört sene üniversitede okudu, o kadar masraf yaptık. Şimdi bir markette kasiyerlik yapıyor. Bence okuyurlarsa ya en iyisini okusunlar ya da bir an önce hayata atılsınlar(B3).

Okulu terk etmiş bireyler hayata atılmak ve para kazanmaya başlamak için okula devam etmesi gerektiği ya da okulun ona kazandıracığı becerilerin yeterli olacağı konusuna katılmamaktadırlar. Onlara göre okul, belirli yetenekleri olan, akademik başarısı düşük, okulda sorun yaşayan ve devamsızlık sorunu olanlar için gerekli değildir.

Bölüm V:Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya yönelik tartışma, sonuç ve diğer araştırma ve araştırmacılara yol gösterecek önerilere değinilmiştir.

Tartışma

Bayhan ve Dalgıç (2012) çalışmasında öğretmen ve okul yöneticilerinin öğrencilerle olumsuz ilişki geliştirmeleri, öğrencilerin okuldan uzaklaşmalarına ve okulda disiplin sorunları yaratmalarına sebep olmaktadır demektirler. Güngör (2019) de öğretmenin öğrencisi le olan ilişkisinin negatif olmasının ve öğretmenlerin olumsuz davranışlarının okul terkine neden olabildiğini belirtmiştir. Aynı bakış açısından, bu çalışmada öğretmen, okul ve derslerle ilgili tutumları yüksek olan öğrencilerin okul yöneticileriyle iyi ilişki içinde oldukları, benzer şekilde öğretmen, okul ve derslerle ilgili tutumları yüksek olan öğrencilerin öğretmenleriyle sorunlarını daha kolay paylaşan öğrenciler olduğu görülmüştür.

Özdemir ve ark.(2010) okulu terki yapan bireylerin çoğu, bir meslek sahibi olmak, iyi bir vatandaş olmak, iyi bir evlilik yapmak, ileride aileye destek olmak ve çocuklarını iyi yetiştirmek gibi alınan eğitimin önemi algıları oldukça yüksektir. Ancak, bu yüksek farkındalığa rağmen okulu terk etmiş olmaları, okul terki koşullarının öğrencilerin istekleri dışında gerçekleştiği ve onlar açısından demografik, sosyal ve ekonomik olumsuzlukların öğrenim süresince okul ile ilgili koşulların bir etkileşimi ile oluştuğunu göstermektedir demektir. Bu çalışmada ise benzer şekilde, okul terki yapmış bireylerin alınan eğitimin önemi algıları neredeyse %100'dür. Okula devam eden öğrencilerin alınan eğitimin önemi algısı ise her ne kadar yüksek olsa da okul terki yapmış bireyler kadar yüksek olmadığı görülmektedir. Bu bize bireylerin okul terkini kişisel, sosyal ve ekonomik sebeplerden dolayı yapmış olmasının yanında, okulu terk ettikten sonra okulun önemini ve değerini anlamış olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada orta öğretime devam eden ve ölçekleri cevaplayan 231 öğrenciden 14 tanesi okula devam etmek istiyor musun sorusuna hayır demiştir. Yani orta öğretime devam eden %6'sı okulu bırakmayı düşünmektedir. Benzer şekilde Özdemir ve ark.(2010), yaptıkları araştırmada ortaöğretime devam eden tüm öğrencilerden %7'sinin okulu bırakmak istediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca yine o çalışmada çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olan öğrenci sayısı %52 iken, bu çalışmada da 231 öğrenciden 121 tanesi yani yine %52'sinin çevresinde okula gitmeyen arkadaşı vardır.

Çetin (2019), ortaöğretim seviyesinde okul terki riskinin sınıf tekrarı yapmış olma durumuna ve düşük akademik başarısı olan öğrencilerde daha çok artmaktadır. Bu çalışmada ortaöğretimi terk etmiş bireylerle yapılan çalışma sonucunda 38 bireyden 26'sı sınıf tekrarı yaptığını beyan ederken, 32 öğrenci okula gittiği son yılı baz aldığı anda okul başarısını orta ve daha alt seviyede tanımlamıştır. Ayrıca okul terki yapan öğrencilerden 20 tanesi sınıf tekrarını 9.sınıfta yaptığını belirtmiştir. Okula devam eden bireylerden alınan cevaplarda da 13 öğrenci sınıf tekrarı yapmışken 12 tanesi 9.sınıfta gerçekleştirmiştir. Dokuzuncu sınıfın sınıf tekrarı yapma konusunda bir ağırlığı olduğu görülmektedir. Zira, Karacabey ve Boyacı (2018)'ya göre okulu terk etmeden önce 9.sınıfta sınıf tekrarı yapmış öğrencilerin oranı %72.7'dir. Yani her dört öğrenciden üçü sınıf tekrarını 9.sınıfta gerçekleştirmiştir.

Sonuçlar

Okul, öğretmen ve ders görüşleri açısından okul terki riskinin incelenmesi. Okula devam eden bireylerin, okul, öğretmen ve ders görüşleri açısından ders başarılarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerden okul başarısını “iyi” olarak tanımlayanların, “çok kötü” olarak tanımlayanlara göre, “çok iyi” olarak tanımlayanların “çok kötü” olarak tanımlayanlara göre, “orta” olarak tanımlayanların “kötü” olarak tanımlayanlara göre, “iyi” olarak tanımlayanların “kötü” olarak tanımlayanlara göre, “çok iyi” olarak tanımlayanların

“kötü” olarak tanımlayanlara göre ve “iyi” olarak tanımlayanların “orta” olarak tanımlayanlara göre öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Yani öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri ile ilgili tutumlarının olumlu yönde olmasının öğrencinin ders ve okul başarısının yüksek olmasıyla bağlantılı olduğu görülmektedir.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile öğrencilerin evde ders çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark vardır. Evde ders çalıştığını belirten öğrencilerin öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Buradan hareketle evde ders çalışan öğrenciler okula karşı daha fazla bağlılık geliştirmekte ve okuldan ayrılma riski de azalmaktadır.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile okul yöneticileri ile iletişim kurma arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Okul yöneticilerinin kendisiyle iletişim kurduğunu söyleyen öğrencilerin öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Yani okul yöneticilerinin öğrencilerle iletişimi artar ve iletişimini güçlendirirse öğrencinin okul, öğretmen ve ders tutumları gelişecektir. Buradan hareketle, okulda yapılacak yönlendirme, rehberlik ve danışmanın okul terkini önlemede önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile sorunu olduğunda öğretmeniyle paylaşma durumuna göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Sorunlarını öğretmenleriyle paylaşan öğrencilerin öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Buradan hareketle öğretmenlerin öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmesi-aynı yöneticilerde olduğu gibi- öğrencilerin okul, öğretmen ve ders ile ilgili tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir ve öğretmenlerin rehberlik, yönlendirme ve danışman görevlerine ihtiyaçları vardır.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile öğrencilerin okula devam isteği arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Okula devam etmek istediğini söyleyen öğrencilerin öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Okula devam etmek isteyen öğrencilerin okul, öğretmen ve ders tutumları puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile okula devam etmek istemediğini söylediğinde annelerinin tepkisi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Böyle bir durumu söylediğinde annesinin kabul edeceğini, istemeyeceğini ve çok kızacağını söyleyenlerin, babasına sormasını isteyeceğini söyleyenlere göre, öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Yani öğrencilerin annelerinin görüşlerine daha fazla

önem verdiklerini, onların görüşlerine saygı gösterdiklerini düşünen öğrencilerin okul, öğretmen ve dersleri tutumları daha yüksek olmaktadır.

Okula devam eden öğrencilerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olması değişkenine göre de anlamlı fark bulunmuştur. Çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olmayan öğrencilerin öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okulda arkadaşları olduğunu, derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlendiğini, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşandığını söyleyebiliriz. Bu sonuçlar bize akranların ve çevresel faktörlerin okul terkindeki önemini göstermektedir. Zira çevresinde okula gitmeyen arkadaşı olmayan öğrencilerin okul, öğretmen ve ders ile ilgili tutumları daha yüksektir.

Okulu terk etmiş bireylerin, okul, öğretmen ve ders tutumları ile okula yeniden devam etmek istediğini söylediğinde annelerinin tepkisi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Böyle bir durumu söylediğinde annesinin istemeyeceğini ve çok kızacağını söyleyenlerin kabul edeceğini ve babasına sormasını isteyeceğini söyleyeceklerine göre, öğretmenlerini daha çok sevdiği, okulda çok şey öğrendiğini, okuldayken arkadaşları olduğunu, o zamanlar derslerini daha çok sevdiğini, okula gitmeyi sevdiğini, okullarında sosyal faaliyetler düzenlenmiş olduğunu, öğretmenleriyle daha az sorun yaşadıklarını ve okulda öğrenciler arasında daha az sorun yaşamış olduklarını söyleyebiliriz. Yani okul terki yapmış bireylerin okula yeniden dönmek istediklerini söylediklerinde annelerinin olumsuz tepki göstereceğini söyleyenlerin okul, öğretmen ve ders algıları daha yüksektir. Aslında bu öğrenciler için okul terki yaptığı için pişman olduğu çıkarımı yapılabilir.

Nitel araştırma bulgularına göre okul terki yapmış bireylerin okulda oldukları zaman içerisinde öğretmen, arkadaş ve okul yöneticileriyle çok sorunlarının olmadığı görülmüştür. Ailelerinin kendilerini desteklediği, kararlarına saygı duyduklarını belirtmişlerdir. Okula devam etmeleri konusunda aileleriyle yapıcı konuşmalar yaptıkları, okula gitmeyen arkadaşlarından etkilendikleri görülmüştür. Ayrıca okulda kalmaları için okul yöneticileri, öğretmenler ve rehberlik servislerinden yeterli desteği görmediklerini ifade etmişlerdir.

Alınan eğitimin algısı açısından okul terki riskinin incelenmesi. Okula devam eden öğrencilerin, alınan eğitimin algısı ile okula giderken aynı zamanda bir işte çalışma durumuna göre anlamlı bir fark görülmektedir. Okula giderken aynı zamanda bir işte çalışan öğrencilerin, okulun, bir meslek sahibi ve iyi bir vatandaş olmalarında, iyi bir evlilik yapmasında, ileride ailesine destek olmasını sağlamada, çocuklarını da iyi yetiştirmesi konusunda önemli olduğunu düşündüğünü söyleyebiliriz. Yani öğrenciyken aynı zamanda gelir getiren bir işte çalışan öğrenciler için alınan eğitim öneminin daha fazla olduğunu, okulun gelecekte onlara sağlayacaklarının daha fazla farkında olduklarını söyleyebiliriz.

Nitel araştırma bulgularına göre, okul terki yapmış bireyler alınan eğitimin algısı konusunda okula devam eden bireylerden daha bilinçli oldukları görülmüştür. Hayata atılmak ve ekonomik olarak daha iyi olabilmek, aileye bağımlılıklarını azaltmak ve okula gitme zorunluluğundan kurtulmak için okulu bıraktıklarını söylemişlerdir. Çevresindeki arkadaşlarına önerileri ise akademik yönden başarısız olan, okulda sorun yaşayan, devamsızlık sorunu olan ve okulu sevmeyen arkadaşlarının okulda zaman kaybetmemeleri ve bir an önce hayata atılmaları gerekliliği yönünde olduğu görülmüştür.

Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçları göz önüne alınarak okul terkini önleme konusunda okul yöneticisi ve öğretmenlere, öğrenci velilerine, politika yapıcılara ve araştırmacılara bazı önerilerde bulunulmuştur.

Okul yöneticilerine ve öğretmenlere öneriler. Okul yöneticilerinin öğrencilerle olumlu iletişimi öğrencilerin okul, öğretmen ve derslere olan ilgilerini dolayısıyla okula olan bağlılıklarını artırmaktadır. Okul yöneticilerinin öğrencilerin içinde, olumlu iletişim halinde ve daha sosyal olmaları öğrencilerin okulda kalmalarını sağlayabilir.

Aynı şekilde sorunlarını öğretmenleriyle paylaşabilen öğrenciler okula daha bağlı olmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin öğrencilerle daha yapıcı ilişkiler kurması, her an yanlarında olduklarını hissettirmeleri, her şey yolundayken bile onlarla ilgilenmeleri öğrencileri olumlu yönde etkileyecektir. Araştırma sonuçlarında olduğu gibi öğrencilere karşı aşağılayıcı ve olumsuz davranış sergileyen öğretmenler çocuğun okulu terk etmesine ve uzun süren travmalara sebep olabilmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerin çocuk olduklarını da unutmadan yarının yetişkinleri olarak davranmaları gerekir.

Bununla birlikte, okula devam etmek isteyen öğrencilerin okula, öğretmenlerine ve derslerine karşı tutumları daha olumlu yöndedir. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okul ve ders ortamlarını iyileştirmesi okul terki riskini de azaltabilir.

Okul rehberlik servisleri tarafından öğrenci ve velileriyle yapılacak görüşme ve gözlemlerle okul terki riski olan öğrencilere önleyici çalışmalar yapılabilir.

Öğrenci velilerine öneriler. Özellikle ortaöğretime devam eden bireylerin annelerinin sözlerine babalarından daha fazla değer verdiği anlaşılmıştır. Okula devam etmeleri konusunda anne ve babalarının öğretmen ve okul yöneticileriyle işbirliği yaparak öğrencilerin okulu terkleri önlenebilir.

Ayrıca öğrencilerin evde ders çalışmaları onların okul, öğretmen ve derslerle ilgili algılarını olumlu yönde etkilediğinden, özellikle ortaöğretim seviyesinde okul terki riskinin daha fazla olduğu 9.sınıftan itibaren evdeki ders çalışmalarını teşvik ve takip etmeleri okula devamları konusunda faydalı olabilir.

Politika yapıcılara öneriler. Özellikle son yıllarda yapılan değişikliklerle mesleki eğitimin önemi arttırılmıştır. Ancak bu, öğrencileri okuldan uzaklaştırarak sadece para kazanama odaklı açık öğretime yönlendirmekte ve alması gereken sosyal, kültürel değerlerden uzak kalmalarına sebep olmaktadır. Yapılacak kanun ve yönetmelik değişiklikleri öğrencileri okuldan uzaklaştıracak değil, aksine onları okula bağlayacak doğrultuda yapılabilir.

Araştırmacılara öneriler. Okul terki konusu konusunda son yıllarda yapılan araştırmalarla birlikte ortaöğretimin yanında yükseköğretimde okul terki alanında çalışılabilir. Bununla birlikte, okul terkini izleme ve riski azaltma konusu üzerine çalışmalar yapılabilir.

Ayrıca okulu yeni terk etmiş bireyler ile daha eski zamanlarda terk etmiş bireylerin görüşlerinin açıklanmasını sağlayacak bir çalışma yapılabilir. Zira daha önceki yıllarda okul terki yapmış bireyler, bu konuda daha fazla pişmanlık duyabilmektedir.

Öğrencileri ortaokul hatta ilkokul çağlarından inceleyen, daha uzun süreli boylamsal bir çalışma ile okul terki riski ve alınacak tedbirler daha derinlemesine araştırılabilir.

Kaynakça

- Alexander, K. L., Entwisle, D. R., ve Kabbani, N. S. (2001). The dropout process in life course perspective: Early risk factors at home and school. *Teachers College Record*, 103(5), 760–822. <https://doi.org/10.1111/0161-4681.00134>
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler (11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi
- Bayhan, G. , Dalgıç, G . (2012). Liseyi Terk Eden Öğrencilerin Tecrübelerine Göre Okul Terki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 13 (3) , 107-130 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8695/108617>
- Boyacı, A. , Öz, Y . (2018). Ortaöğretimde Okul Terki ve Sosyal Sermaye: Nitel Bir Araştırma. *Journal of Economy Culture and Society* , (58) , 67-89 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jecs/issue/40856/403224>
- Boyd, B. A. (2016). Early-warning indicators of high school dropout (Order No. 10308469). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1865665169). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1865665169?accountid=15572>
- Brock, E. (2011). Who is accountable for high school dropout? A study of the personal, parental, and teacher related factors of elementary students as predictors of high school dropout (Order No. MR80925). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (904666499). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/904666499?accountid=15572>

Cheung, W. (2017). Understanding high school student dropouts: What keeps students in school against the odds (Order No. 10259466). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1933033006). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1933033006?accountid=15572>

Çakır, R , Çolak, C . (2019). Lise Öğrencilerinin Okul Terki Riskine İlişkin Görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi* , 11 (21) , 269-286 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/50850/598061>

Çetin , H. B. (2019). *Lise öğrencilerinde okul terki riskinin okul iklimi ve yapısal özellikler kuramı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=npGs9H39x7G6401x51yq pDuKnxry3x9MweWtEsLXwId4lAhLPpKZX10TuRLizBtK>

Değerlendirme Raporu 2018-2019 (2019, 13 Haziran). Erişim Adresi: <http://www.egitimis.org.tr/guncel/sendika-haberleri/2018-2019-egitim-ogretim-yili-degerlendirme-raporu-3128/#.XjEdUUczbIU>

Duncan, E. L. (2007). Antecedents of dropout rates: A study of high school dropout (Order No. 3247501). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (304701543). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304701543?accountid=15572>

Dunn, C., Chambers, D., & Rabren, K. (2004). Variables Affecting Students' Decisions to Drop Out of School. *Remedial and Special Education*, 25(5), 314–323. <https://doi.org/10.1177/07419325040250050501>

Don't Waste Your Future (2016), *Erken Okul Terki* [DX Reader version]. Retrived from

<https://www.dontwasteyourfuture.eu/booklet-tr/>

Eğitimin Durumu Raporu 2018-2019 (2019, 13 Haziran). Erişim Adresi:

<https://egitimsen.org.tr/2018-2019-egitim-ogretim-yilinda-egitimin-durumu-raporu/>

Eğitim Reformu Girişimi (2019), Öğrenciler ve Eğitime Erişim Eğitim İzleme Raporu,

<https://www.egitimreformugirisimi.org/yayin/egitim-izleme-raporu-2019-ogrenciler-ve-egitime-erisim/>

Fortin, L., Marcotte, D., Potvin, P. ve Royer, E.(2006). Typology of Students at Risk of Dropping out of School: Description by personal, Family and School Factors. *European Journal of Psychology of Education*, 21 (4); 363-383.

Garcia, D. (2013). High School Dropout: A Study of Parental Perceptions of Dropout and Prevention Strategies.

Gökdağ, Y. (2020, 9 Şubat). Devamsızlıktan Aile Dramı Çıktı. *Akşam*, pp. 15.

Groot, W., ve Maassen van den Brink, H. (2007). The health effects of education, *Economics of Education Review*, 26, issue 2, p. 186-200, <https://EconPapers.repec.org/RePEc:eee:ecoedu:v:26:y:2007:i:2:p:186-200>.

Güngör , G. (2019). *Mesleki ve teknik ortaöğretimde okul terkinin nedenleri ve çözüm önerileri: Bütüncül bir program önerisi* (Doktora Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=FgmKgChPKo23qQqBeqzVZqbj7hqg9jdop7F4gJ-RzevoSlMcYndusdsE21krwRC2>

Harlow, C.W. (2003). Education and correctional populations: bureau of justice statistics special report (Rapor No. NCJ-195670). *Department of Justice, Washington, DC*.

Bureau of Justice Statistics Erişim adresi:

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED477377.pdf>

Hayes, R., Nelson, J., Tabin, M., Pearson, G., & Worthy, C. (2002). Using School-Wide Data to Advocate for Student Success. *Professional School Counseling*, 6(2), 86-94. Retrieved May 16, 2020, from www.jstor.org/stable/42732397

İra, N., Çetin, T.G. ve Doğan, M. (2019). Örgütsel Etkililik ve Okul Terki. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 8(2).

Kaplan, D. S., Peck, B. M. (1997). Decomposing the academic failure-dropout relationship: A longitudinal analysis. *The Journal of Educational Research*, 90(6), 331-343. <https://doi.org/10.1080/00220671.1997.10544591>

Karacabey, M. F. (2019). *Ortaöğretimde okul terkinin bireysel ve kurumsal nedenleri: Şanlıurfa ili örneği* (Doktora Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=cbOXH84ZayrLjc0tI-QXKrhUrSxZGoq9IHwaoyJ9eqe7l9ebwrxjODmkmx-Z9Wun>

Karacabey, M. F. & Boyacı, A. (2018). Okulu terk eden ortaöğretim öğrencilerinin okulu terk etme nedenleri ve sosyo-ekonomik profilleri: Şanlıurfa örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (2), 247-293.

Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç-Okul İlişkisi Üzerine

Sosyolojik Bir Araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2),291-319.

Kronick, R. F. (1994). The imperative of dealing with dropouts: theory, practice and reform. *Education*, 114 (4), 530-538.

- Lamb, S., Markussen, E., Teese, R., Sandberg, N., ve Polesel, J. (2010). School dropout and completion: International comparative studies in theory and policy. Dordrecht: Springer
- Lochner, Lance & Moretti, Enrico. (2004). The Effect of Education on Crime: Evidence from Prison Inmates, Arrests, and Self-Reports. *American Economic Review*. 94. 155-189.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). Designing Qualitative Research. New York: Sage.
- Maya, İ. (2013). Türk eğitim sistemindeki cinsiyet eşitsizliklerinin AB ülkeleri ile karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 69-84.
- Maya, İ. (2013). PISA Sonuçları Açısından Ülkelerin Eğitimli Olmayan Nüfus Yapısının Analizi: Uluslararası Bir Perspektif. *Turkish Studies (Elektronik)*, 8(8), 911-927.
- Maya İ. ve Yakut S. (2018). "2018 Yılında ilk defa uygulanacak olan "Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı" hakkında lise öğrencilerinin görüşleri", *The Journal of Academic Social Sciences Studies. JASS.*, vol.70, pp.19-37, 2018
- Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri (2015). Örgün Eğitim 2014-2015
ISSN:1300-0993, ISBN: 978-975-11-3901-6 Erişim adresi:
http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2014_2015.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri (2016). Örgün Eğitim 2015-2016
ISSN:1300-0993, ISBN 978-975-11-3982-5 Erişim adresi:
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2015_2016.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri (2017). Örgün Eğitim 2016-2017
ISSN:1300-0993, ISBN 978-975-11-4422-5 Erişim adresi:
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2016_2017.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri (2018). Örgün Eğitim 2017-2018
ISSN:1300-0993, ISBN 978-975-11-4797-4 Erişim adresi:
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2017_2018.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı (2019). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018-2019,
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı, 2023 Eğitim Vizyonu,
https://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair
Yönetmelik (2017, 27 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 30019) Erişim Adresi:
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/03/20170326-2.htm>

Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği (2002, 03 Temmuz). Resmi
Gazete (Sayı: 24804)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/07/20020703.htm#17>

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2019, 19 Temmuz) . Tebliğler
Dergisi (Sayı: 18) <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/87>

- Neild, R. C., Stoner-Eby, S., ve Furstenberg, F. (2008). Connecting Entrance and Departure: The Transition to Ninth Grade and High School Dropout. *Education and Urban Society*, 40(5), 543–569. <https://doi.org/10.1177/0013124508316438>
- Oecd (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>.
- Oecd (2019), *Education at a Glance 2019: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/f8d7880d-en>.
- Owens, R. G. (2004). *Organizational Behavior in Education: Adaptive Leadership and School Reform*. New York: Pearson Education.
- Ozawa, E., Hirata, Y. (2019). High School Dropout Rates of Japanese Youth in Residential Care: An Examination of Major Risk Factors. *Behav. Sci.* 2020, 10, 19.
- Özdemir S. ve ark. (2010). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okulu Terk Etme Nedenleri ve Çözüm Önerileri Proje No: 107K453 Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Web Sitesinden Erişildi: <http://gef-egitimbilimleri-egitimyonetimi.gazi.edu.tr/posts/download?id=31921>
- Rumberger, R. W., ve Lamb, S. P. (2003). The early employment and further education experiences of high school dropouts: A comparative study of the United States and Australia. *Economics of Education Review*, 22(4), 353–366. [https://doi.org/10.1016/S0272-7757\(02\)00038-9](https://doi.org/10.1016/S0272-7757(02)00038-9)
- Rumberger, R. W. (1987). High School Dropouts: A Review of Issues and Evidence. *Review of Educational Research*, 57(2), 101–121. <https://doi.org/10.3102/00346543057002101>

- Sansone, D. (2019), Beyond Early Warning Indicators: High School Dropout and Machine Learning. *Oxf Bull Econ Stat*, 81: 456-485. doi:10.1111/obes.12277
- Sciancalepore, N. (2017). Relationship between socioeconomic status and high school dropout retention plans.
- Salman,U.A. (2018,26 Mart) Uzun Kikaye Okuldan Uzakta [Blog Yazısı]. Erişim Adresi: <http://www.egitimreformugirisimi.org/uzun-hikaye-okuldan-uzakta/>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). Using multivariate statistics. Massachusetts: Pearson Publish.
- Taylı, A . (2008). Eğitim Sisteminde Önemli Bir Sorun: Okulu Bırakma. *Türk PDR (Psikolojik Danışma ve Rehberlik) Dergisi*, 3 (30). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/article-download/imported/1058000126/1058000128.pdf?>
- Taylı, A . (2016). Okulu Bırakmanın Önlenmesi Ve Önlemeye Yönelik Uygulamalar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 8 (1) , . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1492/18041>
- Taş, A., Selvitopu, A., Bora, V., Demirkaya, Y. (2013). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Terk Nedenleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1551-1566.
- T.C. Çan Kaymakamlığı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü (2020), Açık Öğretim Lisesi Kayıt İstatistikleri konulu 18.02.2020 tarih 14865782-622.03-E.3503815 sayılı belge. Çan, Çanakkale
- T.C. Çan Kaymakamlığı Mesleki Eğitim Merkezi Müdürlüğü (2020), 2015-2019 Yılları Arası Merkezimize Kayıt Yaptıran Lise ve Dengi Okul Terk Öğrenci Sayıları konulu 20.02.2020 tarih 43312348-210.99-E.3706451 sayılı belge. Çan, Çanakkale

- Tyler, J. H., & Lofstrom, M. (2009). Finishing high school: Alternative pathways and dropout recovery. *The Future of Children*, 19(1), 77–103. <https://doi.org/10.1353/foc.0.0019>
- TÜİK, (2019a). Eğitim İstatistikleri-İstatistiksel Tablolar ve Dinamik Sorgulama-Örgün Eğitim İstatistikleri-Öğretim yılına göre ortaöğretimde net okullaşma oranı, okul, öğretmen, öğrenci, derslik ve şube sayısı, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=208&locale=tr>
- TÜİK, (2019b). Çocuk İstatistikleri-İşgücü, 15-17 Yaş Grubundaki Çocuk İstihdam Oranı, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=208&locale=tr>
- TÜİK, (2019c). Çocuk İstatistikleri-İşgücü, Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan 15-17 Yaş Grubundaki Çocuk Nüfusunun Oranı, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=208&locale=tr>
- Türk, A. (2019). *Okul terkinin eşiğinde geleceği düşünmek: Sınıf tekrarı yapan öğrencilerin gelecek emelleri* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Mir2lXQK1dkmQ9Ige3PZbmkC_7nxcnBm7ZL7tJhM8siajTnOXWmLkgKBRDGrCmKS
- Yavuz, M , Özkaral, T , Yıldız, D . (2016). Kız Öğrencilerin Örgün Eğitimlerini Sürdürmeme Nedenleri. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 5 (14) , 0-0 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/32111/355983>

Yorğun, A. (2014). *Lise öğrencilerinde okul terki riskinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=gyLHMouPes-CvnhRcjQsKUVWQrjzWg8-2RLjuzZ3Gt_fC_FQ9NL3PmH6MOOfd5s-

Zorbaz, O. (2018). *Lise öğrencilerinin okul terk risklerini etkileyen öğrenci ve okul düzeyindeki faktörler* (Doktora tezi) Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vbVkJXelKChYWNElr1MuLZtTZLGwX-PdhHzJ9TP6pWxPRxb5DLi9BiuZ7XbjCCPjj>

Ekler

Ek 1 Anket Kullanım İzni

 Gmail

 Oluştur

Gelen Kutusu 4

- Yıldızlı
- Etilenenler
- Önemli
- Gönderilmiş Postalar
- Taslaqlar 55
- Kategoriler
- [imap]/Drafts
- [imap]/Sent
- [imap]/Trash 539

Bir sorun var.
Google'a bağlanmakta sorun yaşıyoruz. Denemeye devam edeceğiz.

İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okulu Terk Etme Nedenleri ve Çözüm Önerileri Proje No: 107K453

Hasan Dirik <hasandirik@gmail.com> 15 Nis 2019 22:11

Alın: sozdemir <sozdemir@baskent.edu.tr>

Merhabalar Sayın hocam,

Ben Çanakkale'de bir devlet lisesinde İngilizce Öğretmeni ve Müdür yardımcısı olarak çalışmaktayım. Aynı zamanda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Yüksek Lisans yapılmaktayım. Yapacağım yüksek lisans tezinde kullanmak üzere "İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Okulu Terk Etme Nedenleri ve Çözüm Önerileri Proje No: 107K453" çalışmanızda geliştirmiş olduğunuz; "İlköğretime Devam Eden Çocuk Anketi" ve "İlköğretime Devam Eden Çocuk (Görüşme Formu)" ölçeklerinin eğer uygun görürseniz kullanım iznini talep edeceğim.

Saygılarımla

Hasan Dirik

[İngilizce Öğretmeni/Müdür Yardımcısı](#)
[English Teacher/ Vice Principle](#)
[Can Sevin Bodur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi](#)

[Yüksek Lisans Öğrencisi](#)
[Graduate Student](#)
[Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi](#)
[Eğitim Yönetimi Denetimi Anabilim Dalı](#)
[Education Administration and Supervision Department](#)

sozdemir <sozdemir@baskent.edu.tr> 16 Nis 2019 Sal 16:27

Alın: ben <ben@baskent.edu.tr>

İngilizce > Türkçe > İletiyi çevir

Kolay gelsin Hasan Bey bizim ölçeklerin istediğiniz kullanabilirsiniz.

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60305806-44-E.9327231
Konu : Anket Çalışması

13.05.2019

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 30 /04/2019 tarihli ve 1900064046 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Hasan DİRİK tarafından yapılması düşünülen anket çalışması ile ilgili alınan Makam Onayı, Komisyon Raporu ve Mühürlü Anket Formları yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ferhat YILMAZ
Millî Eğitim Müdürü

Ek :

- 1- Makam Onayı (1 sayfa)
- 2- Komisyon Raporları (1 sayfa)
- 3- Mühürlü Form (6 sayfa)
- 4- Okul Listesi(1 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Astril Elektronik İmza
Mehmet ATEŞ
V.H.K.I.

Millî Eğitim Müdürlüğü Valilik Binası 3. Kat
Elektronik Ağ: tefbis17@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Melek MORKAVUK GÜNEŞ-Memur
Tel: 0236 217 11 35-117

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 60305806-44-E.9269398
Konu: Anket Çalışması

10.05.2019

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ÇANAKKALE

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 30/04/2019 tarihli ve 1900064046 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hasan DİRİK tarafından "Ortaöğretim Kurumlarında Okul Terkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında, 2019 Mayıs- Haziran ayları arasında, ekte adı geçen okullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik anket/ görüşme çalışması yapılma isteği ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup, Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenerek uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

İşıl KORKMAZ
Şube Müdürü

OLUR
10.05.2019

Ferhat YILMAZ
Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1-Komisyon Raporu (1sayfa)
2-Okul Listesi (1 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza:
Aşlı ile Aynıdır
10.05.2019
Leyla GÜLEÇ
Şef

Millî Eğitim Müdürlüğü Valilik Binası 3. Kat
Elektronik Ağ: tefbis17@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Metek MORKAVUK-GÜNEŞ
Tel: 0286 217 1135-117

Ek 2 Ölçekler

ORTAÖĞRETİME DEVAM EDEN ÇOCUK ANKETİ

Sayın Katılımcı,

Bu anket bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Çalışmadaki temel amaç, Ortaöğretim kurumlarında Okul Terkinin incelenmesidir. Bilimsel esaslara dayalı olarak hazırlanan bu çalışmada, vereceğiniz cevaplar çok yönlü olarak değerlendirilecek olup, okul terkinin sebepleri konusunda çok önemli katkılar sağlayacaktır. Toplam cevaplama süresi takriben 10 dakikadır. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

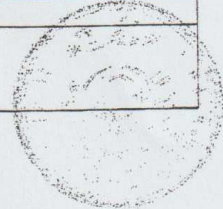
Hasan DİRİK

Öğretmen, Çan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Çan Sevim Bodur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

1	Cinsiyetiniz:	1> Erkek 2> Kız		
2	Evinizde sen dahil kaç kişi yaşıyor?	.....		
3	Evde senden başka kimler yaşıyor?	Evet	Hayır	
	Anne	( )	( )	
	Baba	( )	( )	
	Kardeşlerim	( )	( )	
	Diğer:	( )	( )	
4	Para kazanmak için bir işte çalışıyor musun?	1> Evet 2> Hayır		
5	Okula devam etmen konusunda seni en çok kim destekliyor?	1> Annem 2> Babam 3> Öğretmenim 4> Okul yönetimi 5> Diğer (amca, dede, vb.)		
6	Okul eşyalarını ve kıyafetini almakta zorlanıyor musunuz?	1> Evet 2> Hayır		
7	Derslerdeki başarı düzeyini genel olarak nasıl tanımlarsın?	1> Çok kötü 2> Kötü 3> Orta 4> İyi 5> Çok iyi		
8	Öğretmenlerinize ve okulunuzla ilgili aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuduktan sonra, sizin için en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.	Hiçbir zaman	Bazen	Her zaman
	Öğretmenimi seviyorum.	( )	( )	( )
	Öğretmenimle sorun yaşıyorum.	( )	( )	( )
	Okulda çok şey öğreniyorum.	( )	( )	( )
	Okulda arkadaşım var.	( )	( )	( )
	Derslerimi seviyorum.	( )	( )	( )
	Okula gitmeyi seviyorum.	( )	( )	( )
	Okulumuzda öğrenciler arasında kavga olabiliyor.	( )	( )	( )
	Okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenir.	( )	( )	( )
9	Okulun evden uzakta mı?	1> Evet 2> Hayır		
10	Okula nasıl gidip geliyorsun?	1> Yürüyerek 2> Servisle 3> Toplu taşıma (belediye otobüsü, dolmuş, vb.) 4> Kendi arabamızla 4> Kendi aracım (bisiklet, motosiklet v.b.)		

11	Hiç sınıf tekrarı yaptın mı?	1> Evet 2> Hayır
11a	Evet ise; kaçınıcı sınıfta?	.....
12	Evde ders çalışıyor musun?	1> Evet 2> Hayır
13	Ailen okul durumunu takip ediyor mu?	1> Evet 2> Hayır
14	Ailen okula gidip gitmediğini kontrol eder mi?	1> Evet 2> Hayır
15	Ailen derslerini yapıp yapmadığını kontrol eder mi?	1> Evet 2> Hayır
16	Ailen veli toplantılarına katılır mı?	1> Evet 2> Hayır
17	Ailen öğretmenlerle senin ders durumun hakkında konuşur mu?	1> Evet 2> Hayır
18	Bir problemin olsa ailenle kolayca konuşabilir misin?	1> Evet 2> Hayır
19	Öğretmenlerin seninle derslerin hakkında konuşur mu?	1> Evet 2> Hayır
20	Öğretmenlerin ailenle senin derslerin hakkında konuşur mu?	1> Evet 2> Hayır
21	Okul yöneticileri (müdür, müdür yardımcısı) seninle hiç konuşur mu?	1> Evet 2> Hayır
22	Sorunun olduğu zaman öğretmenlerine söyleyebiliyor musun?	1> Evet 2> Hayır
23	Öğretmenlerin senin adını biliyor mu?	1> Evet 2> Hayır
24	Okulunuzda rehber öğretmen var mı?	1> Evet 2> Hayır
25	Okulunuzda bilgisayar laboratuvarı var mı?	1> Evet 2> Hayır
26	Okulunuzda spor salonu var mı?	1> Evet 2> Hayır
27	Okulunuzda sosyal etkinliklere katılıyor musun?	1> Evet 2> Hayır
28	Okulunuzda müzik odası var mı?	1> Evet 2> Hayır
29	Okulunuzda kütüphane var mı?	1> Evet 2> Hayır
30	Okula devam etmek istiyor musun?	1> Evet 2> Hayır
31	Okula devam etmek istemediğini söyleyen annenle tepkisi ne olur?	1> Kabul eder 2> İstemez 3> Çok kızar 4> İlgilenmez 5> Babama sormamı ister 6> Diğer: .....
32	Okula devam etmek istemediğini söyleyen babanın tepkisi ne olur?	1> Kabul eder 2> İstemez 3> Çok kızar 4> İlgilenmez 5> Anneme sormamı ister 6> Diğer: .....
33	Çevrende okula gitmeyen arkadaşların var mı?	1> Var 2> Yok
34	Hangi öğrenim düzeyine kadar okumak istiyorsun?	1> Ortaöğretim 2> Yükseköğretim

35	Okulu terk etmenin bir cezası olup olmadığını biliyor musunuz?	1> Evet 2> Hayır		
36	İleride ne olmak istiyorsun?	....		
37	Aşağıda belirtilen ifadeler açısından iyi bir eğitim almanın önemine ne derece katıldığınızı belirtiniz.	Hiç önemli değil	Biraz önemli	Çok önemli
	Bir meslek sahibi olmak	( )	( )	( )
	Okula gitmeme cezasından kurtulmak	( )	( )	( )
	İyi bir vatandaş olmak	( )	( )	( )
	İyi bir evlilik yapmak	( )	( )	( )
	İleride aileye destek olmak	( )	( )	( )
	Çocuklarını iyi yetiştirmek	( )	( )	( )

**ORTAÖĞRETİMİ TERK EDEN ÇOCUK
(GÖRÜŞME FORMU)**

Sayın Katılımcı,

Bu anket bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Çalışmadaki temel amaç, Ortaöğretim kurumlarında Okul Terkinin incelenmesidir. Bilimsel esaslara dayalı olarak hazırlanan bu çalışmada, vereceğiniz cevaplar çok yönlü olarak değerlendirilecek olup, okul terkinin sebepleri konusunda çok önemli katkılar sağlayacaktır. Toplam cevaplama süresi takriben 10 dakikadır. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Hasan DİRİK

Öğretmen, Çan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

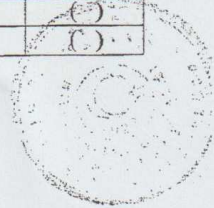
Çan Sevim Bodur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi.

1	Cinsiyetiniz:	1> Erkek	2> Kız
2	Doğum yılınız:	.....	
3	Evinizde sen dahil kaç kişi yaşıyor?	.....	
4	Evde senden başka kimler yaşıyor?	Evet	Hayır
	Anne	( )	( )
	Baba	( )	( )
	Kardeşlerim	( )	( )
	Diğer:	( )	( )
5	Evde çalışanlardan 15 yaşın altında kaç kişi var?	.....	
6	Kaç yıl okula gittin?	.....	
7	Okulu neden bıraktın?	1> Ben devam etmek istemedim 2> Babam izin vermedi 3> Annem istemiyordu 4> Çalışarak eve para getirmem lazım 5> Derslerim kötüydü 6> Okula gidip gelmekte zorlanıyordum 7> Okul uzaktaydı 8> Sağlık sorunum vardı 9> Yaşım büyümüştü 10> Göç ettik 11> Diğer:	
8	Okula devam ederken aynı zamanda gelir getiren bir işte çalışıyor muydun?	1> Evet 2> Hayır	
9	Okulu bırakmana kim karar verdi?	1> Ben 2> Annem 3> Babam 4> Ben ve ailem birlikte 5> Diğer (amca, dede, vb.)	
10	Okula devam ettiğin son yılı düşünerek aşağıdakilere katılıp katılmadığınızı belirtiniz.	Evet	Hayır
	Okul araç gereçlerini almakta zorlanıyor muydunuz?	( )	( )
	Okul kıyafetini almakta zorlanıyor muydunuz?	( )	( )
	Okula para vermeniz gerekiyor muydu?	( )	( )

11	Okula devam ettiğin son yıldaki ders başarımı şenel olarak nasıl tanımlarsın?	1> Çok kötü 2> Kötü 3> Orta 4> İyi 5> Çok iyi		
12	Okulu terk etmeden önceki öğretmenlerinle ve okulunuzla ilgili aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuduktan sonra, sizin için en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretleyiniz.	Hiçbir zaman	Bazen	Her zaman
	Öğretmenimi seviyordum.	( )	( )	( )
	Öğretmenimle sorun yaşıyordum.	( )	( )	( )
	Okulda çok şey öğreniyordum.	( )	( )	( )
	Okulda birçok arkadaşım vardı.	( )	( )	( )
	Derslerimi seviyordum.	( )	( )	( )
	Okula gitmeyi seviyordum.	( )	( )	( )
	Okulumuzda öğrenciler arasında kavga olabiliyordu.	( )	( )	( )
	Okulumuzda sosyal faaliyetler düzenlenirdi.	( )	( )	( )
13	Okula düzenli olarak gidiyor muydun?	1> Evet 2> Hayır		
14	Okulun evden uzakta mıydı?	1> Evet 2> Hayır		
15	Okula nasıl gidip geliyordun?	1> Yürüyerek 2> Servisle 3> Toplu taşıma (belediye otobüsü, dolmuş, vb.) 4> Kendi arabamızla 5> Kendi aracım (bisiklet, motosiklet v.b.)		
16	En son okuduğun sınıfın kaç kişiydi?	.....		
17	Hiç sınıf tekrarı yapmış mıydın?	1> Evet 2> Hayır		
17a	Evet ise; kaçınıcı sınıfta?	.....		
18	Evde ders çalışır mıydın?	1> Evet 2> Hayır		
19	Ailen okul durumunu takip ediyor muydu?	1> Evet 2> Hayır		
20	Ailen okula gidip gitmediğini kontrol eder miydi?	1> Evet 2> Hayır		
21	Ailen derslerini yapıp yapmadığını kontrol eder miydi?	1> Evet 2> Hayır		
22	Ailen veli toplantılarına katılır mıydı?	1> Evet 2> Hayır		
23	Ailen öğretmenle senin ders durumun hakkında konuşur muydu?	1> Evet 2> Hayır		
24	Bir problemin olsa ailenle kolayca konuşabiliyor muydun?	1> Evet 2> Hayır		

25	Öğretmenlerin seninle derslerin hakkında konuşur muydu?	1> Evet	2> Hayır	
26	Öğretmenlerin ailenle senin derslerin hakkında konuşur muydu?	1> Evet	2> Hayır	
27	Okul yöneticileri (müdür, müdür yardımcısı) seninle hiç konuşur muydu?	1> Evet	2> Hayır	
28	Sorunun olduğu zaman öğretmenine söyleyebiliyor muydun?	1> Evet	2> Hayır	
29	Öğretmenlerin senin adını biliyor muydu?	1> Evet	2> Hayır	
30	Okulunuzda rehber öğretmen var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
31	Okulunuzda bilgisayar laboratuvarı var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
32	Okulunuzda spor salonu var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
33	Okulunuzun bahçesinde oyun oynayabiliyor muydunuz?	1> Evet	2> Hayır	
34	Okulunuzda resim odası var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
35	Okulunuzda müzik odası var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
36	Okulunuzda kütüphane var mıydı?	1> Evet	2> Hayır	
37	Okula yeniden devam etmek istediğini söyleyen annenle tepkisi ne olur?	1> Kabul eder 2> İstemez 3> Çok kızar 4> İlgilenmez 5> Babama sormamı ister 6> Diğer:		
38	Okula yeniden devam etmek istediğini söyleyen babanın tepkisi ne olur?	1> Kabul eder 2> İstemez 3> Çok kızar 4> İlgilenmez 5> Anneme sormamı ister 6> Diğer:		
39	Çevrende okula gitmeyen yakın arkadaşların var mıydı?	1> Vardı	2> Yoktu	
40	Hangi öğrenim düzeyine kadar okumak istiyordun?	1> Ortaöğretim 2> Yükseköğretim (üniversite)		
41	Okulu terk etmenin bir cezası olup olmadığını biliyor muydunuz?	1> Evet	2> Hayır	
42	İleride ne olmak istiyordun?	.....		
43	Aşağıda belirtilen ifadeler açısından iyi bir eğitim almanın önemine ne derece katıldığınızı belirtiniz.	Hiç önemli değil	Biraz önemli	Çok önemli
	Bir meslek sahibi olmak	( )	( )	( )
	Okula gitmeme cezasından kurtulmak	( )	( )	( )
	İyi bir vatandaş olmak	( )	( )	( )
	İyi bir evlilik yapmak	( )	( )	( )
	İleride aileye destek olmak	( )	( )	( )
	Çocuklarını iyi yetiştirmek	( )	( )	( )

Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hasan DİRİK
Doğum Yeri : Gökçeada-Çanakkale
Doğum Tarihi : 07.09.1982

EĞİTİM DURUMU

Lise : Gökçeada Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi
Lisans Eğitimi : Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi / Yabancı Diller Eğitimi
Bölümü/ İngilizce Öğretmenliği
Bildiği Yabancı Diller: İngilizce, Almanca

İŞ DENEYİMİ

Çanakkale/Çan – Atatürk İlköğretim Okulu, 2005- 2006 (İngilizce Öğretmeni)
Bayburt/Aydıntepe- Şehit Muammer Gür İlköğretim Okulu, 2006- 2009 (İngilizce Öğretmeni)
Bayburt/ Merkez- Bahir Necati Sorguç Yatılı İlköğretim Bölge Okulu, 2019- 2013 (İngilizce Öğretmeni)
Çanakkale/ Ezine- Sarısöğüt Ortaokulu, 2013- 2014 (İngilizce Öğretmeni)
Çanakkale/ Çan- Çan Sevim Bodur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Lisesi, 2014- 2017 (İngilizce Öğretmeni)
Çanakkale/ Çan- Çan Sevim Bodur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Lisesi, 2017- devam ediyor (Müdür Yardımcısı)

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E posta : hasandirik@gmail.com